

IS IS

Glasilo Zdravniške
zbornice Slovenije
Avgust/september 2022
Številka 8-9

Danijel Bešič Loredan, dr. med.:
"Zakon o interventnih ukrepih bo
prinesel pozitivne učinke, hkrati
pa bo jasno pokazal, koliko
posamezniki v zdravstvu zmorejo."

Zbornica vzpostavlja e-poslovanje s svojimi člani

Kaj je varen elektronski predal – VEP?

VEP je elektronski naslov uporabnika v informacijskem sistemu za varno elektronsko vročanje, ki ga upravlja izvajalec storitev varnega elektronskega vročanja. V zborničnem primeru je to podjetje EIUS. Podjetje EIUS je prejemnik znaka zaupanja EU, ki daje zagotovilo, da so ponudniki elektronskih storitev in njihove storitve zaupanja vredni in usposobljeni ter v skladu s pravili iz uredbe eIDAS.

Pogoj za e-poslovanje je, da imata obe stranki, tako pošiljatelj kot prejemnik, odprt VEP.

Kaj mora član storiti, da lahko vzpostavi e-poslovanje?

Člani, ki se bodo vključili v e-poslovanje z zbornico (ali katerikoli drugim subjektom), morajo:

- imeti kvalificirano digitalno potrdilo. Če ga še nimajo, ga lahko brezplačno pridobijo. Na portalu e-uprave je dostopna **Vloga SIGEN-CA**, ki jo izpolnijo in odnesejo na najbližjo upravno enoto;
- vzpostaviti VEP na spletni strani **<https://vep.si/>** po navodilih za registracijo, ki so dostopna na njihovi strani. Za pomoč pri registraciji se lahko obrnejo na: **pisarna@eius.si** ali na tel. št.: 01 426 53 76;
- vnesti svoj VEP-naslov in davčno številko (potrebna za preverjanje VEP-predala v primeru pošiljanja pošte s strani ZZS) v profil člana na spletni strani ZZS. V primeru težav pri vstopu v intranet (dodelitev uporabniškega imena in gesla), se le-te sporoči na: **podpora@zss-mcs.si**.

Splošni podatki in članstvo

Datum rojstva: 01.01.1900

E-poslovanje

VEP-naslov: NI podatek

Davčna št.: NI podatek

Obveščanje

Želim prejemati obvestila: ☒ Da ☐ Ne

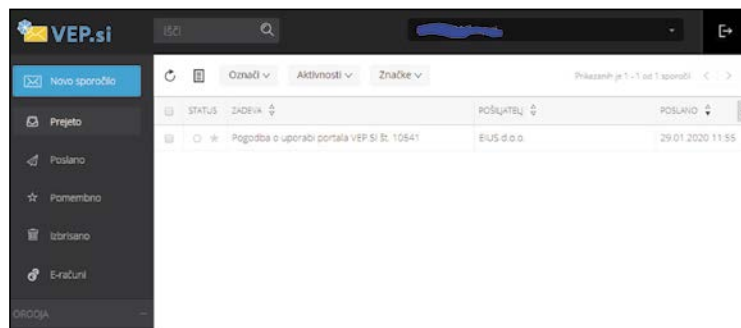
Prejemanje obvestil za prosta delovna mesta

Profil člana – podatek o VEP-naslovu

Registracija VEP je brezplačna, prav tako ni letnega nadomestila za uporabo spletne aplikacije vep.si, **obračuna se zgolj storitev posredovane pošte** po ceniku, objavljenem na VEP-strani. Cena pošiljke preko VEP je, v primerjavi s ceno pošiljke preko Pošte Slovenije, nižja tudi do 75 %.

Kako deluje VEP?

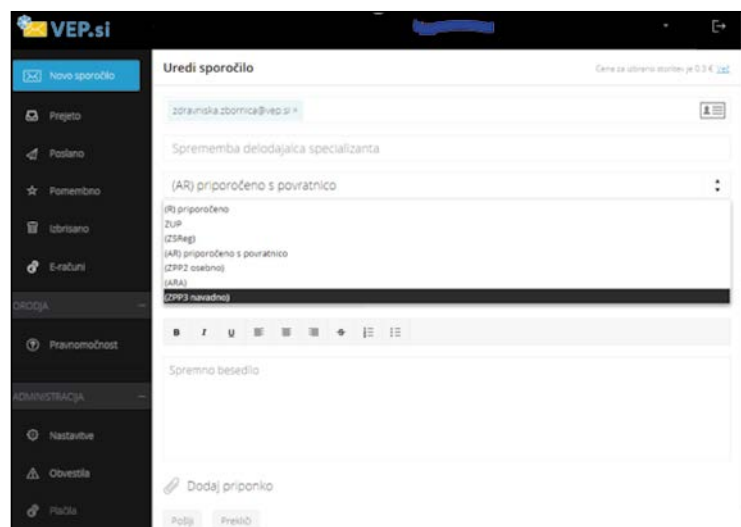
VEP deluje podobno kot drugi predali za elektronsko pošto, le da je to predal za pošiljanje in prejemanje uradne pošte.

Primer VEP po opravljeni registraciji

Kreiranje pošiljke v VEP:

- S klikom na »Novo sporočilo« se odpre obrazec za vnos – kot elektronska pošta
- Vpiše se naslovnika: **zdravniska.zbornica@vep.si**, lahko so le tisti, ki imajo VEP
- Zadevo
- Izbere vrsto pošiljke
- Vpiše spremno besedilo
- Priloži dokumente (datoteke)
- Odpošlje s klikom na »Pošlji«

Primer VEP-sporočila

Sistem bo obveščal o dospetju, prevzemu – vročitvi na elektronski naslov, ki ga je član podal ob registraciji VEP-a. Enako bo sistem obvestil o prispeli pošiljki v VEP. V VEP so vsa sporočila prikazana v mapi »Prejeto«.

Člani, ki bodo v svoj profil na spletni strani ZZS vnesli VEP-naslov, bodo v VEP prejemali dokumente, ki jih zbornica naslavlja na svoje člane (odločbe, sklepe ter drugo dokumentacijo), sami pa bodo po tej poti oddajali vloge ali druge dokumente, naslovljene na ZZS. Naslov zborničnega VEP-a:

zdravniska.zbornica@vep.si.

Priprava:
Maja Horvat, mag. posl. inf.

Avtonomija, pravica, dolžnost

Peter Golob

Pred nekaj tedni smo lahko spremljali celodnevni posvet o pomoči pri samomoru in evtanaziji.¹ Posvet o teh temah je bil potreben, nuja pa je prišla s predlogom Zakona o pomoči pri prostovoljnem končanju življenja – ZPPKŽ². Upam, da za ta zakonski predlog ne slišite prvič, gotovo pa ne zadnjič. Na svetu je osem držav, ki so uzakonile pomoč pri samomoru in evtanazijo³, samo ena pa na tako radikalen način, kot je predviden v slovenskem predlogu, Španija. Španski zakon je do zdravnikov, kot je povedal španski govorec na posvetu, prišel po uradnem listu. Brez vključenosti ob pripravi in pri sprejemanju. Po sprejetju zakona so se zdravniki začeli vpisovati na zapovedane javne sezname ugovornikov vesti. Zakon je v ustavni presoji. Upor slovenskega zdravništva ob streznitvi, da obstaja predlog zakona o pomoči pri končanju življenja, ki je konceptualno enak španskemu, je razumljiv. Bolj preseneča molk medicinskih sester in farmacevtov, katerih sodelovanje v postopkih pomoči pri končanju življenja je po predlogu zakona prav tako obvezno. Prepričevalne ugotovitve pobudnikov zakona, da je sodelovanje zdravnikov (dodajam medicinskih sester in farmacevtov) pri končanju življenja v Sloveniji nujno, saj so strokovnjaki za vprašanja trpljenja in smrti, upora seveda niso pomirile.

Pomoč pri končanju življenja odpira (vsaj) dva sklopa vprašanj. Prvi se dotika vprašanja obstoja pravice do smrti in drugi posledično vprašanja dolžnosti zagotavljati pomoč pri končanju življenja. Nekaj dejstev. Evropsko sodišče za človekove pravice je razsodilo, da na podlagi Evropske konvencije o človekovih

pravicah ne obstaja pravica do smrti⁴. Univerzalnosti pravice do smrti torej ni, čeprav države dostop do pomoči pri končanju življenja (lahko) urejajo. Usmrnitev na zahtevo (tudi evtanazija⁵) je kazniva v Švici, Avstriji, Nemčiji ..., ki vse dovoljujejo pomoč pri samomoru. Pravica do pomoči pri končanju življenja se v teh državah ne naslanja na obstoj pravice do smrti, ampak se vzpostavlja v relaciji do neobstoja dolžnosti živeti.⁶ Nobena izmed držav, ki uzakonjajo pogoje za pomoč pri samomoru in evtanazijo, pa izvrševanja pravice do pomoči pri končanju življenja ne postavlja kot dolžnost za kogarkoli⁷. Nemško ustavno sodišče je v odločbi, s katero dovoli pomoč pri samomoru kot gospodarsko dejavnost, jasno povedalo, da za nikogar nikoli ne obstaja dolžnost pomagati pri samomoru. Takšno in jasno je tudi stališče Svetovne zdravniške organizacije – WMA.⁸

In Slovenija. Slovenski predlog zakona o pomoči pri končanju življenja sledi radikalnim

1 Dostopno na: <https://www.youtube.com/watch?v=o9lhnhsouM> (dostop: 10. 7. 2022)
2 Dostopno na: <https://images.24ur.com/media/document/62673314.pdf?v=33b1> (dostop: 10. 7. 2022)
3 Po podatkih Evropskega centra za bioetiko. <https://www.ieb-eib.org/en/news/end-of-life/euthanasia-and-assisted-suicide/the-new-spanish-law-on-euthanasia-contested-against-the-constitutional-court-a-few-days-before-its-entry-into-force-2020.html> (dostop: 10. 7. 2022)

4 Pretty v. the United Kingdom; https://www.echr.coe.int/documents/fs_euthanasia_eng.pdf (dostop: 10. 7. 2022)

5 Evtanazija je oblika usmrtnice na zahtevo.

6 Izjema je Španija.

7 Tudi tu je izjema Španija.

8 Drugače kot slovenski predlog zakona: »No physician should be forced to participate in euthanasia or assisted suicide, nor should any physician be obliged to make referral decisions to this end.« <https://www.wma.net/policies-post/declaration-on-euthanasia-and-physician-assisted-suicide/> (dostop 10. 7. 2022)

španskim rešitvam. Predlog zakona, tako pobudniki, v prvo vrsto postavlja avtonomijo posameznika, da se odloči, da potrebuje pomoč pri končanju življenja. Trdim, da je avtonomija v tej odločitvi absolutna in hkrati navidezna. Prvič, absolutna. Po zatrtjevanju predlagatelj je do usmrtitve [...] upravičen pacient, ki doživlja *zanj* neznosno trpljenje, za katerega ne obstaja *zanj* sprejemljiva možnost lajšanja.[...]» Če komisija, ki pomoč pri končanju življenja dovoli, v okviru presoje izpolnjevanja pogojev po 6. členu predloga ZPPKŽ še lahko odloči o verjetnem trpljenju, težje odloči o verjetno »zanj neznosnem« trpljenju in nikakor ne o »zanj nesprejemljivi možnosti lajšanja«. Odločanje o za posameznika opravičeni nesprejemljivosti alternativ za lajšanje trpljenja je brez ignoriranja avtonomije nemogoče. Ob upoštevanju avtonomije pa posameznik pove, kaj *zanj* ni sprejemljivo in kaj je *zanj* neznosno trpljenje, in vsebinskega odločanja komisije ni. Tudi kumulativno zahtevani pogoji bolezenskega stanja ali invalidnosti, pri katerem po medicinski presoji nadaljnja zdravstvena obravnava ne more spremeniti neugodnega stanja (morda slepota, morda obojestranska nadkolenska

amputacija), nepovratnega zmanjševanja telesne ali duševne zmogljivosti (morda moja starost), drugega stanja, ki ga je mogoče objektivno presojati (nimam primera), zaradi širine ne omogočajo vsebinskega odločanja. Drugič, navidezna. Če alternative usmrtitvi ali trpljenju niso realne, nihče ne more avtonomno odločiti, da *zanj* niso sprejemljive. Realne pa niso, ker jih ni izkusil ali ker niso obstoječe ali dostopne. Nečesa, kar ni obstoječe ali dostopno (npr. paliativna oskrba), ne moreš avtonomno zavrniti, češ da ni zate, saj tudi avtonomno sprejeti ne bi mogel. Avtonomnost izbire med usmrtitvijo, neobstoječo ali nedostopno alternativo in trpljenjem je navidezna. Naj povzamem: če komisija o pravici do končanja življenja odloča vsebinsko, avtonomije ni, če ta je, ne odloča vsebinsko. Odločanje komisije, ki želi spoštovati zatrtjevano avtonomijo, torej ni vsebinsko, ampak samo procesno in samo o napaki volje. Posledično za upravičenost pomoči pri končanju življenja po predlogu ZPPKŽ zadostuje zatrtjevanje neznosnega trpljenja in zatrtjevanje nesprejemljivosti drugih ukrepov za zmanjševanje ali odpravo trpljenja. Rešitev tega trpljenja z usmrtitvijo ali pomočjo pri samomoru v obliki pravice pozitivnega statusa na drugi strani zahteva dolžnosti.

Nesporo je, da so med nami posamezniki, ki trpijo, nekateri neznosno. Naša naloga je, da storimo vse, kar lahko, da jim trpljenje olajša-

mo ali prihranimo. Pravici do usmrtitve ali pomoči pri samomoru sta po predlogu ZPPKŽ pravici iz obveznega zdravstvenega zavarovanja in dolžnost zdravstvenega tima (ne samo dolžnost kot logični korelat pravice pozitivnega statusa, temveč tudi po izrecni določbi predloga zakona in v izrecnem nasprotju s Kodeksom zdravniške etike). Pravica do paliativne oskrbe na drugi strani ni pravica iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, je pa dolžnost zdravstvenega tima (brez zakona in po izrecnih določbah Kodeksa zdravniške etike). Breme družbe je, da se odloči, kako bo s pomočjo pri končanju življenja. Ne sme pa biti breme izvršitve pomoči pri končanju življenja na plečih zdravstvenega tima, ker je tako najenostavnejše in najbolj čisto. Družba od tega ni upravičena. Pričakuje lahko upor. Zaradi nespoštovanja poklicne avtonomije in nespoštovanja osebne avtonomije, ki ne trpi dolžnosti usmrtiti.

Včasih se je za razumevanje problema treba vrniti k izvoru. Avtonomija je v izvorni obliki svojega pomena pravica (mestne) države, da si sama postavlja zakone in postave, za razliko od kolonije, ki so ji zakoni vsiljeni s strani vladajoče (mestne) države. Presodite prosim sami, ali sem kot zdravnik v tej zgodbi država ali kolonija. Pa lepe počitnice!

**Peter Golob, dr. med., univ. dipl. prav.,
predsednik Odbora za pravno-etična
vprašanja pri ZZS**

9 Iz obrazložitve 6. člena predloga Zakona o pravici do pomoči pri končanju življenja – ZPPKŽ, dostopno na <https://images.24ur.com/media/document/62673314.pdf?v=33b1> (dostop 10. 7. 2022)

Razbremenilni pogovori v avgustu in septembru 2022

V avgustu in septembru 2022 je zdravniški ombudsman, ki članom nudi oporo in pomoč v najrazličnejših življenjskih izzivih in stiskah, tudi za razbremenilne pogovore v zvezi s covidom-19, na voljo v naslednjih terminih:

Ime	Datum	Čas	Status
Brane Brinšek, dr. med.	Četrtek, 4. avgusta 2022	15.00–17.00	Prosta oba termina
	Četrtek, 1. septembra 2022	15.00–17.00	Prosta oba termina
Tatjana Zorko, dr. med.	Ponedeljek, 8. avgusta 2022	16.00–18.00	Prosta oba termina
	Ponedeljek, 12. septembra 2022	16.00–18.00	Prosta oba termina
Andrea Užmah, dr. med.	Četrtek, 18. avgusta 2022	16.00–18.00	Prosta oba termina
	Četrtek, 22. septembra 2022	16.00–18.00	Prosta oba termina

Če bi potrebovali pogovor zunaj določenih terminov, nas o tem obvestite, da vam bomo lahko pomagali.

Za rezervacijo termina za pogovor po telefonu, ki je lahko povsem anonimen, se naročite na telefonski številki: 01 30 72 100 ali po e-pošti: zdrom@zss-mcs.si, lahko tudi preko svojega anonimnega elektronskega naslova.

Z Zlato kartico Visa ZZS – UniCredit Bank na dopust in po nakupih

Želite kartico, ki bi vam omogočala odloženo in obročno plačilo? Zlata Visa ZZS – UniCredit Bank vam nudi natanko to. Članom ZZS pa je v okviru bančnega paketa Elitni zdravnik na voljo brezplačno.

Ne glede na to ali gre za manjše vsakodnevne nakupe ali večje izdatke vam omogoča fleksibilnost pri plačevanju, dodatno pa vas odredi tudi skrbi tik pred odhodom na dopust, ko je potrebno urediti še zavarovanje, saj vključuje brezplačno zavarovanje na potovanju za imetnika kartice in njegove družinske člane.

Do 30 dni brez obresti

V primeru, da mesečno poravnate celotno porabo na vaši Visa kartici, bo ta funkcionirala kot navadna plačilna kartica z odloženim plačilom brez zaračunavanja obresti.

Kredit kot možnost, ne kot obveza

10 % celotne porabe se vsak mesec na dan zapadlosti avtomatsko poravna z vašega transakcijskega računa, preostanek dolga pa lahko kadarkoli poplačate v enkratnem ali poljubnih zneskih. V tem primeru se

obresti obračunajo le na neplačan porabljen znesek.

Brezplačno zavarovanje na potovanju

Zlata Visa kartica vključuje brezplačno zavarovanje na potovanju. Za uveljavljanje zavarovanja mora imetnik s kartico Visa poravnati nastanitvene ali potovalne stroške. V primeru, da imetnik kartice uporablja lasten prevoz in nima vnaprej rezervirane nastanitve, morajo biti stroški, ki so neposredno povezani s potovanjem, kot so gorivo, cestnine ali prehrana, plačani s kartico pred nastankom dogodka, zaradi katerega lahko nastane odškodninski zahtev.

Zavarovanje nakupov in podaljšana garancija

Zlata Visa kartica vključuje tudi zavarovanje nakupov za primer izgube zaradi kraje, požara ali naključne poškodbe, omogoča pa vam tudi vzpostavitev dodatnega leta kritja po izteku originalne garancije proizvajalca (skupno do največ pet let), kar je zelo priročno, če večje nakupe opravljate na spletu (prenosnik, telefon, poštišvo ipd.).

Varno nakupovanje z Visa Secure in varnostnim SMS sporočilom

Pri spletnih plačilih bodite pozorni na mednarodni varnostni standard Visa Secure, ki se uporablja za preverjanje istovetnosti imetnikov kartic. Za še večjo varnost pa si vključite tudi storitev Varnostno SMS sporočilo, da boste nemudoma obveščeni o opravljenih transakcijah z vašo plačilno kartico.

Posebne ugodnosti

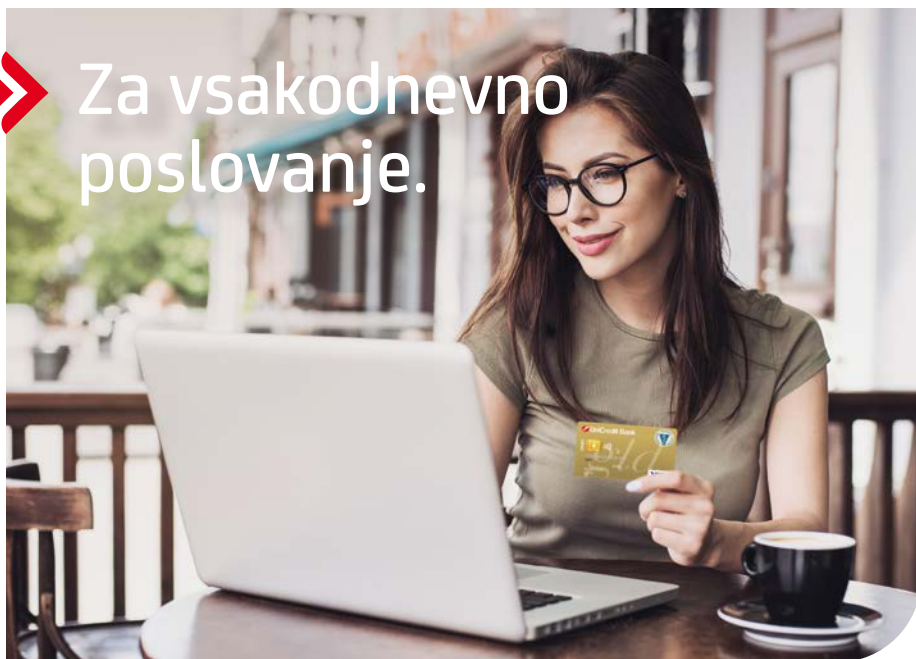
Ob plačilu z vašo kartico Visa boste v izbranih spletnih in fizičnih trgovinah, hotelskih in zdraviliških nastanitvah, pri plačilu vstopnic za turistične znamenitosti, sklenitvi zavarovanj, najemu avtomobila idr. deležni številnih popustov. Aktualne ugodnosti si lahko ogledate na www.visaeurope.si.

UniCredit Banka Slovenija d.d.
Ameriška ulica 2, 1000 Ljubljana
Brezplačni telefon: **080 88 00**
E-pošta: zzs@unicreditgroup.si
www.unicreditbank.si/zzs

Oglasno sporočilo

 UniCredit Bank

 Za vsakodnevno poslovanje.

Paket Elitni zdravnik s kartico Visa

Poleg naprednih bančnih storitev paket vključuje tudi Zlato kartico Visa ZZS – UniCredit Bank.

- Kreditna kartica z minimalnim poplačilom 10 % mesečne porabe
- Vključeno brezplačno zavarovanje na potovanju s 24-urno asistenco
- Varnejše nakupovanje z Visa Secure in varnostnim SMS sporočilom

 UniCredit Bank

Uvodnik

- 3** Avtonomija, pravica, dolžnost
Peter Golob

K naslovnici

- 8** Danijel Bešič Loredan
Alojz Ihan

Zbornica

- 13** Iz dela
zbornice
- 15** Pogled in dileme zdravnikov
in pravne stroke na evtanazijo
in pomoč pri samomoru
Andreja Basle
- 19** Stališča zdravnikov v zvezi
s cepljenjem proti covidu-19
Ana Marija Mustafai
- 22** Kako oblikovati sporočilo za
javnost?
*Oddelek za odnose
z javnostmi ZZS*

Aktualno

- 24** Priročnik za lažje
sporazumevanje v zdravstvu v
ukrajinskem jeziku
- 25** Odličnost delovnih mest v
radeškem zdravstvenem domu
Franci Čeč

Personalna

- 26** Izvolitve v nazive
visokošolskih učiteljev

Iz Evrope

- 28** Švica: korenita sprememba
pri darovanju organov
- 28** Covid-19 okvari
mrežnico
- 28** Oglas

Zdravstvo

- 29** Celostna integrirana
zdravstvena oskrba oseb s
kronično ledvično boleznijo v
okviru EU-projekta JadeCare
*Karmen Janša, Jelka Lindič,
Martina Zorko Kodelja, Miha
Arnol, Maksimiljan Gorenjak,
Nena Kopčavar Guček,
Radovan Hojs, Dimitrij
Klančič, Damjan Kovač,
Andrej Škoberne, Nebojša
Vasić, Bojan Vujkovic,
Marjeta Župet*
- 32** Načrt implementacije
trajnostnih ukrepov na
področju obvladovanja raka
*Marjetka Jelenc,
Tina Lipušček*

Mladi zdravniki

- 34** Iz naših krajev: »Medicina ti
sama ponuja veselje do dela.
Samo upirati se ne smeš.«
Barbara Podnar
- 36** Kako mladi zdravniki vidijo
svojo vlogo v prihodnosti?
*Oddelek za odnose
z javnostmi ZZS*

Forum

- 38** Komentar k zapisom
Barbara Podnar
- 38** Zakaj dodaten denar za
skrajševanje čakalnih vrst ne
bo rešil slovenskega zdravstva
Matej Cimerman

Poročila s strokovnih srečanj

- 40** 15. kongres Združenja
za endoskopsko kirurgijo
Slovenije z mednarodno
udeležbo
Jan Grosek
- 42** 23. Ažmanovi dnevi
Anžej Hladnik, Iztok Tomazin
- 44** 7. kongres preventivne
medicine
*Irena Grmek Košnik,
Pia Vračko*

- 46** Mednarodno strokovno
srečanje specialistov
ortodontije na Bledu
Sanda Lah Kravanja

- 48** Duševno zdravje otrok
in mladostnikov – nove
realnosti, izkušnje in znanja
*Aleksander Koroša, Žan
Smogavc, Nataša Potočnik
Dajčman*

Strokovna srečanja

- 50** Zbornična izobraževanja za
zdravnike in zobozdravnike
- 51** Strokovna srečanja
- 58** Mali oglasi

Iz zgodovine medicine

- 60** Razvoj nevrologije
na Slovenskem
Zvonka Zupanič Slavec

V spomin

- 62** Prim. Kurt Kancler, dr.
med., spec., prvi predsednik
Zdravniške zbornice Slovenije
Jernej Završnik
- 64** Apolonija Steinmann,
dr. med., spec. splošne
medicine – nekrolog
*Mojca Janžekovič van
Midden*
- 65** Vladimir Čuić, dr. med.,
ginekolog in porodničar
(1947–2022)
Lucija Kuder, Iztok Takač

S knjižne police

- 66** Branje za empate (in tiste,
ki jih poznamo)
Zdenka Čebašek - Travnik
- 67** Andrej Rahten: Anton
Korošec. Slovenski državnik
kraljeve Jugoslavije
Marjan Kordaš

Zanimivo

- 70** Državno tekmovanje v razvoju
novih analitskih metod v
medicini za dijakke in študente
Matej Perovnik

71 Brezčasna Fildesova slika *The Doctor*

Lucija Ferš

73 Karikature za vroče poletje, vegetarijance in ostale

Radko Okečič

Zdravniki v prostem času

74 Misija Hernia International v Malayi, Tanzanija

Miran Rems

77 »Au«-foristična tinktura

Janez Tomažič

78 Medrug, Polanci (Mi, Poljanci), razstava in gledališka igra

Andrej Šubic

Zavodnik

81 Kočljiva resnica

Barbara Podnar

Kolofon

Leto XXXI, št. 8–9, 1. avgust 2022

Natisnjeno 9.600 izvodov

Datum tiska: dan pred izidom

UDK 61(497.12) (060.55)

UDK 06.055:61(497.12)

ISSN 1318-0193 CODEN: ISISF9

Isis online: ISSN 1581-1611

Izdajatelj in založnik

Zdravniška zbornica Slovenije

Dunajska cesta 162, p. p. 439, 1001 Ljubljana

W: <http://www.zdravnikazbornica.si>

T: 01 30 72 100, E: gp.zzs@zzs-mcs.si

Transakcijski račun: 29000-0050400669

Predsednica

Prof. dr. Bojana Beović, dr. med., spec.

Odgovorni in glavni urednik

Prof. dr. Alojz Ihan, dr. med.

E: alozj.ihan@mf.uni-lj.si, T: 01 543 74 93

Uredniški odbor in novinarji

Prim. asist. mag. Martin Bigec, dr. med.

Prof. dr. Vojko Flis, dr. med.

Prim. asist. Jana Govc Eržen, dr. med.

Doc. dr. Katja Groleger Sršen, dr. med.

Akad. prof. dr. Marjan Kordaš, dr. med.

Asist. dr. Sanda Lah Kravanja, dr. dent. med.

Prof. dr. Črt Marinček, dr. med., v. svet.

Prof. dr. Anton Mesec, dr. med., svet.

Doc. dr. Brigita Novak Šarotar, dr. med.

Barbara Podnar, dr. med.

Doc. dr. Marko Pokorn, dr. med.

Doc. dr. Mirjana Rajer, dr. med.

Prim. prof. dr. Danica Rotar Pavlič, dr. med.

Doc. dr. Aleš Rozman, dr. med.

Prof. dr. Vito Vrbič, dr. dent. med., v. svet.

Uredništvo

Slavka Sterle

Dunajska cesta 162, p. p. 439, 1001 Ljubljana

T: 01 30 72 152, E: isis@zzs-mcs.si

Lektoriranje

Marta Brečko Vrhovnik, univ. dipl. slov.

E: marta.brecko@zzs-mcs.si

Oblikovna zasnova

Agencija Iz principa

Priprava za tisk – DTP

Stanislav Oražem

Tisk

Tiskarna Povše

Vse pravice pridržane, ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le z dovoljenjem uredništva.

Lastnik blagovne znamke:

Zdravniška zbornica Slovenije

Dunajska cesta 162, 1000 Ljubljana

Navodila avtorjem

Članke oddajte v elektronski obliki. Dolžina člankov (razen poročil s strokovnih srečanj, nekrologov in fotoreportaž) je omejena na 12.000 znakov – štetje brez presledkov. Članku lahko priložite do 3 fotografije (kolaž fotografij lahko sestavljajo največ 4 manjše fotografije). Tudi če bo članek krajši, mu lahko priložite največ 3 fotografije.

Za objavo so primerne digitalne fotografije dimenzij vsaj 1500 × 1200 točk in ločljivosti najmanj 300 dpi. Če ste članek napisali po naročilu farmacevtskega ali drugega podjetja in če v članku obravnavate farmacevtske izdelke ali medicinsko opremo, morate pripisati izjavo o nasprotju interesov.

Poročila s strokovnih srečanj

Dolžina poročila je omejena na največ 6.000 znakov (štetje brez presledkov). Priložite lahko 1 fotografijo (kolaž fotografij lahko sestavljajo največ 4 manjše fotografije). Če gre za srečanja z mednarodno udeležbo, mora poročilo vsebovati oceno obravnavanega področja medicine v Sloveniji.

Na koncu prispevka lahko navedete imena pravnih ali fizičnih oseb, ki so kakor koli prispevale, da ste se lahko udeležili ali organizirali srečanje (uredništvo si pridržuje pravico, da imena objavi v notni obliki). Zahval sponzorjem ne bomo objavili.

Nekrologi

Obseg nekrologov je omejen na 3.500 znakov brez presledkov. Besedilu lahko priložite 1 fotografijo.

Fotoreportaže

Fotoreportaža lahko obsega do 500 znakov brez presledkov in do 6 fotografij.

Avtorski honorarji

Prispevke honoriramo. Cena avtorske strani, ki obsega 1.500 znakov brez presledkov, je 15 EUR bruto. Cena ene fotografije je 20 EUR bruto. Honoriramo le avtorske fotografije oz. fotografije iz osebnega arhiva. Če avtor članka in fotografij ni ista oseba oz. fotografije niso iz njegovega osebnega arhiva, mora pod člankom navesti ime fotografa in v uredništvo posredovati fotografove podatke za nakazilo honorarja, sicer fotografij ne bomo mogli honorirati.

Za nakazilo honorarja potrebujemo naslednje podatke: polni naslov stalnega bivališča, davčno številko, EMŠO, popolno številko transakcijskega računa in ime banke. Prosimo, da nam navedene podatke posredujete hkrati s člankom. V nasprotnem primeru honorarja ne bomo mogli izplačati.

Napoved strokovnega srečanja

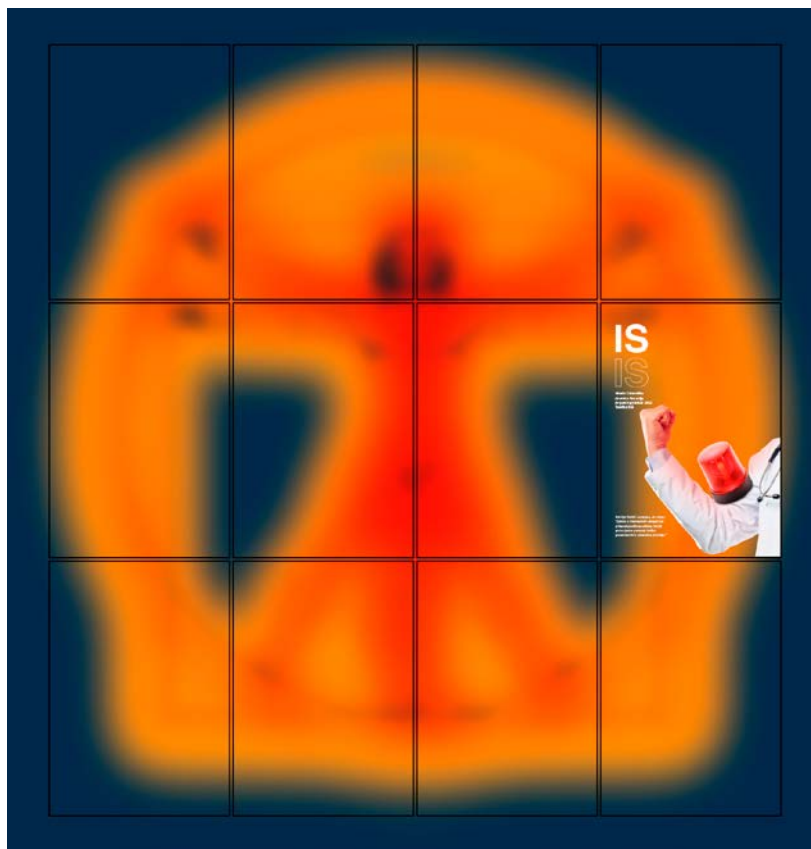
Za objavo dogodka v rubriki Strokovna srečanja (preglednica) pošljite podatke do 5. v mesecu na e-naslov isis@zzs-mcs.si. Objavljeni bodo dogodki za največ tri mesece vnaprej.

Izjava uredništva

Članki izražajo stališča avtorjev in ne nujno tudi organizacij, v katerih so zaposleni, zbornice ali uredništva Izide.

Letna naročnina

Letna naročnina za nečlane (naročnike) je 54,12 EUR. Če je prejemnik glasila v tujini, se dodatno zaračunajo stroški poštnine po veljavnem ceniku Pošte Slovenije. Posamezna številka za nečlane stane 4,92 EUR. 5-odstotni davek na dodano vrednost je vračunan v ceni. Poštšina je plačana pri pošti 1102 Ljubljana.

Danijel Bešič Loredan

Alojz Ihan

Alojz Ihan (AI): Vsaj poldrugo desetletje smo vajeni, da se mandat zdravstvenih ministrov začne z napovedjo analiz, ki bodo čez približno dve leti rodile začetek zdravstvene reforme v obliki spremenjenega Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ). Na Ministrstvu za zdravje pa ste zdaj že po enem mesecu pripravili Zakon o interventnih ukrepih v zdravstvu.

Danijel Bešič Loredan (DBL): To smo obljubili, ker imamo nekaj velikih, akutnih težav, ki jih je nujno začeti reševati takoj. Epidemija nas je naučila, da je delovanje zdravstva nujno treba organizirati tako, da bo ne glede na epidemijo delovalo vsaj tako kot pred njo. Imamo 130.000 zavarovancev brez osebnega zdravnika, kar je nedopustno in zahteva takojšnje reševanje. Zato smo pripravili zakon o interventnih ukrepih, ki bo prinesel pozitivne učinke, hkrati pa bo jasno pokazal, koliko posamezniki v zdravstvu zmorejo in kakšno vlogo bi v zdravstvenem sistemu lahko dobili v prihodnje, ko bomo pripravili temeljitejše spremembe.

AI: Na zakon se je takoj sprožilo precej ugovorov. Najprej seveda, da zakon ni »sistemski«. Da bo rešil samo en del čakalnih dob, recimo za manjše elektivne posege, v bolnišnicah pa bo celo povzročil dodatno pomanjkanje kadrov.

DBL: Seveda, to je parcialni zakon s točno določenimi nameni. Ampak hkrati so koraki tega zakona dobro premišljeni in se bodo vklopili v širše spremembe, ki pridejo kasneje. V tem trenutku za širše spremembe nimamo niti dovolj informacij, v kakšni kondiciji so posamezne zdravstvene ustanove in naše celotno zdravstvo. Prav tako nimamo informacij, kako bi delovalo, če ne bi bilo birokratskih in zavarovalniških ovir, na katere se vsi tako radi izgovarjamo. Imamo konja v hlevu, ki ga še nismo preizkusili v teku. Z interventnim zakonom bomo naredili nekaj

dobrega za skrajšanje čakalnih dob in za družinsko medicino, za čemer stoji splošni družbeni konsenz. O tem ni dvoma. Hkrati pa bomo v teh 16 mesecih, ko bodo plačane vse izvedene zdravstvene storitve, zelo dobro videli, kaj kdo zmore v zdravstvu in koliko. In to bo zelo pomembna informacija za nadaljnje načrte. Naše zdravstvo je natančno tako, kakršnega smo v zadnjih desetletjih naredili. Velik del je nastal brez koncepta, velik del iz zelo parcialnih interesov posameznih zdravstvenih ustanov. Ampak je, kar je, drugega zdravstva nimamo in zato moramo tega, ki obstaja, uporabiti v maksimalno korist bolnikov.

AI: Teh 200 dodatnih milijonov torej ne bo samo enkratna intervencija, ampak tudi nekaj, kar bo vzpostavilo neka nova razmerja med zdravstvenimi izvajalci. So ugovori, da bo velik del dodatnega posla šel k bolj iznajdljivim koncesionarjem. Direktorji javnih

ustanov pa bodo skomignili z rameni, da oni sicer bi, ampak njihovi zdravniki in sestre popoldne raje delajo drugje, kjer so bolje plačani. Če se spomnimo, kako poslovno nemočni so direktorji proti interesom prodajalcev zdravstvene opreme, je to povsem mogoč scenarij.

DBL: Bistveni del novega zakona je, da bodo lahko direktorji s podjemnimi pogodbami ustrezno plačali popoldansko delo v lastnih ustanovah. Nesprejemljivo je, da imamo po tretji uri v bolnišnicah polno praznih ordinacij in operacijskih sob, ker tam zaposleni delajo po drugih ustanovah. Za vse bi bilo bolje, da bi zaposleni delali, kolikor zmorejo in hočejo, samo v lastni ustanovi. Bolje zaradi občutka lojalnosti in pripadnosti ustanovi, bolje zaradi stroke, bolje zaradi medsebojnih odnosov. Časovni pritisk, ko mora iti nekdo ob treh drugam, nujno ustvarja konflikte. Kaj pa, če operacija »doma« še ni končana? Zato bomo direktorjem omogočili,

da za dodatno delo plačujejo svoje zaposlene enako, kot bi bili plačani v drugi ustanovi. Direktorjem želimo dati precej večjo avtoriteto, a hkrati želimo kot upravitelj sistema imeti nad poslovanjem javnih zdravstvenih ustanov tudi večji nadzor. Zato spremembe v nadzornih organih. Ker bo to, kako se bodo izvajalci odzivali na potrebe bolnikov v naslednjih 16 mesecih, pomembna informacija za nadaljnje načrte s posameznim izvajalcem. Trenutni zakon torej ne bo samo rešil nekaj nujnih zadev, ampak bo pomembno razkril in tudi vzpostavil neka nova razmerja med zdravstvenimi izvajalci. Zato je priporočljivo, da ga izvajalci vzamejo resno. Zlasti vodstva bodo imela veliko odgovornost.

AI: Pa vseeno, kaj če se bo pokazalo, da bodo učinki interventnega zakona na nekaterih področjih dobesedno posrkali zdravnike in sestre iz javnih ustanov v zasebne?

DBL: Kot sem omenil, bo izvajanje interventnega zakona spremljala zelo organizirana analitika. Na ekscese se bomo hitro odzvali. Ampak še bolj pomembno je, da bomo z analitičnim spremljanjem sploh prišli do slike, kako deluje naše zdravstvo in kakšne so njegove zmogljivosti, ko ga ne omejujemo. Na Ministrstvu za zdravje smo ustanovili Urad Republike Slovenije za nadzor, kakovost in investicije v zdravstvu, ki bo omogočil jasen nadzor delovanja zdravstva na mesečni ravni. Ta urad bo sčasoma dobival nove funkcije in bo začel omogočati nadzor nad kakovostjo zdravstvenih storitev. Mi torej želimo, da vsebinski nadzor nad delovanjem zdravstva zraste iz naših konkretnih potreb. V središču našega zanimanja bodo vedno bolniki, njihove potrebe in ne interesi posameznih zdravstvenih ustanov. Te se bodo morale prilagoditi realnemu stanju potreb, seveda pa jim mora nekdo to realno stanje predočiti s številkami in analizami. Če nek oddelek ne potrebuje trideset postelj, ampak samo deset, ker se je spremenil način obravnave bolnikov, bomo to z ustrezno koordinacijo izvedli, ker bomo imeli vpogled za celotno drža-

vo. Dober primer koordinacije posteljnih kapacitet za bolnike s covidom-19 smo imeli zadnji dve leti, ko je to vodil predstojnik urgentnega centra Splošne bolnišnice Jesenice Robert Carotta. On bo to delo nadaljeval tudi znotraj novoustanovljene Nacionalne skupine za koordinacijo sprejemov in posteljnih kapacitet za covid bolnike v zdravstvenem sistemu.

Podoben princip bomo uporabljali tudi za necovidne bolnike. Zato želimo imeti na ministrstvu kakovostne analize in nadzor, da bomo lahko zdravstvenim ustanovam povedali, kaj bolniki potrebujejo in koliko kakšnih storitev. Pri tem pa moramo za izvajanje storitev uveljaviti sodobne standarde, saj se na primer čedalje več sodobnih zdravstvenih storitev lahko izvaja ambulantno ali z minimalno hospitalizacijo in temu se morajo sproti prilagajati tudi standardi in posteljne kapacitete. Tega ni mogoče doseči brez aktivnega upravljanja sistema s strani nekoga, ki pozna procese in določa standarde. Po svetu so to agencije za kakovost zdravstvenih storitev, mi moramo ubrati neko svojo pot, ki bo zrastle iz naših potreb.

AI: Vaše ideje mi med vrsticami kažejo na željo po precej večjem državnem reguliranju zdravstvenega sistema, precej podobno Veliki Britaniji. Do sedaj smo imeli nekakšno samoupravno tradicijo Splošnega dogovora na ZZZS, kjer so državni izvajalci uskladjili svoje interese, ZZZS pa je to zapakiral v administrativni paket.

DBL: Mi pa želimo v središče sistema postaviti bolnika, ne pa interesov zdravstvenih izvajalcev. Iz sistema, kakršen je sedaj, težko potegnemo neke dobre podatke o njegovi zmogljivosti, racionalnosti in poslovnosti. Iz vseh bilanc zdravstvenih ustanov težko dobimo realen vpogled v njihovo delovanje, saj so bilance posledice tega, kako se je kakšna ustanova dogovarjala za cene pred desetimi ali dvajsetimi leti. Zato bomo šli v proces reforme, kot so ga v zadnjih treh letih opravili na Finskem. Osredotočali se bomo izključno na potrebe bolnikov na nivoju celotne države. Imamo en sam javni zdravstveni sistem in z ustreznimi podatki bomo deležnikom v javnem zdravstvu pokazali, kje vidimo njihovo mesto. Ministrstvo za zdravje je glavni upravitelj zdravstvenega sistema in ne smemo bežati pred to odgovornostjo. Videli smo, kakšne so posledice, če se nihče ne čuti odgovornega, da dejansko skrbi za sistem kot celoto. Zato potrebujemo vsebinski vpogled v sistem, ki je več kot samo administrativni podatek, ki jih ima ZZZS.

AI: Ideja o Agenciji za kakovost zdravstvenih storitev ima pri nas že dolgo zgodovino osnutkov, ki so ostali pri tem. Problem je, ker so primerljive tuje agencije ogromne institucije s številnimi specializiranimi strokovnjaki. Pri nas pa so ljudje, ki strokovno najdalj sežejo, v RSK-jih, v strokovnih svetih in na ZZZS. Imamo sicer

Danijel Bešič Loredan, dr. med., specialist ortopedske kirurgije, se je rodil 18. maja 1973 v Kopru. Osnovno šolo je zaključil v Izoli, gimnazijo v Kopru, leta 1999 pa je diplomiral na Medicinski fakulteti Univerze v Ljubljani.

Leta 2001 se je kot specializant ortopedske kirurgije zaposlil v Ortopedski bolnišnici, v letu 2006 je opravil specialistični izpit s pohvalo. Po izpitu je kot specialist nadaljeval delo v OB Valdoltra, kjer se je usmeril v operacije na spodnjih okončinah, na področje vstavljanja umetnih sklepov kolkov in kolen ter zdravljenja zapletov po tovrstnih operacijah. Več let se je dodatno izobraževal in izpopolnjeval na področju kirurgije gležnja in stopala. Večino izobraževanja s tega področja je opravil v Švici. Področje kirurgije gležnja in stopala je v letih od 2008 do 2011 uspešno vpeljal v OB Valdoltra in slovenski prostor. Leta 2011 je s skupino mednarodno priznanih strokovnjakov organiziral enega najboljših tečajev s področja kirurgije gležnja in stopala v Sloveniji.

Leta 2013 je s skupino zdravnikov ustanovil in vodil Inicijativo zdravni-

kov, ki je leta 2013 globoko posegla v razkrivanje delovanja slovenskega zdravstvenega sistema. Zaradi omenjenih aktivnosti je bil januarja 2013 izbran za osebnost Primorske. Ob koncu leta 2013 je zaključil delo v OB Valdoltra, od septembra 2013 do konca leta 2015 je svoje delo opravljal v Švici – leta 2014 kot specialist za področje kirurgije gležnja in stopala v Berit Klinik v Teufnu. V letu 2015 je bil kot ortopedski zdravnik zaposlen v bolnišnici Spittal Heiden. Od leta 2016 do leta 2021 je bil zaposlen v Splošni bolnišnici Šempeter pri Gorici, od 1. septembra 2018 do 1. septembra 2019 je bil predstojnik celotne kirurgije v bolnišnici, od leta 2020 pa predstojnik ortopedskega oddelka. Pred imenovanjem za ministra je bil zaposlen v Kirurgiji Bitenc in v Medicinskem centru Šalara v Kopru.

Leta 2018 je skupaj s skupino somišljenikov ustanovil Gibanje Skupaj naprej. Bil je predsednik gibanja, ki se je kot politična stranka še isto leto udeležilo parlamentarnih volitev.

Ob vsem naštetem ima tudi izkušnje pri medicinski humanitarni

organizaciji »Zdravniki brez meja (MSF)«. Leta 2010 je kot kirurg opravil pettedensko misijo v Nigeriji.

Kot zdravnik iz sistema je skozi svoje aktivnosti v celoti spoznal delovanje zdravstvenega sistema. Z ekipo različnih strokovnjakov je že leta 2013 predlagal mnoge uporabne rešitve za boljše delovanje zdravstvenega sistema. Od začetka delovanja Inicijative slovenskih zdravnikov je ves čas spremljal težave v zdravstvu, nanje opozarjal in ponujal rešitve.

V Gibanju Svoboda je vodil skupino ljudi, ki je sestavila in zapisala program zdravstva, ki je na parlamentarnih volitvah dobil mandat volivcev. Uspešno je vodil koalicijska pogajanja s področja zdravstva, ki ima pomembno vlogo v koalicijski pogodbi.

Danijel Bešič Loredan je na svojem področju izjemen strokovnjak, priznan in cenjen v družbi. Ob vsem omenjenem ima še izjemne organizacijske sposobnosti, v težkih in zahtevnih situacijah se odlično znajde in deluje pozitivno, kar so nedvomno dodatne odlike ministra za zdravje.

tudi ZZZS, ampak tam veliko dlje od računovodstva težko sežejo.

DBL: Seveda, smo majhni, imamo omejeno število strokovnjakov. Zato ne moremo iti v neko kopiranje tujih agencij. Za potrebe analiz in postavljanja standardov bomo uporabili vse tisto, kar že obstaja, Zdravniško zbornico in RSK-je ter druga strokovna združenja. Drugače ne gre. Delati je treba s tistim, kar je, in najti izboljšave, ki bodo v korist bolnikom in javnemu zdravstvu. Ve se, kaj je javno zdravstvo. To so vse zdravstvene storitve, za katere skupno kot državljani zbiramo sredstva in so na razpolago vsem, ki jih potrebujejo. Vsi izvajalci, javne ustanove in koncesionarji, spadajo v ta sistem in na vse bomo enakovredno

računali pri izboljševanju javnega servisa za bolnike.

AI: Torej se ne boste ukvarjali z dilemami glede lastnine zdravstvenih izvajalcev?

DBL: Ne, s funkcioniranjem javnega zdravstva imamo že dovolj težav. Najprej moramo vzpostaviti funkcioniranje zdravstva tako, da bo delovalo normalno kljub epidemiji. Za epidemijo seveda ne vemo, kakšne dimenzije bo dosegla jeseni in pozimi, ampak zdravstvo mora delovati ne glede na epidemijo vsaj tako, kot je delovalo pred njo.

Čaka nas veliko dela tudi s sanacijo osnovnega zdravstva. Osnovno zdravstvo mora biti v kondiciji, da sprejme vsakega bolnika in tudi zaključí njegovo obravnavo, če bolnik

objektivno ne potrebuje obravnave na sekundarnem nivoju. Brez tega ne bo mogoče ustaviti naraščanja čakalnih dob pri specialistih. Zato je velik del interventnih ukrepov usmerjen v krepitev osnovnega zdravstva. Obstoječim zdravnikom bomo pripravili pogoje, v katerih bodo lahko opravili več svojega strokovnega dela, marsikaj bomo prenesli na drugo osebje v timu, še več pa bo morala opraviti informatizacija.

AI: V interventnem zakonu so opazne tudi denarne spodbude zdravnikom za specializacijo iz družinske medicine, za delo na območjih, kjer primanjkuje družinskih zdravnikov, in za povečanje obsega dela. Ampak iz rezultatov zadnjega

razpisa za družinske zdravnike se da sklepati, da je zlasti lokalno okolje tisto, ki zna privabiti bodočega specialista, medtem ko se je na državni razpis javilo manj kandidatov. Tega interventni zakon ne upošteva?

DBL: Ta zakon je samo prvi korak na začrtani poti, ki temeljito obravnava tudi sodelovanje z lokalnimi skupnostmi, pokrajinami, občinami. Vendar za nadaljnje korake najprej potrebujemo podatke, kako se sistem odzove, če ga spodbudimo. In takoj, ko jih bomo dobili, bomo bolj usmerjeno povečevali spodbude, da predvsem medicinci najdejo svoj resnični interes v delu družinskega zdravnika.

AI: Vsi smo gledali »Severna obzorja« in videli, da je mogoče spraviti družinskega zdravnika celo na Aljasko.

DBL: Prepričan sem, da imajo v svetu glede tega mnogo večje probleme in tudi rešitve. Če je pri nas težava Koroška ali Posočje, kaj bi rekli na Finskem ali Švedskem? V naši mali Sloveniji bomo v sodelovanju z lokalno skupnostjo že našli načine, da bomo lahko uredili pogoje za poklicno zadovoljstvo družinskega zdravnika.

AI: Kdaj bo izdelan E-karton? To je najbrž eden od temeljev

za poklicno zadovoljstvo, sedanji je iz leta 1972, če se ne motim. E-karton je osnova za kolegialno komunikacijo med zdravniki, hkrati se z njim avtomatizira ogromno sedanjih administrativnih dolžnosti in obremenitev.

DBL: Najkasneje v letu in pol naj bi začel, saj je E-karton osnova, s katero lahko šele začnemo govoriti o informatiziranih zdravstvenih obravnavah bolnikov. Informatizacija zdravstva je temelj za njegov napredek, zato bomo ogromno pozornost namenili delovanju Urada za digitalizacijo. Poleg E-kartona mora urad poskrbeti tudi za usklajenost in povezljivost informacijskih sistemov pri posameznih zdravstvenih izvajalcih. Tudi na tem področju so bili interesi ustanov povsem mimo interesov bolnikov. Bolniki ne razumejo, zakaj preiskava iz Isole ni dosegljiva z računalnikom specialista v UKC. Informacijski sistemi v sodobnih bolnišnicah omogočajo, da osebe s svojimi karticami samodejno aktivirajo diagnostične in terapevtske aparature s seznamom razporejenih bolnikov, njihovimi podatki. Sistem tudi spremlja vse opravljene postopke in posege. Podatki se nato prelivajo v izvide, odpustnice, obračune storitev, obračune plač. Vse to moramo doseči v našem zdravstvu, katerega prednost

je, da je to zaradi majhnosti Slovenije en sam sistem.

AI: Upravljanje bolnišnic je v zadnjih desetletjih privedlo do zdravstvenega sistema, za katerega bi težko rekli, da je v interesu javnega zdravstva in bolnikov. Dobički zdravstvenih dobaviteljev kažejo, da vodstva bolnišnic ne zmorejo parirati zasebnim trgovskim interesom. Hkrati so vodstva bolnišnic očitno pustila, da vsako področje medicine kroji lastno zdravstveno politiko na nivoju vodij oddelkov. Številni elektivni posegi so skoraj v celoti odšli iz javnih zavodov med zasebne izvajalce in to ni bil rezultat načrtne systemske politike, ampak razpuščenosti sistema. Imate ambicijo delati politične korekcije stanja ali delati s sistemom, kot pač je?

DBL: Izbire ni. Delati moramo s tistim, kar imamo. Zdravstvo je ogromen sistem, ki nastaja desetletja in je življenjsko pomemben za praktično vse državljane. Eksperimenti, ki bi zavrli karkoli, kar deluje, so neodgovorni in nedopustni. Naš interes je bolnik, ki mora v javnem sistemu dobiti vso potrebno oskrbo. Za dobro bolnika bomo uporabili vse, kar bo na voljo in bo delovalo v javnem sistemu, ki ga imamo, saj drugega ni. Nič ne bomo podirali, nič ukinjali, nič zavirali. Bomo pa s podatki, ki jih bomo imeli o delovanju sistema, marsikaj prilagodili, preusmerili določene posege na manj ali več lokacij, kot bodo pač pokazali podatki.

Prof. dr. Alojz Ihan, dr. med., Inštitut za mikrobiologijo in imunologijo,
alojz.ihan@mf.uni-lj.si

Iz dela zbornice

Za obdobje od 17. 6 do 14. 7. 2022

Poziv k uvedbi kratkotrajne bolniške

Zbornica se zaveda administrativnega bremena zdravnikov, zato smo v ta namen pozvali k podaljšanju ukrepa kratkotrajne bolniške odsotnosti (do 3 dni) brez obiska zdravnika. Ocenjujemo, da gre pri pisanju potrdil za do tridnevne bolniške odsotnosti za povsem birokratsko obremenitev zdravstva, za katero mora zdravstveno osebje po nepotrebnem namenjati čas. Ukrep, ki je prenehal veljati 31. maja, je v času, ko je veljal, prinesel določeno razbremenitev, zato smo Vlado RS pozvali, naj razmisli o nadaljevanju tovrstne prakse debirokratizacije, ki omogoča zaposlenim v zdravstvenih ustanovah, da več časa posvetijo svojemu primarnemu delu – zdravljenju.

Zbornica predlaga sicer še več ukrepov, ki bi razbremenili zdravstvo na primarni ravni. Podoben administrativni ukrep bi bil potreben pri dolgotrajnih bolniških dopustih, kjer se zdravniki ukvarjajo z administracijo, čeprav gre v primeru odsotnosti, daljše od enega meseca, predvsem za odnos med zavarovancem in zavarovalnico, ki pokrije stroške tovrstne odsotnosti. Prav tako zdravnik po nepotrebnem nosi odgovornost pri zagotavljanju medicinsko-tehničnih pripomočkov za paciente. Predlagamo rešitev, da bi zdravnik opredelil, kaj pacient potrebuje. Za redno izdajo pripomočkov pa bi lahko nato skrbela opolnomočena medicinska sestra ali plačnik ZZS. Celoten poziv je dostopen na spletni strani zbornice (novica z datumom 17. 6. 2022).

Strokovni izpiti na zbornici

S 1. junijem 2022 se je izvajanje strokovnih izpitov za poklic zdravnik in za poklic doktor dentalne medicine v celoti preneslo na zbornico.

V junijskem roku je strokovni izpit opravljalo 17 kandidatov. Od tega 6 doktorjev dentalne medicine in 11 zdravnikov, med njimi jih je 9 opravljalo izpit v celoti, 2 pa delni izpit, saj sta nekatere vsebine opravila že na Ministrstvu za zdravje, ki je pred spremembo zakonodaje izvajalo strokovne izpite.

V avgustu izpitov ni, od septembra pa so roki razpisani vsak mesec, kot je objavljeno na spletni strani zbornice. Termin strokovnih izpitov v letu 2022 so:

- v tednu od 26. septembra dalje,
- v tednu od 24. oktobra dalje,
- v tednu od 21. novembra dalje,
- v tednu od 19. decembra dalje.

Prvo preverjanje slovenskega jezika

Konec junija 2022 smo na Zdravniški zbornici Slovenije (ZZS) izvedli prvo preverjanje znanja slovenskega strokovnega jezika za zdravnike in zobozdravnike na podlagi sprememb Zakona o zdravniški službi. K izpitu je pristopilo 19 kandidatov, uspešnih je bilo 12 (63 %). Med kandidati jih je bilo največ, 13, iz Srbije, po dva iz Hrvaške in Severne Makedonije ter po ena kandidatka iz Bosne in Hercegovine in Rusije. Kandidati so morali izkazati znanje slovenskega strokovnega jezika pisno B2 in ustno C1.

»Zaznali smo dobro pripravljenost kandidatov, ki jemljejo tovrstno preverjanje zelo resno. Številni med njimi že izpolnjujejo vse pogoje za začetek dela v zdravstvu v naši državi, zato je očitno, da so se odlično pripravili tako na pisni kot ustni del. Slednji je potekal v obliki pogovora, primerljivega z resničnimi pogovori na delovnem mestu zdravnika ali zobozdravnika, torej tako pogovora s pacientom kot strokovnega posveta s kolegi zdravniki in zobozdravniki,« je po prvem izpitnem roku povedal član komisije in koordinator izvajanja preizkusa znanja v okviru ZZS doc. dr. Marko Pokorn.

Javna tribuna v zobozdravstvu

V četrtek, 23. junija, je Delovna skupina zaposlenih zobozdravnikov Zdravniške zbornice organizirala javno tribuno na temo delovnih pogojev, ureditve preglednega zaposlovanja ter plačnega sistema v zobozdravstvu. Cilj javne tribune je bil predstavitev dejstev in soočenje stališč po opravljeni anketi za osnovno zobozdravstvo ter specialistiko, ki je bila izvedena v preteklih mesecih za namen te javne tribune. Na

javni tribuni so sodelovali: Ivana Karner, asist. Romana Mance Kristan, Krunoslav Pavlovič, Boris Egič, Vasja Degrassi Bisaki, Goran Štekar, Monika Vodopivec, mag. Pia Vračko (NIJZ), Diana Grad (ZZZS) ter Mirjana Petrovič (DENS). Posamezna predavanja so dostopna v 30. Biltenu za zobozdravnike, posnetek celotnega dogodka pa je dostopen tudi na spletni strani zbornice (novica z datumom 22. 6. 2022).

Zobozdravnik – prvič državni sekretar na MZ

V novi sestavi vlade in Ministrstva za zdravje je prvič pomembno funkcijo prevzel zobozdravnik.

Mag. Tadej Ostrc je doktor dentalne medicine, specialist protetike.

Odgovoren bo za obsežno področje sekundarne in terciarne ravni zdravstvene dejavnosti.

Odlična novica, da imamo tudi zobozdravniki na MZ predstavnika iz

svoje stroke; na zobozdravstvenem področju ga čaka veliko dela.

Čestitamo k imenovanju in mu želimo uspešno delo v skupno dobro vseh deležnikov v (zobo)zdravstvu.

Častno priznanje Svetovnega slovenskega kongresa

Svetovni slovenski kongres v znak zahvale za gostoljubnost, podporo in pomoč pri organizaciji konferenc slovenskih zdravnikov iz sveta in Slovenije podeljuje Zdravniški zbornici Slovenije zlatnik *slovenski tolar*. Gre za posebno priznanje, ki ga organizacija podeljuje zaslužnim posameznikom in institucijam, ki si v svojem poslanstvu prizadevajo ohranjati in krepiti narodno zavest pri rojakih doma in po svetu ter s svojimi aktivnostmi povezujejo Slovence širom sveta. Nagrado je v imenu ZZS prevzel predsednik Skupščine ZZS dr. Marko Jug.

Iz obrazložitve nagrade izhaja, da je Zdravniška zbornica Slovenije nudila podporo ideji o povezovanju strokovnjakov z medicinskega področja v obliki konferenc slovenskih zdravnikov iz sveta in Slovenije. Svojo podporo pri konferencah je jasno izražala v obliki kritja nekaterih potnih stroškov slovenskih strokovnjakov iz tujine, ki so se konferenc udeležili kot predavatelji, z gostovanjem konferenc v prostorih Domus Medica in pomočjo pri oglaševanju srečanj.

Pogled in dileme zdravnikov in pravne stroke na evtanazijo in pomoč pri samomoru

Andreja Basle

Na mednarodni konferenci o pomoči pri samomoru in evtanaziji, ki jo je konec junija 2022 organizirala Zdravniška zbornica Slovenije, programsko pa jo je zasnoval Peter Golob, dr. med., univ. dipl. prav., predsednik Odbora za pravno-etična vprašanja pri zbornici, ste zdravniki lahko prisluhnili tako pravnim vidikom in dilemam, ureditvi tega področja v nekaterih državah po Evropi kot pogledom zdravnikov. Nekaj ključnih poudarkov in misli govorcev povzemamo v nadaljevanju.

»Pri legalizaciji evtanazije oz. pomoči pri samomoru gre na videz za demokratični napredek, za povečanje pristojnosti posameznika, da odloča o svojem življenju. Zavedati pa se moramo, da so bili v določenih zgodovinskih trenutkih in kulturnih situacijah videti sprejemljivi tudi drugi postopki, povezani s koncem življenja, npr. pri ljudeh, ki so zelo trpeli, pa se nam danes zdijo etično povsem nesprejemljivi. Zato je ob uvedbi zakonov, ki podpirajo evtanazijo in pomoč pri samomoru, potreben zelo temeljit premislek. Sprejemanje takih zakonov v že kar številnih zahodnih državah še ne pomeni, da je pot povsem prava. Življenje je eno, povratka pri njegovi prekinitvi ni, zato je treba vse vidike postopkov, povezanih z namernim končanjem življenja, res temeljito osvetliti,« je v uvodu v konferenco poudarila prof. dr. Bojana Beović, predsednica Zdravniške zbornice Slovenije.

Paliativna ekipa Onkološkega inštituta, ki jo vodi dr. Maja Ebert

Moltara, se vsakodnevno srečuje z umirajočimi. V zadnjega pol leta so obravnavali preko 400 bolnikov, ki so umrli v njihovi oskrbi. »Njihove zgodbe so zelo različne. Dajejo pa nam eno glavno sporočilo, da si bolniki večinoma zelo želijo živeti. Mnogo pogosteje nas sprašujejo, kaj lahko še naredimo, da bo življenje kljub bolezni trajalo čim dlje in da bo čim bolj kakovostno, kot pa da bi govorili o prekinitvi življenja,« je izkušnje spremljanja bolnikov ob koncu življenja delila dr. Ebert Moltara.

Odkrito je povedala, da pri svojem delu – zelo redko, pa vendar – sreča tudi osebe, ki izrazijo željo po evtanaziji oz. da se njihovo življenje predčasno konča. Vendar pa gre običajno za osebe, ki so v hudi stiski zaradi vseh simptomov, ki jih imajo, in ti simptomi niso urejeni, nimajo ustrezne oskrbe, so prepuščene same sebi ali so brez svojcev. »Ko takega bolnika (in svojce, če so prisotni) pomirimo, mu damo zdravila za bolečine in druge težke simptome, lahko že pol ure kasneje beseda steče o čisto drugih stvareh, o tem, kar jim je pomembno, kar je pomembno družini,« je opisala razmere iz prakse.

Pacienti si želijo paliativne oskrbe doma

Kot je poudarila, je v Sloveniji zelo potrebno govoriti o paliativni oskrbi in bolnikom, ki jo potrebujejo, omogočiti pravočasen dostop do ustrezne obravnave že zgodaj ob postavitvi diagnoze neozdravljive bolezni, s

čimer jim olajšamo tudi zadnje obdobje njihovega življenja. Kot je pojasnila, je v centru mreže paliativne oskrbe praviloma družinski zdravnik, ki podpre pacienta pri oskrbi na domu, torej tam, kjer si bolniki večinoma želijo biti. Seveda pa morajo za to biti na voljo številne podporne službe na terenu (npr. lekarne, centri za socialno delo ...). To dopolnjujejo specializirani paliativni timi v bolnišnicah in v terciarnih centrih, kadar ima bolnik težje specifične potrebe, in mobilni timi, ki podprejo primarni tim v domačem okolju. Podatki o izvajalcih specializirane paliativne oskrbe za vsako regijo so na voljo na www.paliativnaoskrba.si in www.szpho.si.

Nujna mreža v vseh regijah

V Sloveniji sicer imamo državni program za področje paliativne oskrbe že od leta 2010, ki določa standard 1 mobilni tim na 100 do 150 tisoč prebivalcev in predvideva 150 do 200 postelj za specializirano paliativno oskrbo v bolnišnicah. Od teh standardov smo precej oddaljeni, je povedala dr. Maja Ebert Moltara. Tako so v Sloveniji družinski zdravniki tisti, ki primarno izvajajo paliativno oskrbo, čeprav se s temi vsebinami med študijem skoraj niso srečali. Kljub temu pa z njimi večinoma res dobro sodelujejo, je izpostavila.

Da so potrebe po paliativni oskrbi velike, kažejo tudi številke. V Sloveniji letno umre 20 tisoč ljudi, od tega 6 tisoč onkoloških bolnikov, ostali večinoma zaradi drugih kroničnih neozdravljivih bolezni.

Bolniki Onkološkega inštituta, ki potrebujejo paliativno oskrbo, imajo

na voljo več možnosti: 24-urni telefon, mobilno enoto, ambulanto za zgodnjo paliativno oskrbo, bolnišnični oddelek, dnevni hospital, konziliarno službo in seveda svojega družinskega zdravnika.

»In če hočemo, da se bo paliativna oskrba izvajala kakovostno, je treba razviti vse te elemente mreže v vseh regijah. Ne samo mobilne enote, ne samo bolnišnice, ne samo družinske zdravnike. Pomembno je, da je to razvito v vseh regijah. Ker npr. zahodna Slovenija te mreže nima, so družinski zdravniki tam zelo v stiski. Zato se zelo pogosto obračajo na paliativno ekipo Onkološkega inštituta. Mi želimo vsem pomagati, se pa v vseh teh klicih utapljamo, zato je treba tudi v teh regijah čim prej sistemsko urediti mrežo paliativne oskrbe,« je opozorila.

In kolege pozvala: »Vsi se moramo aktivirati že včeraj! Vsak od nas lahko naredi majhen korak v tej smeri, da bomo razvoj paliativne oskrbe in mreže peljali naprej. Vsaka bolnišnica ima kakšnega kolega, ki že ima znanja iz paliativne oskrbe, jo želi izvajati in bi z ustrezno podporo ustanove lahko razvijal paliativno oskrbo, kot bi bilo potrebno.«

Vidik družinskega zdravnika

Prof. dr. Marija Petek Šter je predstavila vidik družinskega zdravnika. Povedala je, da je vsak družinski zdravnik izbrani zdravnik približno 2 tisoč pacientom. »Za te ljudi skrbimo vse njihovo življenje, tudi takrat, ko pride do bolezni, ki jim rečemo napredujoče, neozdravljive bolezni. Nekje 20 naših bolnikov vsako leto umre. Približno polovica jih umre v bolnišnici. Za nekatere smo prej pridno skrbeli doma. Približno 5 na ambulantno pa jih vsako leto za napredovalimi kroničnimi boleznimi umre doma,« je povedala prof. dr. Petek Šter.

Pojasnila je, da se bolnik in družina, ki se srečuje s težko napredovalo boleznijo, srečuje z različnimi občutki. Strah jih je, so napeti, se počutijo nemočni, ne znajdejo se, tudi takrat, ko razumsko vedo, kaj storiti, jih premagajo čustva. »Kličejo nas, želijo si pogovora, ne sprejmejo diagnoze, nočejo sprejeti, da je res tako hudo, za svojega človeka želijo po njihovem mnenju vse najboljše. Pogosto so med njimi skriti bolniki, ki ne zmorejo bremena. Po drugi strani pa so svojci, prijatelji, sosedi takega bolnika lahko odlični sodelavci, nam

odlično pomagajo, ko gre za to, da skupaj zmoremo, da človek v tej bolezni nekako ne obupa,« je izkušnje opisala prof. dr. Marija Petek Šter.

Sama se ne spomni primera iz svoje prakse, da bi pacient izrazil željo, da želi zaradi napredujoče bolezni predčasno končati življenje.

Ne sprejemamo vloge v postopkih, ki vodijo v smrt

Povedala je še, da družinski zdravniki ne nasprotujejo spremembam v zakonodaji, s katerimi bo njihovim bolnikom, ki želijo končati življenje s pomočjo, ko so za to izpolnjeni pogoji, to omogočeno. »Kot dobri poznavalci bolnika in njihove družine ter okolja, v katerem bolnik živi, lahko podamo dragoceno mnenje o željah in pričakovanjih bolnika in možnostih obvladovanja simptomov neozdravljive bolezni do naravne smrti. Nikakor pa ne sprejemamo vloge izvedenca ali tistega, ki bi bil dolžan sodelovati pri izpeljavi postopkov, ki vodijo v smrt bolnika, za katerega smo skrbeli skozi dolgo obdobje,« je dejala.

Poudarila je, da medicina napreduje na področju paliativnega zdrav-

ljenja, zato: »Večini bolnikov lahko na dostojen način zagotovimo zadostno kakovost življenja. Potem pa je tukaj še uporaba vnaprej izražene volje. Ta priložnost je vsaj na primarnem nivoju še relativno slabo izkoriščena.« Redkokdaj želi bolnik vnaprej opredeliti, katere medicinske postopke v določenih kritičnih primerih življenja dovoljuje in katerih ne.

Vnaprej izražena volja

Peter Golob, dr. med., univ. dipl. prav., predsednik Odbora za pravno-etična vprašanja pri zbornici in programski vodja konference, je predstavil, kako je v Sloveniji pravno urejeno področje in pravica do vnaprej izražene volje pacienta in kaj to pomeni za zdravnika. Pacient poda vnaprej izraženo voljo (katere medicinske postopke v katerih primerih dovoli oz. ne dovoli) na posebnem obrazcu, ki ga določa Zakon o pacientovih pravicah. Zakon ne predvideva overovitve tega obrazca. Pacient ga izpolni v sodelovanju z izbranim zdravnikom ali zastopnikom pacientovih pravic. Pacient lahko tako izraženo voljo kadarkoli prekliče ali spremeni s pisno izjavo. Da je bila volja izražena, je elektronsko zabeleženo v portalu zVem, prav tako, kje se ta izjava hrani, vsebina pa ni elektronsko dostopna. V primeru nujnih stanj je tak obrazec praktično neuporaben, če se zaradi življenjske ogroženosti mudi z obravnavo, je v predstavitvi opozoril Peter Golob.

Kaj pa družbene posledice evtanazije

Med pravnimi vidiki je bila med drugim na konferenci obravnavana tudi problematika družbenih posledic, ki bi jih imela uveljavitev pobude za legalizacijo pomoči pri samomoru in evtanazije. Tako je bilo izpostavljeno, da še tako dobra zakonodaja ne more preprečiti zlorab. Opozorjeno je bilo, da zaradi odsotnosti raziskav na tem področju tudi niso povsem jasne razsežnosti te problematike.

Prav tako so bila izražena nestri-njanja s stališči zagovornikov legalizacije evtanazije, ki menijo, da je predčasno končanje življenja (v obliki evtanazije ali samomora s pomočjo) zelo intimna zadeva vsakega posameznika, ki nima vpliva na družbo. Vprašanje je namreč, ali legalizacija evtanazije oz. pomoči pri samomoru res ne bo vodila k temu, da bi bil samomor sčasoma razumljen kot nek »normalen« pojav. Prva tako je izjemno družbeno nevarno to, da so stroški zdravljenja ali oskrbe težko bolnih običajno lahko precej višji od stroškov postopka evtanazije. Prav to je lahko velik pritisk na hudo bolne, starejše, ki so finančno šibkejši in/ali ne želijo biti v breme svojcem. Tako strokovnjakinja za medicinsko etiko iz Švice dopušča možnost, da je tudi ta vidik lahko dejavnik, da se nekateri prej odločijo za končanje življenja, še posebej tam, kjer stroške dragega zdravljenja krije bolnik sam ali je to kritje odvisno od nekih individualnih zavarovanj.

Uzakonitev postopkov pomoči pri samomoru brez evtanazije (taka ureditev velja npr. v Avstriji) je po mnenju nekaterih pravnikov lahko nekoliko manj problematična. Se pa ob tem lahko zelo kmalu pojavi vprašanje diskriminatornosti, saj lahko t.i. postopek samomora s pomočjo izvede le pacient, ki to lahko stori sam, ne pa tudi pacienti, ki tega niso več fizično sposobni.

Posledice izvajanja evtanazije na zdravnikovo počutje

Prof. dr. Jadranka Buturović Ponikvar je opozorila na nekaj pomembnih vidikov in skrb zbujajočih trendov. Število držav, kjer je evtanazija legalna, je sicer še nizko, je pa v porastu. V zadnjem času je bila v senci pandemije legalizirana evtanazija na Portugalskem (januarja 2021), vendar jo je nato blokiralo ustavno sodišče. Marca 2021 je bila evtanazija legalizirana v Španiji, zakon je stopil v veljavo junija 2021. Zadnja država, ki

je legalizirala evtanazijo, in sicer na podlagi zavezujočega referendum, je Nova Zelandija.

Prof. dr. Buturović Ponikvar je spomnila, da je letos februarja pri Springerju izšla knjiga Depresija, izgorelost in samomor pri zdravnikih. Opisuje, da je pri zdravnikih pogostnost samomora dvakrat višja kot v populaciji. Eno od poglavij knjige je posvečeno vplivu izvedbe evtanazije na počutje zdravnikov. Kot se ugotavlja, ima izvajanje evtanazije lahko globoke posledice na zdravnika, tudi v obliki posttravmatske stresne motnje.

Povedna je še knjiga iz leta 2019 (prav tako založbe Springer), ki opisuje zgodbe in dogajanja za zaprtimi vrati med izvajanjem evtanazije v Belgiji. V enem od poglavij paliativna medicinska sestra, ki se je pogovarjala z zdravnikom, opisuje globok notranji konflikt zdravnika, ki ga čuti med dolžnostjo do izpolnitve želje pacienta in svojim lastnim občutkom, da kot zdravnik dela nekaj, kar je proti njegovim najglobljim prepričanjem. Opisuje, kako se ji zdravnik zaupa, da se zbuja v morah in vidi obraze vseh teh bolnikov, ki jih je usmrtil. »Zakaj torej, če je evtanazija tako humana, če je to resnična pomoč, zakaj zdravnik po usmrtni bolnika nima občutka olajšanja, da je nekomu pomagal?« se je retorično vprašala prof. dr. Buturović Ponikvar.

Evtanazija v kombinaciji z darovanjem organov

V nadaljevanju je povedala, da se na Nizozemskem in v Belgiji od 2005 izvaja evtanazija v povezavi z darovanjem organov. »Bolnika se usmrti v bolnišnici, zraven operacijske sobe, razglasi se cirkulacijska smrt, počaka se 5 minut, da se udeleženi prepričajo, da srce res ne bije več, in nato v operacijski dvorani sledi čimprejšnji odvzem organov. To izvajajo tudi v Kanadi in od nedavnega tudi v Španiji, kjer so evtanazijo legalizirali šele pred kratkim.«

Kot je povedala, so lahko darovalci organov le razmeroma mlajši ljudje

in nikakor ne terminalno bolni, saj morajo biti organi za presaditev razmeroma zdravi. »Rakavih ali drugih prenosljivih bolezni darovalci načeloma ne smejo imeti. In zato je veliko etično vprašanje, kdo so (in bodo) evtanazirani darovalci organov, če niso terminalno bolni,« je še izpostavila.

Posebej so zaskrbljujoča poročila o darovanju organov bolnikov, ki so usmrčeni zaradi duševnih bolezní oz. na podlagi psihičnega trpljenja. V junijski številki najbolj vplivne transplantacijske revije poročajo o 22 bolnikih, ki so jim presadili pljuča evtanaziranih bolnikov, od tega je bil pri osmih razlog za evtanazijo psihiatrična bolezen, pri petih neznosna bolečina in pri osmih živčno-mišična bolezen. Tudi za transplantacije v Sloveniji so bili naši državi že ponujeni organi v tujini evtanaziranih oseb, ki pa jih je Slovenija zavrnila. Akademik prof. dr. Jože Trontelj je pred desetimi leti kot predsednik Komisije za medicinsko etiko namreč podal uradno stališče, da Slovenija takih organov ne bo sprejemala. »In tega načela se držimo še danes,« je povedala na konferenci.

Je pa izrazila skrb, da če bo evtanazija v Sloveniji legalizirana, bo zelo kmalu pritisk, da se praksa darovanja organov ob evtanaziji prenese tudi v Slovenijo, saj potreba po organih daleč presega (in bo vedno presegala) razpoložljive organe za presaditev. Tukaj se lahko v nepovratno zanko ujamejo razmeroma mlajši, razmeroma zdravi, ranljivi, katerim se kot rešitev neznosnega psihičnega trpljenja predstavi evtanazija v kombinaciji z darovanjem organov.

Evtanazija je nepovratna

Na koncu je prof. dr. Buturović Ponikvar opozorila še na to, da je evtanazija nepovratna. V medicini se v zadnjem času pojavljajo stiske tistih, ki so s pomočjo medicine spremenili spol in nekateri danes to obžalujejo. Čeprav so podpisali vsa soglasja, sli skozi vrsto postopkov, posamezniki

krivijo zdravnike, da so na mladih osebah izvajali agresivne posege in povzročili nepopravljivo škodo. Pri evtanaziji usmrčeni ne morejo več obžalovati ali protestirati, da »dostojanstvena smrt« ni bila takšna, kot so pričakovali. »V zavzemanju za evtanazijo je veliko aktivizma,« je opozorila in dodala, da ne gre za medicino, temelječo na dokazih. Včasih je presenetljivo, ko nas na to dejstvo opozarjajo bolniki. Povedala je tudi, da je njena želja, da zdravniki in UKC Ljubljana ne bodo izvajali evtanazij. »Za usmrnitev bolnika ni potrebna medicinska fakulteta, to ni poslanstvo zdravnika. Zdravniki dobro vemo, kako je biti bolnik, saj smo prej ali slej bolniki tudi sami. Ne želimo, da bi bolnike, ki jih zdravimo desetletja, na koncu usmrtili,« je dejala ob zaključku predavanja. Citirala je moralni postulat prof. dr. Edmunda Pellegrina, zdravnika in filozofa, dolgoletnega predstojnika Kennedyjevega inštituta za etiko (Georgetown University, Washington DC): »Zdravniki nikoli ne smejo ubijati. Nič ni bolj fundamentalno in nekompromisno.«

O predlogu zakona PPKŽ

Prof. dr. Matjaž Zwitter je spregovoril o predlogu Zakona o pravici do pomoči pri prostovoljni prekinitvi življenja (PPKŽ), ki se pojavlja v javnosti. Poudaril je, da so kriteriji za pravico do usmrtnice v predlogu zakona slabo definirani in izjemno široki. Vsakomur je prepuščeno, da se sam odloči, ali je njegovo trpljenje neznosno. Trpljenje je lahko telesno, duševno, socialno ali eksistenčno. Kot je dejal dr. Zwitter, se lahko za končanje življenja odločijo tudi osebe z duševnimi boleznimi in osamljeni starostniki.

Osnovni temelj predloga zakona je popolna avtonomija osebe, ki zaprosi za pomoč pri prekinitvi življenja. Predlagatelji pa pri tem ne razumejo, da velika večina bolnikov v zadnjem obdobju nima popolne avtonomije in si je zelo pogosto niti ne želi. Nikjer v

predlogu tudi ni mesta za objektivno oceno bolnikovega stanja. »Postopek steče, četudi obstaja možnost uspešnega paliativnega zdravljenja ali celo ozdravitve,« je opozoril prof. dr. Zwitter. Pojasnil je, da priseben bolnik seveda lahko in ima vso pravico, da zavrne zdravljenje, ki bi mu rešilo življenje ali ublažilo težave. Zdravnik mora to spoštovati. »Vendar pa te pravice ne smemo razširiti na sklep, da bolnik v takem primeru lahko zahteva usmrtnice,« je poudaril. Prav tako je problematično, da predlog dopušča možnost, da bolnik svojcem prikrije svojo odločitev.

Na koncu se je dr. Zwitter dotaknil še vloge zdravnika, kot jo predvideva predlog zakona. Spisek nalog je zelo dolg in vključuje, da po odobritvi posebne komisije za PPKŽ zdravnik predpiše recept za smrtonosno učinkovino, jo prevzame v lekarni, izvede postopek in je ob bolniku do njegove smrti ter obvesti mrliškega oglednika. To je povsem drugače kot v Avstriji, kjer zdravnik ne sme sodelovati v nobenem od teh postopkov.

Zdravnik v Sloveniji bi sodelovanje v postopku lahko zavrnil v primeru ugovora vesti, a mora v tem primeru bolnika napotiti k drugemu zdravniku. Če ugovora vesti ne bi uveljavljal, pa bi moral postopek opraviti, tudi če bi v postopku podal mnenje, da za konkretnega bolnika pomoč pri končanju življenja ni upravičena, vendar pa bi drugi zdravnik in komisija pacientovi zahtevi ugodila. »To je etično in pravno povsem nesprejemljivo,« je poudaril dr. Zwitter in navedel za primerjavo Avstrijo, kjer morata z zahtevo pacienta soglašati oba zdravnika.

Zaključil je z mislijo, da v Sloveniji potrebujemo celovito ureditev vseh vidikov strokovnih, etičnih, socialnih in pravnih vprašanj za ljudi ob koncu življenja, ki pa morajo biti usklajeni z zdravništvom.

Andreja Basle, univ. dipl. nov., Oddelek za odnose z javnostmi ZZS

Stališča zdravnikov v zvezi s cepljenjem proti covidu-19

Ana Marija Mustafai

Uvod

Prof. dr. Alojz Ihan (2022) je v eni izmed svojih kolumn zapisal, da je »praktična medicina predvsem stroka – obrt; in kot taka ima tradicionalno jasna merila za to, kaj je relevantno in kaj velja. /.../ Medicinska stroka se praviloma ne odzove na posamične raziskovalne članke, ampak na tisto, kar specialistična strokovna združenja prepoznajo kot z dokazi podprto prakso.« V nadaljevanju kolumne poudari, da je pandemija nenaravno združila medicinsko stroko in raziskovanje. Posledično se je medicina soočila z dvomi, nerazumevanjem in nezaupanjem, tako na ravni splošne javnosti kot tudi znotraj lastne stroke. Namen raziskave je bil torej ugotoviti, kako enotna (ali razdvojena) so stališča in prakse slovenskih zdravnikov glede cepljenja proti covidu-19.

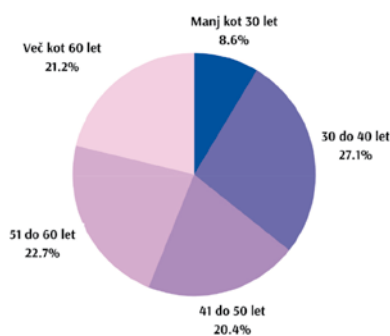
Metodologija

Raziskavo smo izvedli s pomočjo kvantitativne analize. Anonimni anketni vprašalnik smo 25. januarja 2022 preko e-pošte posredovali 10.165 članom zbornice. Na anketni vprašalnik, ki je bil sestavljen iz 46 vprašanj, je odgovorilo 2.117 (20,8 %) članov. V analizo smo vključili vse

anketne vprašalnike, ki so bili izpolnjeni do 18. aprila 2022. Vsebinsko so anketo oblikovali prof. dr. Bojana Beović, dr. med., spec. infektologije, prim. mag. Irena Manfredo, dr. med., spec. medicine dela, prometa in športa, in Andraž Lazar, dipl. psih. (UN). Anketni vprašalnik smo pred izvedbo posredovali v pregled tudi Komisiji Republike Slovenije za medicinsko etiko, ki nam je odgovorila, da njihovo soglasje ni potrebno.

Analiza rezultatov

Največ anketirancev je zaposlenih na primarni ravni (43,6 %), sledijo tisti, ki so zaposleni na sekundarni ravni (23,7 %) in na terciarni ravni (20,3 %). Manjši delež je bodisi upokojen (7,9 %) bodisi ne dela s pacienti (1,5 %). Izmed vseh je bila večina ženskega spola (68,6 %),

moški pa predstavljajo 31,4 % vseh anketirancev. Starostno so precej enakomerno razporejeni, največ je starih med 30 in 40 let (27,1 %), najmanj pa je starih manj kot 30 let (8,55 %).

Stopnja precepljenosti med zdravniki

Najprej smo anketirance vprašali, ali so cepljeni proti covidu-19. Več kot 90 % anketiranih zdravnikov je cepljenih, od tega jih je 76,3 % prejelo že tretji (poživitveni) odmerek, 13,2 % jih je prejelo dva odmerka, 1,7 % pa jih je bilo cepljenih z enim odmerkom. Le 140 (6,7 %) anketiranih zdravnikov ni bilo cepljenih, od tega nihče ne navaja, da ni cepljen zaradi zdravstvenih razlogov. Manjše število anketirancev (2 %) na vprašanje ni želelo odgovoriti.

Največ se jih je cepilo zato, da zaščitijo zdravje svoje družine ali da zaščitijo svoje zdravje. Več kot 70 % jih meni, da kot zdravniki čutijo etično dolžnost, da se cepijo, medtem ko se le 6 % zdravnikov s tem sploh ne strinja. Nekaj anketiranih zdravnikov med razlogi za cepljenje navaja tudi, da so se cepili, ker je cepljenje edina učinkovita pot za ustavitev epidemije, dokler ni na voljo zdravila – s tem se v celoti strinja 69,1 % anketirancev. Bolj podrobno so razlogi za cepljenje predstavljeni v tabeli 1.

Tabela 1: Cepil/-a sem se, da/ker ...

	1 (sploh ne drži)	2	3	4	5 (v celoti drži)
... zaščitim svoje zdravje	52 (2,7 %)	51 (2,7 %)	99 (5,2 %)	175 (9,2 %)	1.522 (80,15 %)
... zaščitim zdravje svoje družine	49 (2,6 %)	33 (1,75 %)	66 (3,5 %)	137 (7,25 %)	1.605 (84,9 %)
... zaščitim paciente	67 (3,65 %)	41 (2,2 %)	116 (6,3 %)	211 (11,5 %)	1.402 (76,3 %)
... zaščitim sodelavce	63 (3,4 %)	41 (2,2 %)	134 (7,3 %)	234 (12,7 %)	1.367 (74,3 %)
... kot zdravnik/-ca čutim etično dolžnost, da se cepim	113 (6 %)	60 (3,2 %)	132 (7 %)	231 (12,3 %)	1.341 (71,4 %)
... verjamem, da je to za ustavitev epidemije edina učinkovita pot, dokler ni na voljo zdravila	100 (5,3 %)	71 (3,7 %)	174 (9,2 %)	240 (12,7 %)	1.311 (69,15 %)

Zanimalo nas je tudi, koliko se zdravniki počutijo varne pred novo okužbo, potem ko so se cepili. Slaba polovica vseh (48,5 %) se počuti po cepljenju varno oz. povsem varno, 655 (35,1 %) anketiranih zdravnikov pa se ne počuti niti varno niti ne varno.

Tudi zdravnike, ki niso cepljeni (takih je 140), smo vprašali po njihovih razlogih. Nekaj več kot polovica necepljenih anketiranih zdravnikov navaja, da ne zaupajo v varnost cepiv proti covidu-19, dobra tretjina pa jih meni, da so še zaščiteni po preboleli bolezni.

Odnos zdravnikov do cepljenja proti covidu-19

V sklopu anketnega vprašalnika smo zdravnikom pokazali vrsto pridevnikov, s katerimi so na lestevici 1–5 ocenili cepljenje proti covidu-19. Najpogostejše cepljenje opisujejo kot povsem smiselno (76,6 %), koristno (75 %), potrebno (74,9 %) in dobro (64,5 %). Manj enotni odgovori so bili pri pridevniki povezujče (35 %) oz. nepovezujče (14 %), produktivno (48,2 %) oz. neproduktivno (7,7 %), obremenjujče (13,3 %) oz. neobremenjujče (38,1 %), stresno (16 %) oz. nestresno (35,7 %). Pri pridevniku nadzorujče (24,8 %) oz. nenadzorujče (24,8 %) so se odgovori na lestevici enakomerno porazdelili.

O tretjem odmerku

V nadaljevanju nas je zanimalo, ali se tisti, ki so že prejeli 1. ali 2. odmerek cepiva, nameravajo cepiti tudi s 3. odmerkom cepiva proti covidu-19. Izmed teh, ki še niso cepljeni s pozitivnim odmerkom, se jih slaba polovica še namerava cepiti, 131 jih pravi, da se ne bodo cepili, 62 pa jih ne želi odgovoriti. Zdravnike smo vprašali tudi, kakšni so razlogi, da se ne želijo cepiti s 3. odmerkom cepiva. Na to vprašanje je odgovorilo 118 anketirancev, najpogostejši razlogi pa so: neučinkovitost, prebolelost, starost, stranski učinki, nesmiselnost, kratka zaščita ali pa kombinacija več dejavnikov.

Prebolelost covid-19

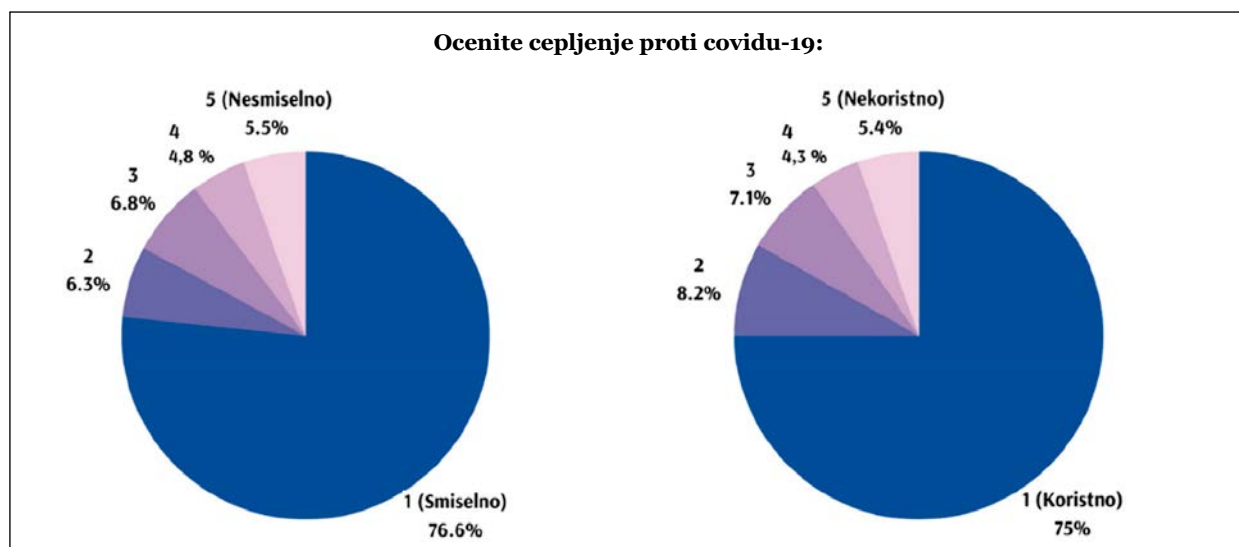
V času izvedbe ankete večji del anketiranih zdravnikov še ni prebolel covid-19 (61,9 %). Izmed teh, ki so bolezen že preboleli, jih je večina (65,3 %) bolezen prebolela v blažji obliki, nekateri pa so bili celo brez simptomov (6,8 %). Nekaj jih je bolezen prebolelo v bolj resni obliki, a niso potrebovali bolnišnične oskrbe (25,1 %), nekaj pa jih je potrebovalo tudi hospitalizacijo (2,3 %). Na oddelku za intenzivno zdravljenje ni bil obravnavan nihče izmed anketiranih zdravnikov.

Poznavanje covid-19 in cepiva

Le majhen delež anketiranih zdravnikov (4,6 %) ocenjuje svoje znanje o virusu SARS-CoV-2 kot ekspertno, največ (44,95 %) pa jih ocenjuje svoje znanje o virusu kot povprečno. Povsem podobne rezultate smo dobili tudi, ko smo zdravnike povprašali o njihovem znanju o cepivih proti covidu-19. Tu je svoje znanje kot ekspertno ocenilo le 3,7 % anketiranih, medtem ko jih je malo manj kot polovica (44,9 %) svoje znanje ocenilo kot povprečno. Slaba tretjina (27,6 %) se o covidu-19 in cepljenju informira zelo pogosto s spremljanjem strokovnih medicinskih člankov o teh temah. Dobra petina vseh anketiranih zdravnikov se o teh temah zelo pogosto izobražuje preko strokovnih izobraževanj (22,7 %) ali preko medijev (22 %). Po drugi strani pa jih kar 43,7 % navaja, da nikoli ne spremljajo družbenih omrežij, in 63 %, da nikoli ne spremljajo strani z vsebinami proti cepljenju in proti ukrepom.

Več kot polovica anketiranih zdravnikov ne bi izvedla delavnice za zdravnike oz. paciente o bistvenih značilnostih virusa SARS-CoV-2, medtem ko bi 39,5 % le-to izvedlo. Velik delež anketiranih zdravnikov (70,9 %) se je pripravljen dodatno izobraževati o covidu-19, 81,3 % pa jih

Ocenite cepljenje proti covidu-19:

je pripravljenih na vprašanja o covidu-19 odgovarjati svojim pacientom.

Odzivi na cepljenje

Glede na pogoste informacije o nasilju nad zdravniki nas je zanimalo, kako se odzivajo necepljeni pacienti, ki jih srečujejo pri svojem delu. Dobra polovica (50,6 %) anketiranih zdravnikov navaja, da pacienti pogosto ali zelo pogosto zavračajo nasvete, naj se cepijo. Le manjši delež necepljenih pacientov (14,9 %) pogosto ali zelo pogosto sprejme nasvete, naj se cepijo.

Zaskrbljujoče je, da je 267 (15,3 %) zdravnikov in zobozdravnikov, ki so odgovarjali na anketo, odgovorilo, da pogosto doživijo verbalno nasilje ob vsaki komunikaciji, da je cepljenje priporočljivo, 142 (8,1 %) pa jih verbalno nasilje doživlja celo zelo pogosto. Še bolj zaskrbljujoči so podatki, da je 121 (6,9 %) anketiranih zdravnikov pogosto ali zelo pogosto doživelo grožnje v povezavi s cepljenjem, 74 (4,2 %) jih je bilo pogosto ali zelo pogosto priča ali žrtev fizičnega nasilja, 205 (11,7 %) pa jih je bilo pogosto ali zelo pogosto žrtev javnega žaljenja zaradi izraženih stališč o priporočljivosti cepljenja. Kljub prejšnjim odgovorom bi jih velika večina (91,8 %) pacientom, ki so kronično bolni, še vedno svetovala, naj se cepijo.

Zdravnike smo vprašali tudi, kakšen je njihov odnos do tega, da določen del prebivalcev zavrača cepljenje. Dobra tretjina (32,9 %) navaja, da jih to obremenjuje, vendar poskušajo ostati nevtralni do tega. Drugo tretjino (33,1 %) to zelo vznemirja, občasno čutijo jezo in nemoč. Po drugi strani pa je manjši delež anketiranih zdravnikov do tega povsem ravnodušen (13,9 %) ali se skuša ne obremenjevati s tem (13,5 %). Nekateri (6,6 %) pa do tistih, ki niso cepljeni, čutijo zamer.

Odnos do zdravnikov, ki zavračajo cepljenje

Večji del anketiranih zdravnikov (72,2 %) meni, da bi morali zdravniki,

ki javno izražajo stališča, ki so proti cepljenju proti covidu-19, dvome, če jih imajo, najprej razčišče v strokovni javnosti, preden o njih razpravljajo javno. Manjši delež anketiranih zdravnikov (13 %) meni, da je vsak odgovoren za svoje izjave in jih lahko svobodno izraža, medtem je 262 (14,75 %) anketiranih zdravnikov izbralo odgovor »drugo«. Večina anketiranih zdravnikov, ki so izbrali odgovor »drugo«, meni, da bi bilo treba tem zdravnikom odvzeti licenco ali jih na kakšen drug način sankcionirati, saj dvomijo v njihovo strokovno znanje, njihova stališča pa dojemajo kot neetična, nestrokovna in žaljiva. Manjši delež anketiranih pa je v odgovoru pod »drugo« zapisal nasprotno, da želi več dvoma in razprave različnih mnenj v stroki. Na koncu ankete smo zdravnike vprašali še, kako naj bi Zdravniška zbornica ravnala v primerih, ko zdravniki v povezavi s covidom-19 in cepljenjem v javnosti izrekajo stališča, ki nimajo strokovne podlage. Največ anketiranih zdravnikov (40,3 %) želi, da bi zbornica v teh primerih ravnala bolj odločno, slaba tretjina (28,9 %) pa meni, da bi zbornica morala take primere sankcionirati vsaj z začasnim odvzemom licence. 263 (14,9 %) anketiranih zdravnikov meni, da je zbornica v vseh teh primerih ravnala primerno, nekaj anketiranih zdravnikov (8,55 %) pa poudarja, da zbornica za javno izražena stališča o covidu-19, ki so drugačna, kot so strokovna dognanja, ne bi smela sprožiti postopkov proti zdravnikom. Nekaj zdravnikov (7,3 %) je izbralo odgovor »drugo«, kjer so med drugim pozivali k medstrokovnim razpravam v stroki ali k dialogu.

Zaključek

Zaključimo lahko, da so slovenski zdravniki večinsko enotni v svojih stališčih do cepljenja proti covidu-19. To lahko sklepamo iz dejstva, da je več kot 90 % anketiranih zdravnikov cepljenih, izmed katerih je velik delež (76,3 %) prejel že pozitivni odmere

cepljenja. Cepljenje v večini opisujejo kot smiselno (76,6 %), dobro (64,5 %), potrebno (74,9 %) in koristno (75 %). Kar 72,6 % anketiranih zdravnikov določenega dela populacije obremenjuje, vznemirja ali pa do njih čutijo celo zamer. Dodatno večinsko strokovno soglasje glede cepljenja proti covidu-19 izražajo odgovori na vprašanje, kako bi se zbornica morala odzvati na javno izražanje stališč, ki so v nasprotju s stroko – kjer je 69,2 % anketirancev pozvalo k strožjemu ukrepanju ali (začasnem) odvzemu licence. Tovrstni odgovori se v velikem številu pojavljajo tudi med komentariji pri drugih vprašanjih.

Poleg večinskega soglasja anketiranih zdravnikov lahko opozorimo še na dve pomembni ugotovitvi. Prvič, treba je bolj jasno obravnavati nasilje, verbalno in fizično, ki ga zdravniki doživljajo zaradi zastopanja strokovnih ugotovitev glede cepljenja proti covidu-19. Nedopustno je, da so anketiranci v 205 odgovorih navedli, da so bili žrtev verbalnega in fizičnega nasilja, groženj in/ali javnega blatenja. In drugič, čeprav večina anketiranih zdravnikov strogo obsoja javno izražanje stališč, ki so v nasprotju s cepljenjem proti covidu-19, pa je delež anketiranih zdravnikov hkrati izpostavil potrebo po razčiščenju dvomov in dilem znotraj strokovne javnosti, pri čemer so v zadnjem vprašanju pozivali k medstrokovnim razpravam in dialogu.

Vir

1. Ihan, A. (2022, 10. junij). Zaupanje in skepsa. Delo. <https://www.delo.si/mnenja/kolumne/zaupanje-in-skepsa/>

**Ana Marija Mastafai, dipl. trž. kom.,
Oddelek za odnose z javnostmi ZZS**

Kratki napotki za uspešno sodelovanje z mediji (2)

Kako oblikovati sporočilo za javnost?

Oddelek za odnose z javnostmi ZZS

V Oddelku za odnose z javnostmi bomo pripravljali kratke nasvete za komuniciranje in odnose z različnimi javnostmi. Tokrat smo pripravili navodila za lažje oblikovanje sporočila za javnost, ki je osnovni, najcenejši in najbolj preprost način komuniciranja.

Za oblikovanje takšnega sporočila veljajo določena pravila, ki so jih novinarji vajeni. Jedro sporočila je sestavljeno iz enostavnega in neposrednega naslova ter besedila. Slednje mora biti napisano v obliki novice, kakršno najdete v časopisih ali na novinarskih spletnih straneh. Na vidnem mestu naj bodo podatki o spletni strani in kontaktni osebi, kjer lahko novinar z enim klikom ali klicem dobi več informacij. Ne navajamo kontaktnih podatkov oseb, ki se v kratkem odpravljajo na dopust, izobraževanje ali potovanje oziroma so zaradi sestankov nedosegljive.

Uspešno sporočilo je kratko, jasno in iskreno.

Nekaj uporabnih pravil za pripravo sporočila za medije in drugih vsebin:

- Dolžina sporočila za javnost ne sme presegati ene strani (približno 200 besed).
- Poleg ključnih podatkov naj vsebuje tudi izjave ključnih oseb organizacije.
- Vsebina mora imeti »novinarsko vrednost«: je zanimiva, nova, pomembna.
- V prvem odstavku mora biti naveden bistveni del sporočila: kaj/kdo/kje/kdaj/zakaj/kako.
- Uporablja se knjižni jezik, brez žargona tvoje organizacije.

Strokovne izraze se razloži, pazi se na slovnične nakape (kot je ta namerni zatipek).

Pri pripravi besedila moramo biti pozorni na dosledno uporabo pravilne slovenščine in upoštevati osnovna slogovna pravila. Stavki morajo biti kratki (do največ deset besed), upo-

rabljati moramo čim manj odvisnih stavkov. Navajamo zgolj dejstva, brez komentarjev in poveljevanj.

Primer žargona: S kanilacijo femoralne arterije in pomočjo posebnih katetrov se retrogradno dostopi do native aortne zaklopke, se jo s pomočjo napihljivega balona razširi in na pozicijo native aortne zaklopke postavi novo aortno zaklopko s pomočjo posebnega aplikatorja. Tako TAVI kot kirurško AVR so spremljali pomembni, a različni peri-proceduralni zapleti.

Prevod v splošno razumljiv jezik: Preko desne stegenske arterije dostopimo s pomočjo posebnih katetrov do bolnikove aortne zaklopke. S pomočjo napihljivega balona jo razširimo in v tako razširjeno vstavimo novo zaklop-

(DELAVNICA)

Komuniciranja v digitalnem svetu

V Oddelku za odnose z javnostmi smo v prvem polletju izvedli tri izobraževanja s področja odnosov z javnostmi, s posebnim poudarkom na komuniciranju v digitalnem svetu. V evalvacijskem vprašalniku so udeleženci ocenili kot dobre ali zelo dobre tako predavanja kot možnost sodelovanja in izbor vsebin. Prav vsi, ki so izpolnili vprašalnik, bi udeležbo priporočili kolegom. Kot je zapisal eden od udeležencev, je ta delavnica »zanimiva in smiselna ter zelo aktualna glede na to, da zdravniki slej kot prej javno nastopamo«.

Nov termin: četrtek, 15. september, med 16.30 in 19.45

Kje: Domus Medica

Kreditne točke: 3

Prijave preko Domus Medica

ko s pomočjo posebnega sistema. Tako nekirurško (TAVI) kot kirurško (AVR) vstavev zaklopke spremljajo pomembni, a različni postopkovni zapleti.

Sporočilo za medije pošljemo medijem, na tiskovno agencijo ter ga objavimo na naši spletni strani ali

družbenih omrežjih in objavimo povezavo ali povzetek na omrežjih, ki zahtevajo krajšo vsebino (Twitter). Sporočilo za javnost mora kljub omejenemu obsegu (največ ena stran) vsebovati vse ključne informacije. Daljše kot je sporočilo, večja je verjetnost, da bodo mediji povzeli del

sporočila, ki ni najbolj pomemben. Vse dodatne informacije lahko objavimo na spletni strani, do katere zapišemo (in označimo) povezavo. V elektronskem svetu tako ne bomo predolgi, pa bodo hkrati vse dodatne informacije, fotografije ali grafike še vedno le en klik daleč.

Zlati: abonma 2022 | 2023

Zlati abonma Cankarjevega doma

Abonma vrhunskih gostujočih simfoničnih orkestrov in prestižnih glasbenih projektov

Zlati abonma v sezoni 2022/23 prinaša šest koncertov tujih orkestrov in vokalno-instrumentalnih projektov s scenskimi prvinami. Na sporedu bo široka paleta glasbenih del od znamenite Straussove simfonične pesnitve *Tako je govoril Zaratustra* do novitete kozmopolitskega turškega pianista in skladatelja Fazila Saya.

Uvodni večer bo pripadel baročnemu ansamblu **Il Pomo d'Oro** z zvezdniško ekipo in **Francom Fagiolijem** v glavni pevski vlogi, ki se bo posvetil koncertni izvedbi opere *Ariodante*, Händlovi glasbeni drami o politični moči in ljubezni na škotskem dvoru. Gallusova dvorana bo gostila še **Bergenski filharmonični** in **Škotski nacionalni orkester** ter **Orkester Romanske Švice**, med solisti velja izpostaviti violinistki **Viktorio Mullovo** in **Nicolo Benedetti** ter uigrani duo trobentača **Matthiasa Höffsa** in organista **Christopha Schmitta**. Spomladi bomo v Zlatem abonmaju doživeli Bachov mogočni *Pasijon po Mateju* v izvedbi **Komornega zbora in Dvorne kapele Stuttgart** pod taktirko **Friederja Berniusa**, abonma pa bo sklenilo vokalno gledališče *Med dvema svetlobama*, kjer sta koncept in režija v rokah **Karmine Šilec**.

Postanite del izjemnih glasbenih doživetij v Cankarjevem domu.

Vabljeni k vpisu abonmaja: zagotovite si stalni sedež in do trideset odstotkov nižje cene vstopnic*.

*v primerjavi z rednimi cenami

Glavni pokrovitelj
Zlatega abonmaja

 cankarjev dom
www.cd-cc.si

Priročnik za lažje sporazumevanje v zdravstvu v ukrajinskem jeziku

Direktorat za migracije Ministrstva za notranje zadeve je v sodelovanju z Zdravniško zbornico Slovenije ter ob pomoči doc. dr. Tadeje Kotar (UKC Ljubljana) in ukrajinske zdravnice Natalye Golovine pripravil Priročnik za lažje sporazumevanje v zdravstvu v slovensko/rusko/ukrajinski jezikovni različici. Priročnik ima tudi spremljevalna obrazca za triažo SARS-CoV-2 ter za zdravljenje in kontrolo.

Ukrajinska verzija priročnika je bila narejena kot dopolnitev projekta Multilingual health, ki je nastal kot spletna stran projekta »Izdaja slovarja, namenjenega lažji komunikaciji migrantov z zdravstvenim osebjem« med julijem 2016 in januarjem 2018. Pri projektu sodelujejo Filozofska fakulteta, Medicinska fakulteta, Zdravstvena fakulteta Univerze v Ljubljani ter Nacionalni inštitut za javno zdrav-

je in Zdravniška zbornica Slovenije. Projekt sofinancirata Evropska unija iz Sklada za azil, migracije in vključevanje ter Ministrstvo za notranje zadeve. Večjezični priročnik za lažje sporazumevanje v zdravstvu je izšel v osmih jezikih.

Priročnik in obrazca so bili v digitalni obliki posredovani zdravstvenim zavodom in članom zbornice preko tedenskega biltena. Gradiva so dostopna na spletni strani ZZS. Kot so zapisali na Ministrstvu za notranje zadeve, bodo veseli vsake povratne informacije članov Zdravniške zbornice o uporabnosti izdelkov, pa tudi morebitnih priporočil za izboljšanja.

Do priročnika in obrazcev lahko dostopate preko povezave <https://www.zdravniskazbornica.si/informacije-publikacije-in-analize/obvestila/2022/07/06/priro%C4%8Dnik-za-la%C5%BEje-sporazumevanje-v-zdravstvu-v-ukrajinski-jezikovni-razli%C4%8Dici>

Obrazec SARS COV2

Večjezični priročnik za lažje sporazumevanje v zdravstvu

Vprašanja / Вопросы / Запитання

Ali ste cepljeni proti SARS CoV2? / Есть ли у Вас прививка от SARS CoV2? / Чи були ви вакциновані проти SARS CoV2?

☐ da / да / так ☐ ne / нет / ні

Kdaj in koliko odmerkov? / Когда и сколько доз Вы получили? / Коли і скільки доз?

S katerim cepivom - če morda veste / Какая прививка Вам была поставлена (если Вам известно это)? / Якою вакциною - якщо знаєте

Ali ste preboleli covid? / Переболели ли Вы ковидом? / Ви переборили на COVID-19?

☐ da / да / так ☐ ne / нет / ні

Kdaj? / Когда? / Коли?

.....

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE

Projekt sofinancirata Evropska Unija
iz Sklada za azil, migracije in vključevanje

Ali je bil potrjen s testom? / Был ли он подтвержден тестом? / Чи була хвороба підтверджена тестом?

☐ da / да / так ☐ ne / нет / ні

Ali ste bili v stiku z osebo, ki ima SARS CoV2? / Были ли Вы в контакте с лицом, болеющим SARS CoV2? / Ви контактували з людиною, яка хвора на SARS CoV2?

☐ da / да / так ☐ ne / нет / ні

Ali imate katero kronično bolezen? / Есть ли у Вас какое-либо хроническое заболевание? / Чи є у вас якесь хронічне захворювання?

☐ da / да / так ☐ ne / нет / ні

Katera zdravila jemljete? / Какие лекарственные препараты Вы принимаете? / Які ліки ви приймаєте?

.....

Ali imate/ste imeli vročino v zadnjem tednu? / Есть ли у Вас температура или была ли она у Вас в течение последней недели? / Чи була у вас підвищена температура протягом останнього тижня?

☐ da / да / так ☐ ne / нет / ні

Ali težko dihate? / Есть ли у Вас затрудненное дыхание? / Вам важко дихати?

☐ da / да / так ☐ ne / нет / ні

Imate drisko? Glavobol? Bolečine po telesu? / Есть ли у вас диарея? Головная боль? Боли в разных частях тела? / У вас є діарея? Головний біль? Болі в тілі?

☐ da / да / так ☐ ne / нет / ні

Odličnost delovnih mest v radeškem zdravstvenem domu

Franci Čeč

Zdravstveni dom (ZD) Radeče je kot prvi v Sloveniji pridobil certifikat Odlično delovno mesto (izv. Great Place to Work®), ki ga uvršča v krog privlačnih delodajalcev. Uspešno je preстал presojo zaposlenih v mednarodno preizkušenem in zanesljivem certifikacijskem postopku. Zaposleni so ga prepoznali kot zaupanja vrednega delodajalca s poštenim vodstvom in aktivno skrbjo za delavce. Bistveni del njegove korporativne kulture so spoštovanje, zaupanje, ponos in timski duh.

V ZD Radeče se zavedajo, da mora biti razvoj zaposlenega naravnan celostno, saj je človek telesno, duševno in duhovno bitje, sposobno preseganja lastnega jaza in njegovih problemov. Kadar vidi širši smisel svojih dejanj, je osredotočen na njihovo izvajanje brez zdrsov v malodušje.

Temu pritrjuje zdravnica v radeškem ZD Biljana Kesić, dr. med., spec., ki redno opaža, da vodje cenijo njeno delo. »Čutim, da vodstvo

upoštevata želje in potrebe naše ambulan-te. Ni se mi težko najaviti na sestanek, saj vem, da bom lepo sprejeta in bodo prisluhnili mojim predlogom. Na koncu je vseeno treba najti kompromis, vendar oboji vemo, da smo naredili korak naprej in da skupaj delamo v korist pacientov. To me navdaja z elanom za spoprijemanje z vsakdanjimi izzivi.«

Bistvena je razlika med učinkom in delovno vnemo zaposlenega, ki čuti, da je njegova vloga v organizaciji cenjena, ter intenzivnostjo motiviranosti posameznika, ki ima občutek, da je v organizaciji zapostavljen. Vodja, vreden svojega imena, mora poznati vzode motiviranja ter ustrezno ukrepati, da delavca usmerja po pravi poti.

Kot pravi Edina Dornik, dr. dent. med., zobozdravnica v ZD Radeče, vodstvo deluje v smeri spodbujanja pozitivnega vzdušja. »Prvi namig, da v Zdravstvenem domu Radeče potekajo stvari drugače, dobiš že na razgovoru za službo. Ena izmed prvih stvari, ki jih je direktor na mojem razgovoru pripomnil, je bila, da so jim zelo pomembni medsebojni odnosi. Tako dobiš občutek, da mu je mar za zaposlene. Hitro sem ugotovila, da so zaposleni v tej ustanovi cenjeni ter da je zaželeno, da podajo svoje mnenje in predloge. Dobro delovno okolje in dobri odnosi mi omogočajo, da se lahko osredotočim na svoje delo,« poudari Dornikova.

Smiselno je, da vodja usklajuje personalni razvojni okvir članov tima z vizijo in vrednotami organizacije, vključno s preoblikovanjem delovnih nalog in delovnega okolja. Tako se lahko kadrovske potenciali optimalno

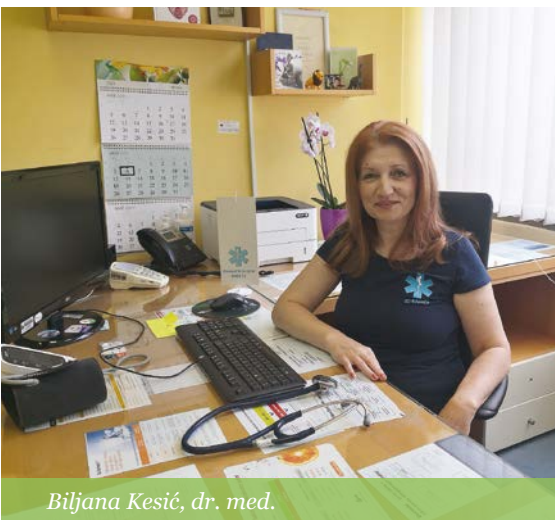

Edina Dornik, dr. dent. med.

izkoriščajo, kar zopet prispeva k večjemu zadovoljstvu in boljšemu počutju zaposlenih na delovnem mestu.

Delavec, ki z veseljem opravlja svoje delo, je zlata vreden, saj s svojim pristopom koristi ne le ustanovi, ampak tudi sebi. Posledica je višja stopnja motiviranosti delavcev za opravljanje svojega dela. Vodstvo namreč spodbuja njihovo prizadevnost z aktivno razpravo in njihovim vključevanjem v proces sprejemanja odločitev. Z omogočanjem zaposlenim, da sprejemajo odločitve na podlagi zadostnega števila informacij in se čutijo del organizacije, se poveča verjetnost njihovega predanega opravljanja delovnih nalog. Prizadevnost se spodbuja z uporabo učinkovitih komunikacijskih strategij, možnostjo svobodnega izražanja mnenj, vključevanjem zaposlenih v različne aktivnosti, povezane z njihovim delom, k čemur spada tudi spoštovanje njihovega prispevka k rasti in razvoju organizacije.

Če so zaposleni v zdravstveni ustanovi zadovoljni pri svojem delu, bolje mobilizirajo svojo energijo. To se prenaša ne le znotraj delovnega kolektiva, ampak tudi na bolnike, ki čutijo vibracije, ki jih oddaja zdravstveno osebje.

Biljana Kesić, dr. med.

Franci Čeč, direktor ZD Radeče

Izvolitve v nazive visokošolskih učiteljev

Na seji senata Medicinske fakultete v Mariboru 18. 10. 2021 je bila ponovno izvoljena v naziv:

Izredna profesorica

Izr. prof. dr. **Breda Jesenšek Papež**, dr. med., za predmet fizikalna in rehabilitacijska medicina

Na seji senata Medicinske fakultete v Mariboru 22. 11. 2021 je bila izvoljena v naziv:

Docentka

Dr. **Olivera Stanojević Jerković**, dr. med., za predmet javno zdravje

Na seji senata Medicinske fakultete v Mariboru 20. 12. 2021 je bil izvoljen v naziv:

Docent

Dr. **Matevž Topolovec**, dr. med., za predmet kirurgija

Na seji senata Medicinske fakultete v Mariboru 13. 6. 2022 je bila izvoljena v naziv:

Docentka

Dr. **Barbara Gnidovec Stražišar**, dr. med., za predmet pediatrija

Na seji senata Medicinske fakultete v Mariboru 13. 6. 2022 sta bila ponovno izvoljena v naziv:

Docent

Doc. dr. **Vojislav Ivetić**, dr. med., za predmet družinska medicina

Doc. dr. **Boštjan Lanišnik**, dr. med., za predmet otorinolaringologija

*Izvoljenim kolegom čestitamo in jim želimo uspešno nadaljnje delo.
Zdravniška zbornica Slovenije*

Zbornični prostori v Mariboru – na voljo tudi za najem

Zdravniška zbornica se trudi okrepiti svojo prisotnost tudi v mariborski in drugih okoliških regijah. Tako od marca naprej omogočamo zdravnikom iz vse Slovenije priložnosti za pripravo izobraževalnih dogodkov, srečanj in sestankov tudi v Mariboru – kjer so na voljo zbornični prostori.

Funkcionalni, prenovljeni prostori se nahajajo na Partizanski 19, opremljeni so s tehnično opremo za projekcije in brezžičnim internetom. V sobi pod oboki je v kino

postavitvi možno sprejeti do 40 oseb. Če želite ponudbo za najem, nam pišite na mic@zss-mcs.si. V želji, da zaživijo in se v njih res kar največ srečujete, ste prisrčno vabljeni, da svoje naslednje srečanje organizirate tam.

SIMFONIČNI ORKESTER RTV SLOVENIJA

KRO
MATIKA 2023

2022

67. abonmajška
sezona

Gallusova dvorana Cankarjevega doma ob 19.30

VPIS ABONMAJEV

do 9. septembra na spletni strani www.cd-cc.si.

Od 5. do 9. septembra (11.00 do 13.00 in od 15.00 do 17.00) v Informacijskem središču Cankarjevega doma.

www.simfoniki.si 030 607 998

foto: Janez Kotar

1

četrtek, 22. 9. 2022

ROSSEN MILANOV *dirigent*
OSKAR LAZNIK *saksofon*
SIMON KLAVŽAR *tolkala*

ARRIAGA *Uvertura v D-duru*

BONIN *Eppur si muove IV*, Koncert
za altovski saksofon, solo tolkala
in simfonični orkester

BERLIOZ *Fantastična simfonija*

2

ponedeljek, 10. 10. 2022

ROSSEN MILANOV *dirigent*
THOMAS CARROLL *violončelo*

MENDELSSOHN BARTHOLDY

Simfonija št. 4, *Italijanska*

DVOŘÁK Koncert za violončelo in orkester

3

četrtek, 17. 11. 2022

VILLE MATVEJEFF *dirigent*
MARTINA FILJAK *klavir*

ŠENK *Sence tišine* *prva slovenska izvedba

GRIEG Koncert za klavir in orkester

SIBELIUS Simfonija št. 3

4

četrtek, 1. 12. 2022

LIO KUOKMAN *dirigent in solist*

GERSHWIN *Rapsodija v modrem*

COPLAND Simfonija št. 3

5

četrtek, 16. 2. 2023

MIHHAIL GERTS *dirigent*

BARBARA JERNEJČIČ FÜRST *mezzosopran*

SCHUBERT *Rozamunda, ciprska princesa*

BERG *Sedem zgodnjih pesmi*

ROTT Simfonija št. 1

6

četrtek, 9. 3. 2023

ROSSEN MILANOV *dirigent*
JURE GRADIŠNIK *trubenta*

MOZART Baletna glasba iz opere *Idomenej*

MOČNIK Koncert za trobento in orkester

SCHUBERT Simfonija št. 4, *Tragična*

7

četrtek, 6. 4. 2023

SIMFONIČNI ORKESTER RTV SLOVENIJA

ZBOR SLOVENSKE FILHARMONIJE

ROSSEN MILANOV *dirigent*

JERICA BUKOVEC *zborovodja*

DEBUSSY *Trije nokturni za ženski zbor*
in orkester

LISZT Simfonija *Dante*

8

četrtek, 18. 5. 2023

ROSSEN MILANOV *dirigent*

CLAIRE HUANGCI *klavir*

RAVEL *Pavana za umrlo princeso*

RAVEL Koncert za klavir in orkester

STRAVINSKI *Petruška*

9

četrtek, 8. 6. 2023

SIMFONIČNI ORKESTER RTV SLOVENIJA

DAWID RUNTZ *dirigent*

STRAUSS *Don Juan*

SMETANA *Vltava*

DVOŘÁK Simfonija št. 9

RTV Slovenija si pridržuje pravico do spremembe programa.

INFORMACIJE:

RTV Slovenija Glasbena produkcija

T 01 47 52 469, E simfoniki@rtvslo.si

RADIO
TELEVIZIJA
SLOVENIJA

cankarjev dom

Švica: korenita sprememba pri darovanju organov

Prevod in priredba: Marjan Kordaš

V prihodnje bo vsaka oseba v Švici potencialni darovalec organov – razen če bo ta oseba v času svojega življenja darovanje izrecno odklonila. Za to spremembo zakona o darovanju organov, ki jo načrtuje vlada, je pri nedavnem plebiscitu glasovalo 60,2 % prebivalcev Švice. Vlada

upa, da bo s to novelo zakona omilila pomanjkanje darovanih organov.

Vir: *Österreichische Ärztezeitung* št. 11, 10.
junij 2022

Covid-19 okvari mrežnico

Prevod in priredba: Marjan Kordaš

Pri 11 % vseh ljudi, pri katerih se je zaradi okužbe s SARS-CoV-2 pojavila dihalna stiska in so bili hospitalizirani, je bilo mogoče dokazati poškodbe mrežnice, ki se pokažejo kot bele lise. Raziskava, ki so jo opravili v Univerzitetni bolnišnici v Ženevi pri 172 obolelih, je pokazala, da so te bele lise posledica zapor v malih arteri-

jah, ki so nastale zaradi vnetja ali zaradi embolij. Vzrok je morda pomanjkanje kisika ali neposredno poškodba tkiva zaradi virusa. Pri ponovni preiskavi čez tri mesece teh poškodb ni bilo več, pa tudi vid ni bil več prizadet.

Vir: *Österreichische Ärztezeitung* št. 11, 10.
junij 2022

Oglas

Nadomeščanje družinskega zdravnika v Švici – tedensko

Prevod in priredba: Marjan Kordaš

Sodobna zdravniška ordinacija za splošno medicino v lepem kantonu Luzern (osrednja Švica) išče izkušenega zdravnika(-co) oz. specialista(-tko) internista(-tko) za splošno ali interno medicino s 5 leti izkušenj v praksi po dokončanju specializacije za tedensko nadomeščanje. Materni jezik nemščina oz. raven jezika C2. (Honorar:) CHF 120/h (približno EUR 120/h), približno 30–35 ur/teden.

Vir: *Österreichische Ärztezeitung* št. 11, 10.
junij 2022

Opomba: Kar zadeva kvalifikacijo, se mi oglas zdi nekoliko nejasen – morda zaradi telegrafskega sloga. Zelo poveden pa je zaradi honorarja, 120 EUR/uro, kar znese 3600–4200 EUR/teden!!!!

Akad. prof. dr. Marjan Kordaš, dr. med., Ljubljana,
marjan.kordas@mf.uni-lj.si

Celostna integrirana zdravstvena oskrba oseb s kronično ledvično boleznijo v okviru EU-projekta JadeCare

Karmen Janša, Jelka Lindič, Martina Zorko Kodelja, Miha Arnol, Maksimiljan Gorenjak, Nena Kopčavar Guček, Radovan Hojs, Dimitrij Klančič, Damjan Kovač, Andrej Škoberne, Nebojša Vasić, Bojan Vujkovic, Marjeta Zupet

Uvod

Staranje prebivalstva, naraščanje bremena kroničnih bolezni in multimorbidnosti predstavljajo velike družbene, zdravstvene in gospodarske izzive. Zaradi povečanih potreb po individualni, dolgotrajni in celostni oskrbi bo treba prilagoditi procese zdravstvene oskrbe, da bodo učinkoviti, inteligentni, integrativni, podprti z novimi tehnologijami in finančno vzdržni. Za doseganje navedenega so potrebne inovativne spremembe v organizaciji, optimizaciji in informatizaciji procesov, ki bodo trajnostno zagotavljale vzdržno in na rezultatih temelječe zdravstveno varstvo.

Projekt JadeCare

JadeCare, skupno ukrepanje za uvedbo digitalno podprte, integrirane in na osebo osredotočene oskrbe, je eden izmed evropskih projektov za preoblikovanje zdravstvenega varstva v učinkovite, inovativne in vzdržne zdravstvene sisteme. Sofinancira ga Zdravstveni program Evropske unije 2014–2020 v okviru sporazuma o nepovratnih sredstvih št. 951442. Projekt spodbuja prehod na digitalno podprto, integrirano in na osebo osredotočeno zdravstveno oskrbo, ki je kakovostna, koordinirana in dobro organizirana. JadeCare sodelujočim zagotavlja strokovno podporo in jim omogoča dostop do koristnih rešitev na izbranih področjih. Pri tem podpira prenos izvirnih dobrih praks med državami, ki so te izvirne dobre

prakse oblikovale in jih uspešno vpeljale, ter državami, ki bodo te prakse prenesle in prilagodile svojim lokalnim okoljem, potrebam in kontekstu lastnega zdravstvenega sistema. V projekt je vključenih 16 držav EU, med njimi tudi Slovenija.

V okviru projekta JadeCare so bile predstavljene štiri izvirne dobre prakse:

- baskovska zdravstvena strategija integrirane oskrbe pri staranju in kroničnih stanjih,
- katalonsko odprto inovacijsko središče za razvoj integrirane oskrbe za kronične bolnike, podprto s sodobno informacijsko komunikacijsko tehnologijo,
- danski digitalni načrt za integracijo zdravstvenega sektorja,
- OptiMedisov populacijski model integrirane oskrbe.

V Sloveniji smo se odločili za prenos nemškega OptiMedisovega populacijskega modela integrirane oskrbe, katerega cilji so krepiiti zdravje populacije, izboljšati izkušnjo ljudi z zdravstveno oskrbo ter doseči višjo kakovost storitev, zagotoviti zadovoljstvo zdravstvenih izvajalcev in zmanjšati nepotrebne zdravstvene stroške. V tem okviru na Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS), kot naslednjim posvojiteljem (angl. next adopter), skupaj s Slovenskim nefrološkim društvom, Zvezo društev ledvičnih bolnikov Slovenije, Združenjem zdravnikov družinske medicine in Slovenskim združenjem za klinično kemijo in laboratorijsko medicino pripravljamo nov celovit pristop za obvladovanje kronične ledvične bolezni (KLB).

Zakaj smo izbrali kronično ledvično bolezen?

KLB postaja v Evropi in pri nas glavni zdravstveni in stroškovni izziv, saj je povezana z veliko obolevnostjo, smrtnostjo in stroški zdravljenja. Po navedbi EKHA (The European Kidney Health Alliance) ima KLB v Evropi že vsaka deseta odrasla oseba. Njena pojavnost narašča in naj bi leta 2040 dosegla peto mesto po oceni celotnega bremena bolezni (DALY – disability-adjusted life year, število izgubljenih let življenja). V največji meri je KLB, podobno kot bolezni srca in ožilja, posledica najpogostejših dejavnikov tveganja sodobnega časa – zvišanega krvnega tlaka, sladkorne bolezni, debelosti, kajenja in nezdrave prehrane, v manjši meri pa obstruktivnih bolezni sečil, bolezni prostate, sistemskih, avtoimunskih in prirojenih bolezni. Vsaka tretja oseba s povišanim krvnim tlakom, vsaka peta s sladkorno boleznijo in vsaka četrta oseba z debelostjo ima KLB.

Glede finančnega bremena je ocenjeno, da se za nadomestno zdravljenje končne ledvične odpovedi v Evropi, ki ga potrebuje od 0,1 do 0,2 % populacije, porabi najmanj 2 %, največ pa 5–6 % razpoložljivih finančnih sredstev. V Sloveniji je bilo glede na podatke ZZS v programu kronične dialize leta 2019 2.700 oseb in 2021 2.795 oseb, leta 2021 so 53

osebam in 2019 37 osebam transplantičili ledvico, kar predstavlja v obeh letih 0,16 % odraslega prebivalstva. Stroški za kronične dialize in opravljene transplantacije so znašali leta 2019 50 milijonov evrov in leta 2021 53 milijonov evrov, kar predstavlja leta 2019 2,4 % in 2021 2,2 % vseh odhodkov za zdravstvene storitve iz obveznega zdravstvenega zavarovanja.

Glede na epidemiološke raziskave v Evropi predvidevamo, da ima KLB trenutno v Sloveniji 150.000 do 200.000 ljudi in da bo število bolnikov s KLB v prihodnje še naraščalo.

Meta Penko je v Sloveniji naredila raziskavo o prisotnosti KLB med bolniki z akutnim koronarnim dogodkom, kjer je imelo KLB 26,3 % oseb, in med bolniki, ki so doživeli ishemično možgansko kap, kjer je imelo KLB 39,2 % oseb. Metka Epšek Lenart poroča, da imajo osebe s sladkorno boleznijo, ki jih vodijo v diabetološki ambulantni Splošne bolnišnice Slovenj Gradec, KLB 3. stopnje v 8,9 %, KLB 4. stopnje v 2,1 % in KLB 5. stopnje v 0,6 %.

KLB je v začetku »tiha« bolezen, brez izrazitih simptomov. Šele z napredovanjem, razvojem zapletov na številnih organskih sistemih in na koncu s končno odpovedjo ledvic ter uvedbo nadomestnega zdravljenja prizadene kakovost življenja oseb s KLB. Vendar pa lahko s preventivnimi ukrepi, zgodnjim odkritjem in pravočasnim zdravljenjem bolezni upočasnimo njeno napredovanje in prepre-

čimo ali odložimo končno ledvično odpoved. Hkrati pa z istimi ukrepi zmanjšamo tudi srčno-žilne zaplete, ki so najpogostejši vzrok obolevnosti in prezgodnje umrljivosti teh bolnikov.

Potek projekta JadeCare v Sloveniji

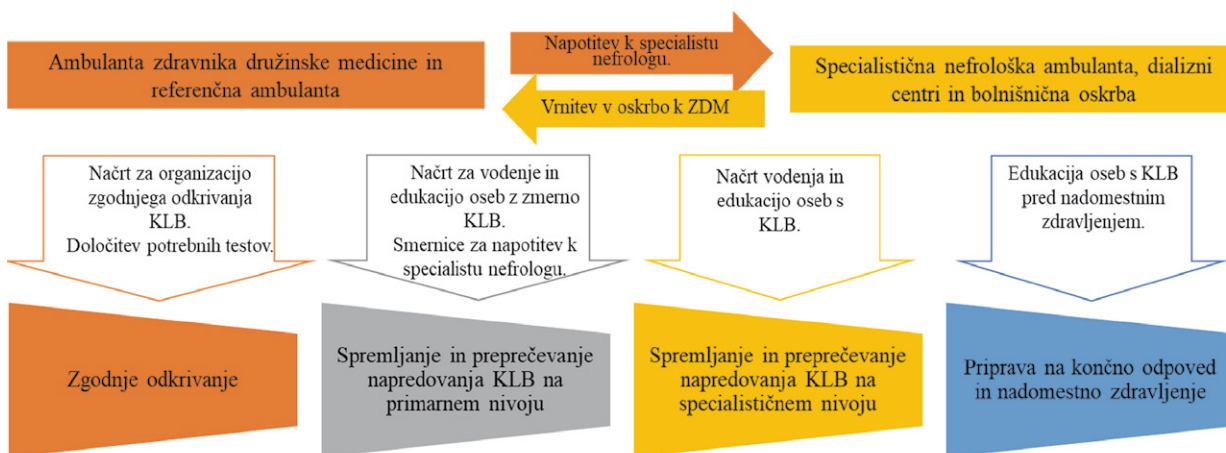
Zaradi stalnega naraščanja pojavnosti KLB in s tem tudi njenih zapletov smo se odločili, da pristopimo k novi celostni organizaciji integrirane oskrbe oseb s KLB.

Na začetku smo pripravili integrirano klinično pot obravnave osebe s KLB, od prvih kazalcev KLB do končne ledvične odpovedi (slika 1). Vse dele smo analizirali in glede na ugotovitve opredelili potrebne aktivnosti.

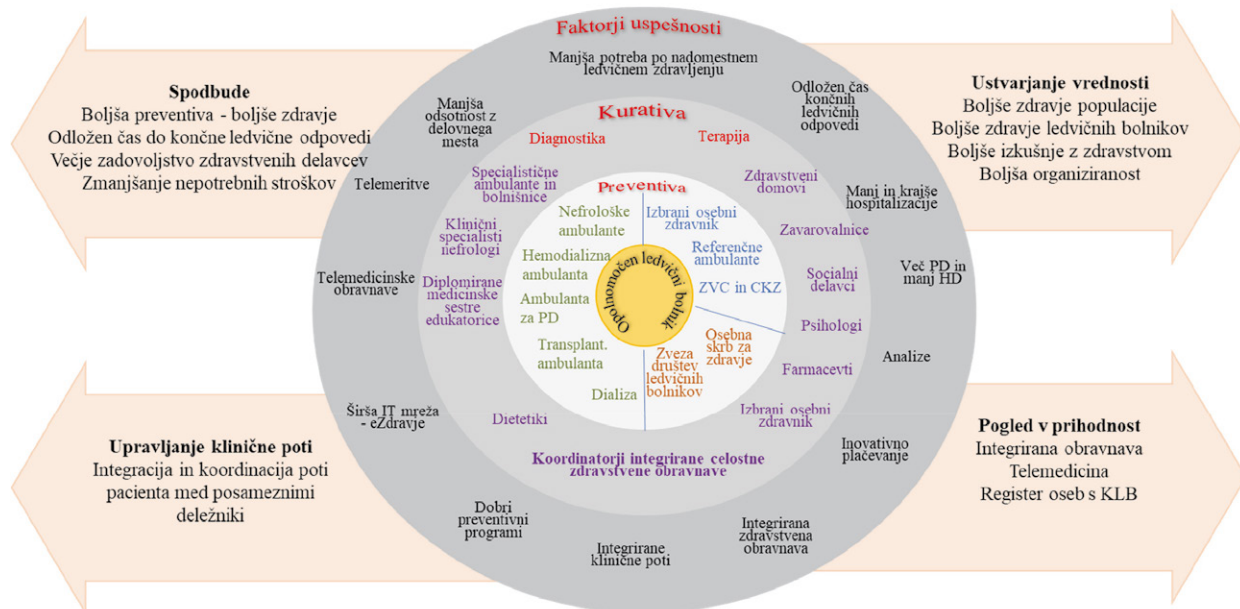
Nadaljevali smo s shemo, prilagojeno po shemi OptiMedisa, v kateri smo pacienta postavili v središče in okoli njega opredelili vse deležnike, ki naj bi sodelovali v celostni integrirani oskrbi osebe s KLB (slika 2).

Osnovni cilji projekta:

- izboljšati zdravje populacije: podaljšanje kakovostnega življenja oseb s KLB, zgodnje odkrivanje in upočasnitev napredovanja bolezni ter ohranitev zmožnosti za delo in socialne vključenosti;
- izboljšati izkušnjo oseb z zdravstveno oskrbo: doseči dobro

Slika 1: Integrirana klinična pot obravnave osebe s KLB

Slika 2: Integrirana celostna obravnava oseb s KLB

- opolnomočenost oseb s KLB glede prehrane, telesne dejavnosti, dejavnikov tveganja in zapletov na vseh stopnjah KLB od odkritja do končne ledvične odpovedi;
- zmanjšati nepotrebne stroške: z dobro organizacijo procesov, zgodnjo prepoznavo in zdravljenjem bolezni bo manj zapletov, manjša potreba po dragih zdravilih, zmanjšanje bolnišničnih obravnav in preprečevanje oz. odložitev začetka nadomestnega zdravljenja ledvic;
  - zagotoviti zadovoljstvo izvajalca storitev: z uvedbo novih organizacijskih in integriranih poti ter uvedbo dodatnih storitev bo izvajalcem omogočeno kakovostnejše delo.

Konkretni cilji projekta:

- Cilji na področju odkrivanja KLB:
  - začrtati poti za zgodnje odkrivanje KLB pri ljudeh z dejavniki tveganja;
  - vpeljati optimalne presejalne preiskave za zgodnje odkrivanje KLB pri skupinah z večjim tveganjem;
  - preučiti možnosti za vzpostavitev registra oseb s KLB.

Cilji na področju integracije med primarnim in sekundarnim nivojem:

- prenoviti merila za prehajanje oseb s KLB s primarnega na specialistični nivo;
- vzpostaviti oz. izboljšati integracijo med primarnim in specialističnim nivojem z vzpostavitvijo ustreznih komunikacijskih poti (telefonska komunikacija, poenostaviti in približati izvajalcem izvajanje in beleženje ePosvetov);
- preučiti možnosti in vzpostaviti ustrezno informacijsko podporo za prenos podatkov s primarnega na specialistični nivo v okviru eZdravja (eKarton, register ledvičnih bolnikov).

Cilji na področju izobraževanja:

- vključiti izobraževanje o KLB v preventivne programe otrok in odraslih s ciljem ohranjanja zdravega načina življenja;
- z ustreznim izobraževanjem na primarnem in specialističnem nivoju opolnomočiti osebe s KLB za kakovostno življenje skozi vse stopnje bolezni;
- izdelati izobraževalne vsebine za zdravstvene delavce izobraževalce;
- izobraziti zdravstvene delavce za izobraževanje oseb s KLB.

Cilji na finančno-obračunskem področju:

- izboljšati in posodobiti dosednji obračunski sistem;
- priprava analize podatkov za spremljanje bremena ledvičnih bolezni.

Naša največja prednost za uvedbo dobre prakse na področje KLB je v visoko strokovni in delovni skupini, ki jo sestavljajo specialisti nefrologije, zdravniki družinske medicine, specialist klinične laboratorijske medicine, predstavnik bolnikov in strokovnjaki s področja poznavanja ekonomike v zdravstvu ter obračunskih modelov. Ostale prednosti so dosedanje izkušnje in dobra organizacija primarnega zdravstva glede izvajanja preventivnih dejavnosti, odkrivanje in vodenje posameznih nenalezljivih kroničnih bolezni, visoko strokovna, zainteresirana in proaktivna skupina za KLB pri Slovenskem nefrološkem društvu, društvena dejavnost ledvičnih bolnikov in usposobljena ekipa na ZZZS za delo s strukturiranimi in digitaliziranimi podatki iz zdravstvenih storitev in razvoj obračunskih modelov.

Glede na zastavljene cilje in aktivnosti bomo s skupnimi močmi

začrtali celostno integrirano pot obravnave oseb s KLB, za katero verjamemo, da bo varna, kakovostna in učinkovita.

Viri

1. JadeCare: (www.jadecare.eu)
2. Projekt JADECARE: Prenos modela Optimesa na področje obravnave oseb s kronično ledvično boleznijo. ZZS. Ljubljana 2021.
3. EKHA - The European Kidney Health Alliance (www.ekha.com)
4. Epšek Lenart Metka: Podatki diabetološke ambulante. Splošna bolnišnica Slovenj Gradec. Osební arhiv. 2022.
5. Kovač D, Lindič J, Škoberne A. Kronična ledvična bolezen. Slovensko nefrološko društvo – Slovensko zdravniško društvo. (www.klb.si)
6. Lindič J: Nov model zdravstvene

obrnave ljudi s kronično ledvično boleznijo. Slovensko nefrološko društvo. 2020.

7. Penko M, Bevc S, Kanič V, Hojs R. Prevalenca kronične ledvične bolezni pri bolnikih z akutnim koronarnim sindromom. Zdrav Vestn 2007; 76: 151–7.
8. Penko M. Srčni in žilni zapleti pri bolnikih po preboleli ishemični možganski kapi - pomen kronične ledvične odpovedi. Doktorska disertacija. Maribor 2013.
9. Vujkovic B et al.: Solutions for management of chronic kidney disease (CKD). Healthdays.si, Ljubljana, 10th of October 2019.

Karmen Janša, dr. med., Martina Zorko Kodelja, univ. dipl. ekon., mag. Marjeta Zupet, Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, Karmen.Jansa@zzzs.si

Prof. dr. Jelka Lindič, dr. med., svet., prof. dr. Miha Arnol, dr. med., prof. dr. Damjan Kovač, dr. med., Andrej Škoberne, dr. med., Klinični oddelek za nefrologijo, Univerzitetni klinični center Ljubljana

Prim. doc. dr. Nena Kopčavar Guček, dr. med., Zdravstveni dom Ljubljana

Prof. dr. Radovan Hojs, dr. med., v. svet., Klinika za interno medicino, Univerzitetni klinični center Maribor

Dimitrij Klančič, dr. med., Splošna bolnišnica dr. Franca Derganca Nova Gorica

Prim. Bojan Vujkovic, dr. med., Oddelek za interno medicino, Splošna bolnišnica Slovenj Gradec

Mag. Maksimiljan Gorenjak, dipl. inž. farmacije, spec. med. biokemije, Oddelek za laboratorijsko diagnostiko, Univerzitetni klinični center Maribor

Nebojša Vasić, Zveza društev ledvičnih bolnikov Slovenije

iPAAC
INNOVATIVE PARTNERSHIP
FOR ACTION AGAINST CANCER

Co-funded by
the Health Programme
of the European Union

Načrt implementacije trajnostnih ukrepov na področju obvladovanja raka

Marjetka Jelenc, Tina Lipušček

Decembra 2021 se je zaključil evropski projekt skupnega ukrepanja Innovative Partnership for Action Against Cancer Joint Action (iPAAC JA), ki ga je uspešno koordinirala Slovenija oz. Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ) (1). V projektu je sodelovalo 44 partnerskih organizacij iz 24 evropskih držav. Glavni cilj projekta je bil razvoj inovativnih pristopov, ki so usmerjeni v napredek na področju obvladovanja raka (2).

Načrt implementacije trajnostnih ukrepov na področju obvladovanja raka (*angl. Roadmap on Implementation and Sustainability of Cancer*

Control Actions), skrajšano »Roadmap«, je interaktivno, inovativno orodje in ključni izdelek projekta iPAAC JA. Uporabniku so z novim spletnim orodjem dostopni številni izdelki projekta iPAAC JA ter predhodnih dveh JA-projektov s področja raka, European Partnership for Action Against Cancer (EPAAC JA) in Cancer Control (CanCon JA), ter dobre prakse držav članic. Vsebine Roadmap predstavljajo tri ključne skupine dokumentov: izdelki projekta iPAAC JA, Poročilo o politikah obvladovanja raka in različni dokumenti že zaključenih evropskih projektov EPAAC JA

in CanCon JA. S pomočjo Roadmapa dostopamo do akcijskih načrtov, študij, iniciativ, priporočil, politik, programov, pilotnih projektov, pravnih aktov in drugih dokumentov. Vsebine, do katere lahko dostopamo s pomočjo orodja, je razdeljena v štiri tematske sklope: primarna preventiva in promocija zdravja, presejanje, diagnostika ter zdravljenje in zdravstveno varstvo. Vsak sklop je razdeljen v številne podsklope ali podpodročja z uporabnimi vsebinami. Npr. podsklopi tematskega sklopa presejanje so rak dojke, kolorektalni in cervikalni rak. Nadzor nad tobakom in uživanjem alkohola ter fizična aktivnost in cepljenje so le nekateri od številnih podsklopov tematskega sklopa primarna preventiva in promo-

cija zdravja. V Poročilu o politikah obvladovanja raka, ki je sestavni del Roadmapa, so zbrani primeri inovativnih pristopov za izvajanje politik obvladovanja raka. Poročilo je nastalo na podlagi pogovorov z odgovornimi za izvajanje zdravstvene politike na področju raka držav članic; pogovore je opravila delovna skupina projektnih partnerjev iz Sciensana (Belgija). Osnovni gradniki Načrta implementacije trajnostnih ukrepov na področju obvladovanja raka, ki opisujejo konkretne aktivnosti ali predstavljajo neko publikacijo ali priporočila in druge dokumente ter pokrivajo tematiko obvladovanja raka, so poimenovani enostranski dokumenti (*angl. one-pagers*). Gre za kratke, jedrnatke dokumente, namenjene političnim odločevalcem na zdravstvenem področju obvladovanja raka. V enostranskih dokumentih so predstavljeni rezultati znanstvenega dela in dejavnosti, ki potekajo v državah članicah. Poleg rezultatov projekta iPAAC JA so v obliki enostranskih dokumentov predstavljeni tudi rezultati obeh predhodnih JA-projektov, EPAAC in CanCon, ter presejalni programi in primeri dobrih praks držav članic. Publikacija Evropski vodnik za pripravo kvalitetnih nacionalnih programov za obvladovanje raka je primer enostranskega dokumenta (3), z uporabo orodja Roadmap pa je mogoče dostopati tudi do drugih publikacij s področja raka, ki so nastale v sklopu dela vseh omenjenih JA-projektov.

Roadmap oz. Načrt implementacije trajnostnih ukrepov na področju

obvladovanja raka je dostopen na spletni strani projekta iPAAC JA, vključuje pa tudi navodila za uporabo (4). Do iskane informacije ali dokumenta lahko dostopamo s klikom na tematski sklop ali podsklope, druga možnost je iskanje preko brskalnika z vpisom besedila, tretja možnost je iskanje preko izbranega projekta (EPAAC, CanCon ali iPAAC JA), četrta pa iskanje preko sodelujočih držav: Avstrija, Belgija, Bolgarija, Ciper, Češka, Finska, Francija, Grčija, Hrvaška, Irska, Italija, Luksemburg, Madžarska, Malta, Nemčija, Nizozemska, Norveška, Poljska, Portugalska, Slovenija, Srbija, Španija in Švedska. Ključne informacije o slovenskih presejalnih programih za rak dojke (DORA), kolorektalni rak (SVIT) in rak materničnega vratu (ZORA), ki so primeri dobrih praks, bomo našli s klikom na Slovenijo.

Inovativno orodje Načrt implementacije trajnostnih ukrepov na področju obvladovanja raka – Roadmap bo v veliko pomoč političnim odločevalcem na zdravstvenem področju obvladovanja raka, pa tudi strokovnjakom v državah članicah, ki pri svojem delu potrebujejo celovit vpogled v dejavnosti na področju raka v Evropski uniji. Še posebej bo orodje koristno in uporabno v sklopu dejavnosti novega Evropskega plana za obvladovanje raka (5), ki že potekajo.

Inovativno orodje Načrt implementacije trajnostnih ukrepov na področju obvladovanja raka je nastalo v sklopu dela četrtega delovnega paketa skupnega ukrepa Inovativno partnerstvo za boj proti raku

(*angl. Innovative Partnership for Action Against Cancer-iPAAC*), ki je prejel sredstva Evropske unije prek Izvajalske agencije za potrošnike, zdravje, kmetijstvo in hrano (*angl. Consumers, Health, Agriculture and Food Executive Agency-CHAFEA*) Evropske komisije v okviru Zdravstvenega programa 2014–2020.

Viri

1. Albreht, T., Jelenc, M., Tse Yared, W., Hribar, K., 2021. Final Conference of the iPAAC JA - Cancer Control in Europe: finding sustainable solutions. OECI magazine, 5(2), 60-61.
2. Jelenc, M., Albreht, T., Lipušček, T., Voje, N., Hribar, K., 2018. Najnovejši evropski projekt s področja raka Joint Action iPAAC koordinira Slovenija. Isis: glasilo Zdravniške zbornice Slovenije, 27(10), 19-20.
3. Albreht, T., Martin - Moreno, J. M., Jelenc, M., Gorgojo, L. and Harris, M., 2015. European guide for quality national cancer control programmes. Ljubljana: National Institute of Public Health. Spletna stran: http://www.cancercontrol.eu/uploads/images/European_Guide_for_Quality_National_Cancer_Control_Programmes_web.pdf
4. iPAAC JA, 2021. Roadmap on Implementation and Sustainability of Cancer Control Actions. Spletna stran: <https://www.ipaac.eu/roadmap/>
5. Jelenc, M., Albreht, T., Hribar, K., 2020. Vloga NIJZ pri oblikovanju Evropskega načrta premagovanja raka. Isis: glasilo Zdravniške zbornice Slovenije, 29(12), 35-36.

Doc. dr. Marjetka Jelenc, dr. med., spec., Center za zdravstveno varstvo Nacionalnega inštituta za javno zdravje

Tina Lipušček, MA, Služba za upravljanje projektov in raziskovalno dejavnost Nacionalnega inštituta za javno zdravje

Spoštovani bralci in avtorji prispevkov,

naslednja številka revije Isis bo izšla 1. oktobra, v septembru revija ne izide.

Prispevke nam pošiljajte na elektronski naslov: isis@zss-mcs.si. Prejem bomo potrdili s povratno pošto. Če ne prejmete potrditve, vas vljudo prosimo, da pokličete v uredništvo (01 30 72 152) ali ponovno pošljete prispevek.

Uredništvo revije Isis

Iz naših krajev: »Medicina ti sama ponuja veselje do dela. Samo upirati se ne smeš.«

Barbara Podnar

David Zupančič. Študiozen. Radoveden. Kreativen. »Life and the soul of the party.« Vedno za dobre ideje (in dobro hrano ☺). To je nekaj mojih prvih asociacij ob spominu na skupaj preživete študentske dni in naštudirane izpite v podstrešni CMK. Kot mnogi že verjetno veste, je David danes specializant infektologije, širši javnosti pa je v času epidemije postal poznan preko Instagram profila »Ministry.for.wtf«.*

Si od nekdaj vedel, da bi bil rad zdravnik? Si imel kakšno alternativo?

Vedno sem bil močnejši v družboslovju kot naravoslovju. Moja prva misel je bila, da bi bil učitelj. Rad delam z ljudmi, rad nastopam in predavam, želel sem študirati jezikoslovje. Kasneje sem razmišljal o študiju igre na AGRFT. Na koncu sem, niti ne vem, zakaj, odšel v popolnoma drugo skrajnost. Nekje proti koncu gimnazije sem začel razmišljati o medicini in od takrat nikoli več nisem podvomil v svojo odločitev. Na vpisni list za vpis na fakulteto sem napisal medicino kot edino možnost.

Že kot študent si bil zelo aktiven in si sodeloval pri različnih projektih Društva študentov medicine Slovenije (DŠMS), celo ustanovil svojega. Kaj je bila največja motivacija takrat in kaj danes?

DŠMS mi je dal resnično ogromno. V društvu si imel možnost doživeti tisto pravo študentsko življenje – vedno znova nova znanstva in projekti. Nudil je možnost razvijati znanja in ambicije zunaj strogo medicinskih okvirov. Pri meni je

bila to predvsem ljubezen do gledališča in želja po nastopanju v dramskih igrar. Z vajami in predstavami pri dramski skupini Kortekst, ki sem jo ustanovil v 2. letniku študija, sem se zelo veliko naučil o javnem nastopanju, dikciji, govorništvu ... in to lahko seveda s pridom uporabljam tudi danes pri predavanjih. Motivacija je ostala ista – početi tisto, kar te veseli, in postati najboljša različica sebe.

Po zaključeni fakulteti si se skupaj z nekaj kolegi odpravil na medicinsko odpravo v Zambijo. Anekdota? Kaj je bila zate najpomembnejša izkušnja, ki si jo prinesel s sabo domov?

Odprava v Zambijo je bila najbolj nora in čudovita izkušnja vseh študijskih let. Še zdaj upam, da se kdaj vrnem v misijonsko bolnišnico v Nangomi, četudi le za dva ali tri tedne. Življenje tam mi je dalo krasno perspektivo in me naučilo ogromno o (ne)samoumevnosti in o hvaležnosti. Tam je pogled na svet drugačen, na veliko načinov prijetnejši kot v centru Evrope. Kdaj pa je tudi smešen – recimo takrat, ko so nas domačini za rekreacijo usmerili na lokalno »goro« (s spoštovanjem poimenovano »the Mountain«), pa smo ugotovili, da je to v resnici grič, 50 metrov dvignjen nad okoliško ravnico.

Foto: Louro Erznožnik

* »Wtf« je kratica za »what the fuck« – gre za slengovsko kratico, ki izraža začudenje, nejevero, neverjetnost ali nejevoljo (nad čim).

Za vse, ki se morda ne znajdete najbolje med izrazi internetne mladine: »Ministry for wtf« bi še najbolj prevedli kot »Služba za »kaj za vraga««.

Kaj je bilo ključno pri tvoji odločitvi za infektologijo?

Infektologija mi je bila kot stroka izjemno zanimiva že med študijem. To majhno življenje, ki nas obdaja, je del vseh nas, tihi sostanovalec, občasno grozljivi in potencialno smrtni napadalec. Všeč mi je bilo, da ni omejena le na en organ, niti samo na eno starostno skupino, populacijo, spol ... S svojo širino te prisili, da ohraniš široko znanje medicine. Predvsem pa mi je všeč, da je pri infektologiji zdravljenje vzročno. Odkriješ razlog bolezni in ga odstraniš. V moderni medicini, kjer je zdravljenje velikokrat simptomatsko in gre bolj za blaženje posledic, je to res čudovita lastnost.

Kako poteka tvoj povprečni delovni dan in kako je potekal pred epidemijo?

Pri službi zdravnika mi je všeč to, da ni neke stroge rutine. Tvoj dan je odvisen od tvojih bolnikov, ti pa so raznoliki, nepredvidljivi in bolj ali manj kompleksni. Z epidemijo se je spremenilo predvsem to, da nikoli nikamor ne odidem brez maske in da pred stikom s katerikoli bolnikom najprej preverim njegov covidni status. Sicer pa delam podobno – jutranji sestanek, vizita. Po viziti pisanje dokumentacije, če je dan miren. Seveda pa praktično vedno pride kaj vmes – novi sprejemi, poslabšanja, nujni posegi. Vedno je zanimivo.

Na javnem Instagram profilu »Ministry.for.wtf«, ki se je skoraj kot požar razširil med ljudmi, na humoren in ljudem bližnji način obravnavaš različne vidike epidemije covid-19. Od kod ideja in kako se je razvijala oz. se razvija v času?

Ideja se je pojavila med študijem. Humor je sestavni del mojega značaja in mojega življenja. Profil sem odprl kot neke vrste ventil za frustracije, paradokse in pripetljaje študenta medicine oz. mladega zdravnika. Nikoli si nisem mislil, da se bo razvil v pot, po kateri stopa zdaj – torej v neke vrste hibrid med zabavnim in uporabnim. Med epidemijo covid-19 je bil glavna tema boj z virusom v celotnem obsegu (od cepljenja, izolacije, nošenja mask do zdravljenja in rehabilitacije). Zdaj, ko se epidemija končno umirja, lahko širim dejavnost na infektologijo in medicino nasploh. To mi je tudi na nek način prijetnejše, saj se te teme ne štejejo za tako provokativne, kot je bil covid.

Kakšno vlogo imajo spletna omrežja pri komuniciranju stroke z javnostjo in kakšno bi lahko imela? Kje vidiš potencial/neizkoriščene možnosti?

Vidim ogromno vlogo in ogromen potencial. Ta potencial moramo nujno izkoristiti, saj ga »nasprotna stran« izkorišča redno in brezkompromisno. S tem mislim na objave proticepilcev, teoretikov zarot in promotorjev alternativnih oblik zdravljenja. Smo na točki, ko ogromno ljudi praktično nikoli ne vzame v roke natisnjene oblike časopisa, obenem pa vsak dan večkrat »prelista« družbena omrežja. Moramo biti del tega bazena podatkov. Moramo poskrbeti, da se širijo relevantne in zanesljive informacije, in to na razumljiv in sočuten način.

Si tudi novopečeni očka mali hčerki – kako je starševstvo spremenilo tvoj pogled na svet in kako tvoj vsakdan?

Spremenilo se je vse! Saj ne vem, kaj naj rečem. Učim se sproti, učiva eden drugega. Nisem si mislil, kako noro naporene zadolžitve ti prinese nekaj tako malega; obenem pa je vir

največje in najgloblje sreče in za nič ne svetu ne želiš stopiti nazaj v prejšnje življenje. Hčerka me vsak dan motivira, da sem resnično najboljša različica sebe. Najboljši človek, oče, zdravnik. To je lepota otrok. Predstavijo ti pogled na svet, kjer nisi več ti sam v središču vseh želja in potreb, ampak si v prvi vrsti želiš, da so zdravi, veseli in varni oni. In nesebično življenje je v bistvu srečno življenje.

Če bi imel poleg svojih obveznosti še neomejeno časa in energije – komu bi posvetil več časa, v kaj bi se želel poglobiti, kaj bi bil tvoj »novi« (stari ☺) hobi?

Predvsem bi odšel na dolg dopust. Nekam, kjer ni elektronske pošte, telefonskih klicev in zadolžitev. Ni »starih izvidov« in dežurstev. In tam bi prebral katero od dvajsetih knjig, ki jih imam trenutno na seznamu.

Kako kljub obilici dela in vsakodnevnih življenjskih zagat ohraniti veselje do medicine?

Obranimo se cinizmu. V zdravstvu je nejevolje in pritoževanja ogromno. Praktično na vsakodnevni ravni kdo pred nas izlije svoje frustracije, skrbi, želje po izboljšavi. Kar je razumljivo! Sistem je daleč od popolnega in lepo je, da drug drugemu zaupamo, kaj nas moti, saj se na ta način lahko razvija-

mo in prilagajamo skupaj. Ampak če stalno samo poslušáš, da ni nič več prav, počasi toneš v iztrošenost in depresijo. Če skušáš ostati motiviran in vesel, če si vsak dan znova priznaš, da je naša služba izjemno zanimiva ... potem veselje pride samo. Sploh takrat, ko narediš pri bolnem človeku tisto pravo razliko. Povrneš zdravje, odzameš bolečino, rešiš življenje. Medicina ti sama ponuja veselje do dela. Samo upirati se ne smeš.

Če ni drugače navedeno, so fotografije iz osebnega arhiva Davida Zupančiča.

Barbara Podnar, dr. med., UKC Maribor, Oddelek za očne bolezni

Kako mladi zdravniki vidijo svojo vlogo v prihodnosti?

Oddelek za odnose z javnostmi ZZS

Mlade, ki so se odločili za študij medicine, smo vprašali, kako si predstavljajo svoje delo in poslanstvo v prihodnosti. Gre za veliko čast in za

veliko odgovornost, so prepričani. S svojim delom želijo zagotavljati kakovostno in varno oskrbo ter hkrati pokazati dobrosrčnost in empatijo v

poklicu, ki so mu pogosto zaupane odločitve, ki pomenijo most med življenjem in smrtjo.

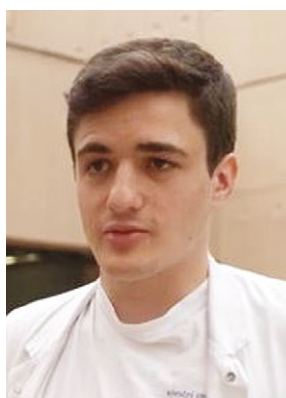
Boris Podobnik,
6. letnik medicine

Jaz si najbolj želim, da bom kot bodoči zdravnik lahko v prihodnosti delal v sožitju z vsemi poklici v zdravstvu in da bom konec koncev delal v dobrobit družbe.

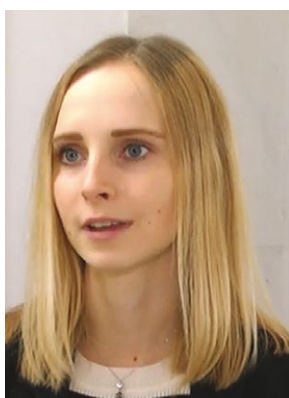
Manca Knez,
5. letnik medicine

Želim si, da bi znala v ospredje postavljati otroka in ne njegovo diagnozo, da bi znala v njegovih starših vzpodbuditi neko upanje in motivacijo za naprej.

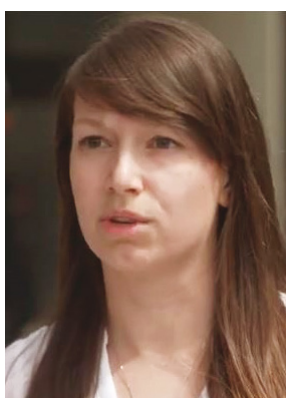
Rok Bernik,
zdravnik pripravnik

Mislim, da je naše poslanstvo, da pomagamo pacientom, da jih kakovostno in varno obravnavamo.

Katarina Vodopivec,
zobozdravnica pripravnica

Menim, da ima celotna stroka tu zelo veliko vlogo in da imamo veliko priložnost, da pokažemo, da izhajamo iz stroke, ki temelji na visokih etičnih načelih.

Tina Jakopič,
6. letnik medicine

Vsem želim pričarati to toplino, to empatijo, to dobrosrčnost, ki sem jo tudi jaz doživela.

Tara Ledinek, 6. letnik medicine

Zame je poklic zdravnika velika čast, ker kot zdravniku ti nekdo zaupa svoje življenje. Hkrati pa je tudi ogromna odgovornost, ker si velikokrat ravno ti ta most med življenjem in smrtjo.

Luka Petravič,
5. letnik medicine

S strokovnimi izobraževanji in izkušnjami, za katere pričakujem, da jih bom prejel v prihodnosti, bi rad svoje znanje uporabil za nekaj dobrega tudi doma.

Nace Ogorevc, zdravnik pripravnik

Moje želje so, da bi tekom svoje kariere poti lahko nenehno napredoval, se izboljševal, izpopolnjeval in da bi izpolnil zdravniško poslanstvo.

Komentar k zapisom

Isis, avgust-september 2022, št. 8–9

Barbara Podnar

Str. 3, Uvodnik: Vedno znova sem presunje-na nad razliko med zdravniškimi in pravniškimi možgani – kako dobra je lahko kombinacija misli!

Str. 8, K naslovnici: Težke naloge. Želim srečno. Čas pa bo neizprosno pokazal, »al' je dobr' al' slabo«.

Str. 24, Priročnik za lažje razumevanje v zdravstvu v ukrajinskem jeziku: Izvrstno, priporočam vsaj »ogled«, če že ne uporabo.

Str. 25, Odličnost delovnih mest v radeškem zdravstvenem domu: »...To se prenaša ne le znotraj delovnega kolektiva, ampak tudi na bolnike, ki čutijo vibracije, ki jih oddaja zdravstveno osebje.« – Sliši se malo bioenergetičarsko, ampak zagotovo drži! Sicer pa čestitam k pridobljenemu papirju, še toliko bolj pa k vzdušju.

Str. 36, Kako mladi zdravniki vidijo svojo vlogo v prihodnosti: Ko preberem, pomislim nase dobrih pet let nazaj ... in na to, kako

nepričakovano trd je včasih boj s samim seboj za ohranitev tistega navdušenja in veselja in drobcev srčnih idealov. Pogum, kolegi!

Str. 62, V spomin – Prim. Kurt Kancler, dr. med., spec.: Kako velik vpliv ima lahko posameznik (!) na razvoj stroke in stanovstva.

Str. 74, Misija Hernia International v Malayi, Tanzanija: »Seveda so tudi pacienti zelo posebni, manj zahtevni, bolj hvaležni in z višjim pragom bolečine.« – Pacienti, kot jih poznam pri nas, so zelo posebni (vsaj tako mislijo sami), so vsak dan bolj zahtevni (včasih bi potrebovala še pet drugih diplom), so nekateri zelo hvaležni (hvala gospem in gospodom za vse kolače!) in po navadi ocenijo bolečino po VAS-lestvici z okoli 7.

Barbara Podnar, dr. med., UKC Maribor,
Oddelek za očne bolezni

Zakaj dodaten denar za skrajševanje čakalnih vrst ne bo rešil slovenskega zdravstva

Matej Cimerman

Moderna kurativna medicina ima dve glavni področji delovanja: postopke in posege za reševanje življenja in aktivnosti za izboljšanje kakovosti življenja. Obe področji sta lahko povezani, vendar morata biti organizacijsko bolj ali manj samostojni. Aktivnosti za reševanje življenja morajo biti načelno absolutno prednostne, zato o čakalnih dobah tukaj ne govorimo pogosto. Postopki za izboljšanje kakovosti življenja pa so lahko tudi predmet različno dolgih čakalnih vrst. Ker se zdravstvo v Sloveniji povezuje predvsem z nedopustno dolgimi čakalnimi vrstami, večina

javnosti misli, da je to glavni problem zdravstva pri nas. Pa ni tako. Ker sem po izobrazbi kirurg, se bom omejil na kirurško področje, čeprav tudi za druga področja medicine velja podobno.

Poznamo več stopenj nujnosti operativnih posegov. Najprej so posegi za takojšnje reševanje življenja (»t.i. emergency«), na primer takojšnje ustavljanje hude krvavitve v trebuh pri šokiranem poškodovancu. Ta poseg je treba narediti takoj, ne glede na dan in uro. Brez najmanjšega odlašanja. Naslednja stopnja so urgentne operacije. Tudi tukaj je potrebna

operacija čim prej, vendar se lahko poseg za določen kratek čas odloži (»da se malo pripravi pacienta in kirurga«). V to kategorijo se na primer uvrščajo odprti zlomi, vnet slepič in podobna patologija. Tukaj se čakalna doba meri v urah. V kategorijo odložene urgence se uvrščajo operacije, ki morajo biti narejene okvirno v nekaj dneh. Tu je dober primer zlom kolka pri starejših ljudeh. Velike študije so pokazale, da je treba take zlome operativno oskrbeti v prvih 48 urah. Pri vsaki zakasnitvi se število zapletov močno poveča, preživetje pacientov pa poslabša. Naslednja stopnja so t.i. »semielektivne« operacije. To pomeni, da lahko operacijo razpišemo vnaprej, vendar mora biti opravljena. V to kategorijo se uvršča na primer večina rakavih obolenj in nenujne operacije na srcu. Raka ni treba operirati takoj, vendar bi preveliko odlašanje pomenilo težjo operacijo in slabšo prognozo. Zelo okvirno tukaj govorimo o tednih. Zadnja kategorija pa so čiste elektivne operacije. To so operacije, ki izboljšujejo kakovost življenja. Človek lahko živi z bolečinami v obrabljenem kolku, vendar je njegovo življenje bistveno lažje in boljše, če se mu vstavi umetni kolk oziroma kolčno protezo. Seveda so tudi te operacije medicinsko indicirane in potrebne, vendar je tu časovni okvir širši. V Evropi se tukaj govori o mesecih. Ker pa je pri nas prav pri elektivnih operacijah situacija daleč najslabša, čakalne dobe so namreč res absurde, večina laične javnosti (na žalost tudi precej strokovne javnosti) napačno zaključí, da je to najpomembnejši problem medicine v Sloveniji. Torej: če bi z dodatnim investiranjem skrajšali čakalne dobe elektivnih operacij, bi bila medicina pri nas v hipu urejena. Tako ozko in seveda napačno je do sedaj razmišljalo tudi veliko zdravstvenopolitične administracije. Čakalne dobe se, kakor smo videli, torej merijo od sekund do let. Če pri določeni operaciji zamudimo minuto ali pa nekaj ur,

lahko naredimo veliko večjo škodo, kot če pri nekem drugem posegu zamudimo več let.

In sedaj si pogledajmo, kako v Sloveniji deluje kirurgija po naštetih vrstah nujnosti. Če začnemo z najnujnejšimi operacijami, ki rešujejo življenja, smo na srečo v Sloveniji res dobri, pravzaprav odlični. Zakaj? Odgovor je enostaven: nizka cena dela tudi najizkušenejših kirurgov, kar se vleče še iz časov socializma. Zato je pri nas izven rednega delovnega časa zaposlenih (to pomeni, da dežurajo) veliko starejših izkušenih kirurgov. Zato je oskrba najtežjih pacientov na najvišjem možnem nivoju, 24 ur 365 dni, bistveno boljša kot v večini evropskih držav, da o ZDA niti ne govorimo. Vsako nižanje strokovnosti dežurnih ekip, zaradi varčevanja pri stroških dela, bi nedvomno pomenilo velik korak nazaj in bistveno slabšo oskrbo najtežjih pacientov. Trend v Evropi in celo v ZDA je višanje strokovnosti dežurnih ekip, saj postajajo nujni pacienti vse težji in standardi oskrbe vse višji.

In kako je pri urgentnih posegih, pri posegih, ki naj se opravijo v okvirno 48 urah? Tukaj je stvar že precej slabša. Pogosto zaradi prezasedenosti operacijskih dvoran in pomankanja kadra pri teh posegih zamujamo, kar je s strokovnega stališča nedopustno. Še slabše pa je pri semielektivnih operacijah (operacije malignomov, načrtovane operacije na srcu ipd.). Tukaj bolniki pogosto čakajo tudi po več mesecev, kar je ne le nedopustno, ampak se zaradi takega čakanja lahko zdravje in prognoza takih pacientov zelo poslabšata.

In če se sedaj vrnemo k vprašanju v naslovu: zakaj dodaten denar za skrajševanje čakalnih vrst ne bo rešil slovenskega zdravstva, je odgovor na dlani. Dodatna investicija v skrajševanje nedopustnih čakalnih vrst (do sedaj tako imenovani enkratni dodatni program – EDP) krajša le vrste za elektivne operacije, ki izboljšujejo kakovost življenja, operacij, ki rešujejo življenja, pa se niti ne

dotakne. Še slabše, zaradi relativno dobrega zaslužka osebja pri izvajanju EDP izven rednega delovnega časa zainteresiranost za opravljanje težke kirurgije v normalnem delovniku dodatno pada in ob takem nadaljevanju bo nedvomno prišlo tudi do premika kadrov v institucije, kjer EDP dobro teče. Zanimanje za najtežjo kirurgijo bo začelo padati, kar na žalost že opazamo v Sloveniji. Samo dodatno financiranje elektivnih operacij ima še eno slabo lastnost, kar se je pokazalo predvsem v ZDA, kjer v nekaterih ustanovah velja izključno načelo: plačilo po operaciji. Tak način namreč zaradi delujočega trga močno poveča ponudbo, ki preseže povpraševanje. To povzroči širjenje indikacij za elektivne posege in tako se spet poveča tudi povpraševanje. In trg se spet uravnesi. To je strokovno seveda nedopustno, vendar tako se to na žalost v praksi dogaja.

Torej je treba z dodatnim denarjem podpreti prav vse vrste operativnih posegov, od najnujnejših do elektivnih. Tudi dodatno operiranje za krajšanje nujnih operacij na 48 ur in semielektivnih na mesec dni mora biti vsaj enakovredno zajeto v ideji o EDP. In še nekaj: če se dostojno plača kirurge, ki opravljajo elektivne operacije za krajšanje vrst v soboto, je treba vsaj tako dostojno plačati tudi kirurge, ki ponoči izvajajo najtežje operativne posege.

Zato bo treba dodaten denar razdeliti med posamezna področja kirurgije in seveda celotne medicine razumno in odgovorno, da ne rečem s tresočo roko. In seveda bodo potrebne delujoče sistemske rešitve za povečanja kadra (predvsem anesteziologi, intenzivisti z ustrezno sestrsko podporo, operacijske medicinske sestre) in investicije v nove operativne zmogljivosti.

Prof. dr. Matej Cimerman, višji svetnik, dr. med., predstojnik KO za travmatologijo UKCL

15. kongres Združenja za endoskopsko kirurgijo Slovenije z mednarodno udeležbo

26.–28. maj 2022, Festivalna dvorana Bled

Jan Grosek

Od 26. do 28. maja je na prelepem Bledu potekal redni, že 15. kongres Združenja za endoskopsko kirurgijo Slovenije. Udeležilo se ga je preko 100 udeležencev iz Slovenije in tudi gostov iz tujine. Strokovni program je bil zelo bogat, razdeljen v več sklopov, ki so zapolnili četrtek in petek. V soboto pa je bila glavnemu kongresu pridružena kirurška delavnica laparoskopskih veščin.

Predavanja so se začela v četrtek zjutraj s sklopom o kirurškem zdravljenju bolezenske debelosti. Poslušalci so lahko od dr. Pintarjeve, dr. Salobirja, dr. Kunsta ter dr. Mynta izvedeli ključne poudarke bariatrične in metabolične kirurgije, posebej tudi o pomenu za uspešno zdravljenje sladkorne bolezni tipa 2. Predstavljena je bila tudi t.i. Sadijeva operacija ali obvod z eno anastomozo ter laparoskopska konverzija želodčnega obvoda z eno anastomozo v obvod s standardno vijugo, izolirano po metodi Roux-Y.

Sledil je sklop, v katerem so tako domači kot tuji predavatelji govorili o različnih vidikih minimalno invazivnega kirurškega zdravljenja žleznega raka želodca. Prof. Bjelović iz Srbije in dr. Jagrič iz UKC Maribor sta prikazala, da je v rokah dobro izobraženega kirurga laparoskopski pristop povsem ustrezen za zdravljenje tudi lokalno napredovalega raka želodca. Vlogo laparoskopije je predstavila dr. Kramerjeva, medtem ko je dr. Sever prikazal prednosti robotskih resekcij želodca ter prve rezultate iz UKC Ljubljana. Sklop o tumorjih želodca je zaključila dr. Fokter Dovnik iz UKC Maribor z lepim pregledom najnovejših priporočil za zdravljenje gastrointestinalnih stromalnih tumorjev (GIST) želodca.

Tudi na področju jeter, trebušne slinavke in obolenj žolčnika je minimalno invazivna kirurgija

ja povsem enakovredna odprtemu pristopu. Profesor Tomažič je uvodoma predstavil svoj pogled na minimalno invazivne resekcije trebušne slinavke. Ne glede na pristop je tovrstna kirurgija zelo zahtevna, pogosti so zapleti. O neželjenih dogodkih pri večjih laparoskopskih jetrnih resekcijah in tudi o principih njihovega reševanja je predaval dr. Ivanecz iz UKC Maribor, ki ima s svojo ekipo za seboj že zavidljivo število laparoskopskih resekcij jeter. Dr. Petrič je v svojem prispevku osvetlil problematiko intrahepatičnega holangiokarcinoma ter laparoskopskega pristopa k limfadenektomiji. Pri kirurški obravnavi obolenj jeter pa ima nedvomno svoje mesto tudi t.i. »single-port« laparoskopski pristop, kot je lepo pokazal dr. Đokič ter pomen tehnike nadgradil tudi s prikazom lastne kazuistike.

Laparoskopska holecistektomija je zagotovo med operacijami, ki jih izvaja največ slovenskih splošnih in abdominalnih kirurgov. Zapleti so redki, vendar pa lahko izredno hudi. Poseben sklop je bil zato namenjen prav tej problematiki. Uvodoma je dr. Janež predstavil sodobne smerice za kirurško zdravljenje akutnega holecistitisa, dr. Drobne pa rezultate lastne raziskave o pomenu endoskopskega ultrazvoka pred holecistektomijo pri bolnikih z akutnim biliarnim pankreatitisom. Sledila so predavanja, kjer sta svoj pogled na prepoznavo in oskrbo zapletov sprva predstavila kirurga dr. Trotovšek in dr. Ilijevec, mesto gastroenterologa oz. interventnega radiologa pa sta utemeljevala dr. Plut in dr. Dežman.

V drugi polovici prvega kongresnega dne je sledilo področje urgentne kirurgije. Vabljeni gostje iz tujine, nato pa tudi številni domači predavatelji so prikazali različne vidike laparoskopskega pristopa k akutnim trebušnim obole-

Poročila s strokovnih srečanj

njem. Lastno kazuistiko so predstavili kirurgi dr. Gajšek iz UKC Maribor, dr. Nikolov iz SB Celje, dr. Lovrenčič iz SB Ptuj ter dr. Gönter iz UKC Ljubljana. Prva dva predavatelja sta predstavila problematiko laparoskopskih apendektomij, medtem ko se je dr. Lovrenčič osredotočila na obravnavo akutnega holecistitisa v obdobju pandemije covida-19. Dr. Gönter pa je predstavil rezultate zdravljenja perforacij ulkusa želodca in dvanajstnika v največji slovenski bolnišnici. Izpostavil je podatek, da je tudi na tem področju urgentnega kirurškega dela prišlo do pomembnega porasta deleža laparoskopskega pristopa.

Strokovni program prvega dne se je zaključil z različnimi prostimi temami, temu pa je sledila redna skupščina združenja, namenjena predstavitvi dela združenja ter tudi volitvam novega vodstva. Veseli dejstvo, da se je članstvo v mandatnem obdobju, ko je bil predsednik prof. Tomažič, izrazito okrepilo, poleg tega so vsi člani slovenskega združenja hkrati tudi člani uglednega evropskega združenja za endoskopsko kirurgijo (EAES). Dobro se je uveljavila revija Surgery and surgical endoscopy, uradno glasilo združenja, ki izhaja dvakrat letno izključno v angleškem jeziku. Organizirana sta bila dva

kongresa, poleg tokratnega še 14. kongres v Portorožu, prav tako pa tudi vsakoletne podiplomske delavnice laparoskopske in odprte kirurgije. Po predstavitvi in soglasni potrditvi poročila so sledile volitve, na katerih je bilo izvoljeno novo vodstvo združenja, s predsednikom Bojanom Krebsom in podpredsednikom Janom Groskom na čelu.

Strokovni program se je nadaljeval naslednji dan, in sicer s sklopom o debelem črevesu in danki. Prvi del obsežnega sklopa je bil namenjen različnim vidikom zdravljenja raka debelega črevesa in danke. Uvodoma je gost iz Trsta, prof. de Manzini, v

(1) Aleš Tomažič med predavanjem v četrtek. (2) Arpad Ivanecz predava tečajnikom v soboto. (3) Praktične vaje na pelvitainerjih. (4) Zaključna večerja inštruktorjev po koncu kongresa in sobotne delavnice.

izvrstnem predavanju prikazal svoj pogled na mesto transanalnega pristopa pri kirurškem zdravljenju raka danke (Ta-TME). Prof. Krebs iz UKC Maribor je osvetlil problematiko slabšega celjenja anastomoze po resekciji danke, ki se pokaže dalj časa po operaciji. Dr. Edhemović je prikazal principe kirurškega zdravljenja recidivnega raka danke in svoje lastne izkušnje, dr. Koprivica pa rezultate laparoskopske kolorektalne kirurgije iz SB Murska Sobota.

Svoje mesto je imela tudi robotska kirurgija. O napredku na tem področju je govoril prof. Morpurgo iz Italije, dr. Černi iz Celja in dr. Grosek iz UKC Ljubljana pa sta predstavila kazuistiko robotskih resekcij iz lastnih ustanov. Sklop sta zaključila gastroenterolog dr. Strniša in kirurg dr. Hazabent, ki sta soočila pogleda na vlogo opornic pri akutnih zaporah debelega črevesa in danke.

Drugi del kolorektalnega sklopa je bil namenjen problematiki endometriozе, kjer so svoje izkušnje podali dr. Šalamun in dr. Juvan iz UKC Ljubljana ter dr. Knez in dr. Šumak iz UKC Maribor. Za konec pa so o različnih

vidikih zdravljenja prolapsa medeničnih organov razpravljali dr. Drusany, dr. Norčič in na koncu še dr. Bunič.

Strokovni program zadnjega dne glavnega dela kongresa so zaključila predavanja s področja proktologije in na koncu še kil. Dr. Norčič in dr. Gajšek sta prikazala pristop k obravnavi bolnikov s kompleksnimi fistulami pri Crohnovi bolezni. Sledila so še predavanja o presakralnih tumorjih (dr. Kogovšek), pomenu venerologije (dr. Mlakar) ter na koncu tudi prva predstavitev analnega obroča za zdravljenje fekalne inkontinence, ki jo je pripravil dr. Pucelj iz SB Slovenj Gradec.

V sklopu kil je preglednemu predavanju dr. Gorjanca o minimalno invazivnih tehnikah kirurškega zdravljenja sledila predstavitev kazuistike iz različnih slovenskih bolnišnic, med drugim tudi poročilo o prvih izkušnjah z robotskim pristopom, kar je predstavil dr. Hubad iz UKC Ljubljana. Po zaključku se je razvila zares živahna, a plodna razprava, ki je še enkrat potrdila, da smo tovrstna srečanja »v živo« zares močno pogrešali.

Tudi sicer so bile prve ocene kongresa le pozitivne, namreč, da je organizatorjem uspelo pripraviti kakovosten in vsebinsko bogat program. K dobremu počutju udeležencev je zagotovo pripomoglo tudi lepo vreme na vedno prelepem Bledu.

In medtem ko je večina udeležencev/predavateljev že odšla, smo nekateri imeli pred seboj še celodnevno sobotno laparoskopsko delavnico, na kateri je 20 udeležencev temelje laparoskopskih veščin dopoldne utrjevalo na predavanjih, popoldne pa so sledile praktične vaje na pelvitrairerjih pod nadzorom izkušenih inštruktorjev.

Na koncu le še kratka zahvala vsem udeležencem in predavateljem, gospe Nini Bernard za izvrstno tehnično organizacijo ter seveda tudi vsem predstavnikom industrije. Brez njihove pomoči organizacija takšnega dogodka ne bi bila možna.

Doc. dr. Jan Grosek, dr. med., Klinični oddelek za abdominalno kirurgijo, UKC Ljubljana, in Združenje za endoskopsko kirurgijo Slovenije

23. Ažmanovi dnevi

Anže Hladnik, Iztok Tomazin

Pod pobočjem Špika se je v Gozdu – Martuljku 13. in 14. maja v organizaciji ekipe Zdravstvenega doma Tržič pod vodstvom prim. dr. Iztoka Tomazina in pod pokroviteljstvom Gorske reševalne zveze Slovenije (GRZS) odvijal že 23. mednarodni simpozij urgentne, gorske in družinske medicine Ažmanovi dnevi. Poleg izvrstnih predavateljev različnih specialnosti je simpozij zaznamovala tudi velika udeležba, med drugim so ga obiskali tudi gostje iz Hrvaške ter Bosne in Hercegovine.

Dopoldanski del prvega dne je bil namenjen aktualnim, a pogosto prezrtim z zdravstvom povezanim temam. V uvodu je dekan MF prof. Igor Švab predstavil razlike med smernicami in miselnimi (na kliničnih izkušnjah osnovane »lastne smernice«) ter implikacije sledenja enim in drugim. Predavanja o pomenu skrbi za zdravje v kolektivu in superviziji so posegla v vse bolj aktualno problematiko zdravstva – stres in izgorelost, ki še posebej prizadeta zaposlene v urgentnih

službah. Ob tem gre poziv odločevalcem o zdravstveni politiki v upanju, da bo (ob zagotovitvi osnovnih pogojev dela) v prihodnje več pozornosti namenjene tudi duševnemu blagostanju zdravstvenih delavcev. Največji aplavz v prvem delu je prejel prof. dr. Marko Noč s predstavitev zgodbe o nabavi žilnih opornic kot modela spopada s korupcijo v zdravstvu. Preko svoje zahtevne izkušnje je izpostavil pomembnost etike pri zdravniškem delu na vseh področjih, ne le pri delu z bolniki.

Sledil je niz predavanj in okrogla miza o temi, ki je kljub velikemu napredku na tem področju še vedno

Spust zdravnika HNMP iz lebdečega helikopterja k poškodovancu in organizacijska ekipa simpozija iz ZD Tržič

prepogosto tabu, to je napakah v zdravstvu. Udeleženci simpozija smo lahko iz prve roke spoznali pogled različnih deležnikov v postopku ugotavljanja in obravnave napak v zdravstvu – od zastopnice pacientovih pravic, mediatorke, do vodij zdravstvenih ustanov, tožilca in sodnice. Predavatelji so kot ključ do preprečevanja napak, odpravljanja njihovih posledic in vzdrževanja zaupanja pacientov izpostavili predvsem ustrezno komunikacijo na vseh ravneh.

V popoldanskem delu so nam kljub slabim vremenskim obetom praktično predstavili sodelovanje zemeljske ekipe NMP (ZD Tržič) in združene ekipe HNMP/GRZS. Skupaj s posadko policijskega helikopterja so prikazali primer reševanja in oskrbe ponesrečenca na zahtevnem terenu, vključno z vitlanjem v lebdeči helikopter. Sledila je predstavitev sodobnega reševalnega helikopterja, zatem pa se je simpozij nadaljeval s predavanji

predstavnikov GRZS, HNMP ter gostov iz Hrvaške gorske reševalne zveze o njihovem delu. Sklop je zaključilo zanimivo predavanje o najnovejših znanstvenih dognanjih na področju dovzetnosti posameznikov za razvoj omrzlin in možnosti preprečevanja le-teh.

Rdeča nit drugega dne so bile strokovne medicinske teme, osredotočene na zahtevne terenske pogoje. Sprva smo se seznanili s sodobnimi terapevtskimi pristopi na terenu s posebnim poudarkom na politravmi. Nadaljevanje programa je bilo posvečeno oskrbi dihalne poti v zahtevnih okoliščinah, npr. pri poslabšanju astme in KOPB. Obnovili smo izvedbo alternativnih načinov zagotavljanja dihalne poti, posebnosti težke intubacije, načine mehanskega predihavanja in oskrbo pnevmotoraksa. V zaključnem delu smo udeleženci na praktičnih delavnicah v manjših skupinah pod vodstvom izkušenih inštruktorjev

specialistov lahko v simulacijah urgentnih razmer uporabili in utrdili veščine in znanje, ki smo jih pridobili na predavanjih.

Simpozij je po dveh letih pomanjkanja strokovnih srečanj zbral veliko udeležencev. Še posebej razveseljivo je, da so bile dobro zastopane mlajše generacije, kar ob porastu nujnih stanj v zahtevnih okoliščinah, s katerimi se srečujejo tako službe NMP kot gorski reševalci, daje upanje, da se povečuje tudi interes za urgentno, družinsko in gorsko medicino. Dodano vrednost simpoziju je poleg strokovnega in družabnega vidika zagotovo predstavljala tudi obravnava pogosto zapostavljenih tematik zdravniške službe.

Anžej Hladnik, dr. med., prim. dr. Iztok Tomazin, dr. med., Osnovno zdravstvo Gorenjske, Zdravstveni dom Tržič

7. kongres preventivne medicine

Irena Grmek Košnik, Pia Vračko

Kongres je potekal od 12. do 14. maja 2022 v Mariboru, v Hotelu City Maribor. Udeleženci smo bili veseli ponovne normalnosti, saj smo se lahko po dolgem času družili. Da človek za dobro počutje in psihofizično kondicijo potrebuje druženje, je bilo večkrat povedano tudi v predstavah.

Na kongresu so bile predstavljene številne teme, v plenarnih in vzporednih predavanjih: posledice pandemije covid-19 na družbo in zdravje, obvladovanje epidemije covid-19, izzivi zdravstvenega sistema za prihodnost, informacijsko-komunikacijske tehnologije za zdravje. Posebej obsežna sta bila sklopa Izzivi javnega zdravja v spreminjajočem se svetu ter Okolje in zdravje. Še posebej zanimive so bile razprave okroglih miz. Avtorji večine predstavitev smo zaposleni na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje (NIJZ), Nacionalnem laboratoriju za zdravje, okolje in hrano (NLZOH) in Onkološkem inštitutu Ljubljana – Epidemiologija in register raka. Vabljeni predavatelji in sodelujoči na okroglih mizah so bili z Ministrstva za zdravje in iz drugih javnih ter akademskih ustanov v Sloveniji. Za izbrane vsebine smo gostili vodilne strokovnjake iz tujine. Program in zbornik kongresa sta dostopna na spletni strani www.spm.si.

V okviru slovesnega odprtja kongresa smo obeležili državno nagrado dr. Dušanu Repovšu za življenjsko delo na področju zdravstvene vzgoje. Zdravstvena prosvetljenost, vzgoja in ozaveščanje prebivalstva o zdravem načinu življenja, o tveganjih za zdravje ter o zdravstvenem varstvu je kontinuirano delo, ki je temelj dejavnosti javnega zdravja že od ustanovitve Higienskega zavoda v Ljubljani leta 1923. Ob široki dostopnosti do informacij o zdravju na

svetovnem spletu, ki pogosto ne temeljijo na znanstvenih izsledkih, ter številnih dejavnikih, ki vplivajo na vedenje posameznika v današnjem času, je sodoben koncept zdravstvene vzgoje razširjen na opolnomočenje posameznika z zagotavljanjem zdravstvene pismenosti.

O velikih spremembah, ki jih v javnem zdravju pričakujemo v prihodnosti, je govorila mag. Vesna Kerstin Petrič, direktorica Direktorata za javno zdravje na Ministrstvu za zdravje. Globalni izzivi zdravja, kot so staranje populacije in porast kroničnih bolezni, nova tveganja za zdravje zaradi klimatskih sprememb, nove nalezljive bolezni ob naraščajoči odpornosti mikrobov na zdravila in nove, tudi nekemične odvisnosti, zahtevajo drugačne pristope in inovativne rešitve. Da so za učinkovito dejavnost javnega zdravja v kontekstu sodobne demokratične družbe potrebni meddisciplinarni pristopi, nam kažejo izkušnje z epidemijo covid-19. Potrebni bodo vključevanje spoznanj socialnih ved o vedenju ljudi in kulturnem kontekstu pri oblikovanju javnozdravstvenih politik in ukrepov, umestitev pristopov za zdravstveno pismenost v izobraževalni sistem, globalno sodelovanje za obvladovanje groženj zdravju, sodobni komunikacijski pristopi. Nujne bodo kompleksne analize podatkov z najnovejšimi orodji podatkovnega rudarjenja in prediktivne analitike, ki bodo vključevale ob presoji zdravstvenih tudi presojo finančnih in drugih za posamezni resor pomembnih vplivov ter upoštevale izsledke ekonomije blagostanja, predvsem za argumentiranje nujno potrebnih investicij v razvoj dejavnosti in stroke javnega zdravja ter v izvajanje ukrepov javnega zdravja.

Da so celoviti, medsektorski pristopi za varovanje zdravja ter

priložnosti vlaganje v zdravje za socialni in ekonomski razvoj aktualne teme tudi pri Evropski komisiji, ki pospešeno krepi sodelovanje in širi povezovanje držav članic na področju zdravja, so bili zaključki okrogle mize o Evropski uniji in zdravju.

Prilagoditve v organiziranosti in delovanju nacionalnih inštitutov za javno zdravje, ki jih zahtevajo novi pristopi dejavnosti javnega zdravja, je predstavila prof. dr. Bettina Borisch z Univerze v Ženevi, izvršna direktorica Svetovne federacije združenj javnega zdravja (World Federation of Public Health Associations). Tudi ona je poudarila nujno povezovanje med znanstvenimi disciplinami in vpeljavo sodobnih analitičnih metod.

Vlogo stroke in dejavnosti javnega zdravja v spremljanju kakovosti obravnav bolnikov in sistema zdravstvenega varstva je predstavila prof. dr. Vesna Zadnik z Onkološkega inštituta – Epidemiologija in register raka, nadalje je sodobne pristope k merjenju uspešnosti primarnega zdravstvenega sistema predstavila dr. Dionne Sofia Kringos Perreira Martins z Univerze v Amsterdamu. Merjenje uspešnosti zdravstvenega sistema je pomembno iz ekonomskih, zdravstvenih in političnih razlogov. Zgolj razpoložljivost podatkov še ne zagotavlja njihove uporabe pri odločanju. Prav tako ne zgolj preprosto upoštevanje dogovorjenih meril za statistično zanesljiv kazalnik. Potrebe odločevalcev, menedžerjev, zdravnikov in pacientov po informacijah so različne. Med temeljnimi razlikami so vrsta kazalnika, viri podatkov, stopnja natančnosti, pravočasnost in ustrezne primerjave. Informacije morajo biti usklajene s predvideno uporabo.

Nove evropske smernice na področju presejanja za raka so bile predstavljene na okrogli mizi z vodilnimi evropskimi in slovenskimi strokovnjaki na tem pomembnem področju. Predstavljena so bila

Predaja vodenja Sekcije za preventivno medicino

priporočila, ki temeljijo na najsodobnejših znanstvenih dokazih, tako glede že obstoječih presejanj za rak dojke, debelega črevesa in danke ter materničnega vratu kot tudi glede morebitnih novih presejanj za pljučni rak, rak prostate in rak želodca. Razpravljali pa smo tudi o izvedljivosti populacijskih presejanj ter o uporabnosti sodobnih tehnologij, da bi programe za zgodnjo diagnozo čim bolj prilagodili tveganju posameznika.

Epidemija covid-19 je stroki javnega zdravja ponudila številne izzive in preizkušnje. O tem, kako smo se v Sloveniji razlikovali od drugih držav pri upoštevanju navodil stroke, predvsem glede odklanjanj cepljenja in ostalih predpisanih ukrepov, ter o nezaupanju v stroko in v politične odločitve je tekla razprava na okrogli mizi o medsebojnih vplivih covid-19 in družbe. Izpostavljena je bila nujnost razumevanja družbenega ozadja in socialnih veščin posameznikov in

družin v naši družbi za boljšo pripravljenost na zdravstvene krize v prihodnosti.

Kako so se spremenili izbruhi v enem od ljubljanskih domov starejših občanov (DSO) po uvedbi cepljenja, je lepo predstavila kolegica Ondina Jordan, dr. med. V prvem izbruhu je bila obolevnost med oskrbovanci 100 %, zaposleni so zboleli v 62 %. Najbolj smrtonosen za oskrbovance DSO je bil drugi val, najmanj pa peti. Precepljenost oskrbovancev je bila 91 %, precepljenost zaposlenih 60 %. Potem ko so bili oskrbovanci in zaposleni že cepljeni, so bili izbruhu krajši, manjša je bila obolevnost, hospitalizacija in umrljivost.

Nadja Šinkovec Zorko, dr. med., je predstavila spremljanje neželenih učinkov po cepljenju. Neželeni učinki se prijavljajo elektronsko preko ERCO, lahko pa še vedno tudi v papirnati obliki. Vse prijave se posredujejo JAZMP, ki o stranskih učinkih poroča v evropsko bazo vigilance. Na NIJZ se pripravljajo poročila na 14 dni in so objavljena na spletni strani, kjer najdemo podatke vse od začetka epidemije. V Sloveniji smo porabili ca. tri milijone odmerkov cepiva proti covidu-19, podanih je bilo 10.000 prijav neželenih dogodkov, od tega 300 težjih. Od teh 300 težjih je bilo pet resnih, in sicer en miokarditis po Pfizerjevem mRNK-cepivu pri otroku, ki je izzvenel, ter štiri trombocitopenije po cepljenju z vektorskimi cepivi, od katerih sta bili dve smrtni. Število neželenih učinkov je v Sloveniji primerljivo z drugimi evropskimi državami.

Sledilo je nekaj predavanj o šolskem sistemu in težavah v času epidemije. Izpostavljeno je bilo, da je šolstvo tog sistem, ki ni sposoben hitrega prilagajanja. Strokovnjaki javnega zdravja, ki so se ukvarjali s predstavniki šolstva, so pri predlaganju ukrepov naleteli na velike težave in odpor. Omenjena je bila videokonferenca, ki je trajala celih dvajset ur.

Mag. Katarina Prosenc Trilar je prikazala desetletno analizo respiratornega sincicijskega virusa (RSV).

Pandemija in ukrepi so v letu 2020 in začetku 2021 popolnoma ustavili pojavljanje tega virusa. Ustavljanje je povezano z zaprtjem šol in delovnih okolij. V Evropi se je RSV pojavil maja 2021, v Sloveniji pa šele v sredini julija do decembra 2021, kar je zelo nenavadno pojavljanje glede na prejšnja leta.

Simona Perčič, dr. med., je predstavila študijo o tem, kako so v preteklosti vročinski valovi vplivali na umrljivost prebivalstva. Vročinske valove in smrti so začeli povezovati od leta 2003 dalje. Vročinski valovi so bili prisotni v letih 2010, 2018, 2021. Meteorologi za prihodnost napovedujejo nove vročinske valove. Koliko ljudi bo umrlo v vročinskih valovih, ne moremo napovedati. Najbolj kritična populacija so starejši s kroničnimi boleznimi, revni, ki nimajo klimatskih naprav, nimajo pomoči. Zdravila za psihoze delujejo na termoregulacijski center, ki se zato slabše prilagaja. Kritična populacija so tudi otroci, ki ne poskrbijo sami zase, imajo večji delež površine glede na volumen, termoregulacijski center še ni razvit. Ranljivejše so tudi ženske ter fizični delavci, ki delajo na prostem. V zadnjih letih se trend umiranja v povezavi z vročinskimi valovi umirja v Franciji, Španiji in Italiji, ne pa v Veliki Britaniji. Za preprečevanje umrljivosti v povezavi z vročinskimi valovi je zelo pomembno obveščanje prebivalstva, klimatizacija, izolacija novogradenj.

V zadnjih letih so bili narejeni veliki koraki tudi v digitalizaciji. Vesna Hrženjak, dr. med., je predstavila informacijski sistem za spremljanje vpliva okolja in zdravja, kjer najdemo vse podatke na enem mestu. Interaktivna spletna stran je: <https://okolje.maribor.si/>. Projekt se je začel v letu 2012. Glavna ideja je bila, kako predstaviti vse podatke na enem mestu. Danes gre za vstopno stran s šestimi podstranmi. Na spletni strani najdemo podatke o kakovosti zunanjega zraka, razlago kazalnika, pod parametri pa razlago meritev. Ravno tako je prikazana kakovost vode – pi-

tne in podzemne, kakovost tal, obremenitev s hrupom. Prikazano pa je tudi zdravje oz. podatki – Zdravje v občini s kazalniki.

Iz Centra za medicinsko mikrobiologijo NLZOH smo predstavili rezultate testiranja slin, pridobljene s hrkanjem, na SARS-CoV-2 s hitrim antigenim testom in verižno reakcijo s polimerazo (RT-PCR) v primerjavi z brisom nosno-žrelnega prostora (NF). Analizirali smo 962 vzorcev slin, pridobljene z hrkanjem, pri 962 preiskovancih. Slini smo analizirali z metodo RT-PCR in s HAGT. Občutljivost HAGT slin glede na RT-PCR NF je 33,33 % in specifičnost 99,77 %. Občutljivost RT-PCR slin glede na RT-PCR NF je 69,23 % in specifičnost

99,32 %. Občutljivost slin je veliko manjša kot občutljivost nosno-žrelnega brisa, tako da je slina slabša alternativa.

V soboto dopoldne smo udeleženci uživali na delavnicah iz komunikacije. Delavnico Kako ustvarimo kulturo sodelovanja je vodila ga. Metka Komar, ki nam je prikazala, kako smo ljudje med seboj različni v razmišljanju. Za dobro delo tima moramo stopiti iz dinamike moči in dramskega trikotnika. Kot vodje se moramo zavedati, da obstaja več stilov vodenja, in jih tudi menjati glede na dinamiko odnosov. V delavnici z medicinskimi trenerji, ki jo je vodila naša kolegica prof. dr. Živa Novak Antolič, dr. med., smo spozna-

li, kam spadamo glede na osebne značilnosti, kako obvladujemo samega sebe in kakšni so uspešni načini naše komunikacije z drugimi.

V petek je potekala skupščina Sekcije za preventivno medicino. Člani skupščine smo izvolili novo predsednico, doc. dr. Olivero Stanojevič Jerkovič z NIJZ, Območne enote Maribor, podpredsednika in upravni odbor. Na koncu smo se z aplavzom zahvalili stari ekipi, ki je organizirala odličen kongres.

Prim. doc. dr. Irena Grmek Košnik, dr. med., Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano, Nacionalni inštitut za javno zdravje

Mag. Pia Vračko, dr. med., Nacionalni inštitut za javno zdravje

Mednarodno strokovno srečanje specialistov ortodontije na Bledu

Sanda Lah Kravanja

Slovensko ortodontsko društvo (SOD) je 13. in 14. maja 2022 uspešno sodelovalo pri izvedbi mednarodnega strokovnega seminarja na Bledu, pri tradicionalnem projektu American Orthodontics – **Power2Reason**, ki je po dvakratni predstavitvi zaradi epidemije koronavirusa končno dočkal realizacijo in potekal v živo. Namesto v decembrski Ljubljani smo se zbrali na pomladnem Bledu, udeležencev specialistov ortodontije je bilo več kot 140 in prišli so iz osmih sosednjih držav. Dvodnevni dogodek je bil strokovno in družabno izvedbeno zahteven in zelo uspešen.

Na predlog SOD so predavali vrhunski predavatelji, gostje z Univerze v Aarhusu na Danskem, **prof. Birte Melsen** in nekoč njeni specializanti, sedaj priznani mednarodni strokovnjaki: **dr. Cesare Luzi, dr.**

Morten Laursen in dr. Susanna Botticelli. Predavateljica iz Slovenije je bila predstojnica Katedre za čeljustno in zobno ortopedijo MFUL in predsednica znanstvenega odbora SOD **prof. dr. Maja Ovsenik.**

Spoštovana **prof. Birte Melsen** je mednarodno priznana strokovnjakinja, ki je zaključila svojo akademsko pot na Univerzi v Aarhusu, vendar še sodeluje na številnih strokovnih srečanjih v tujini, saj je poznana kot legenda v ortodontiji in povsod dobrodošla. V predavanju z naslovom **The role of orthodontics in the regeneration of the degenerated dentition** je obširno predstavila pomen ortodontske obravnave zobovja, ki se stara in ga prizadene izgube zob ter spremembe periodontalnih tkiv, ki vodijo k spontanim premikom zob. Vloga ortodontov v oskrbi dege-

neriranega zobovja je pomembna tako pri uporabi diagnostičnih orodij kot pri namestitvi ortodontskih aparatov, ki omogočajo rehabilitacijo stanja. Še posebej je to pomembno v povezavi s prepoznavo in razumevanjem reakcij in odgovora tkiv na ortodontsko in parodontalno obravnavo. Z ortodontskim zdravljenjem lahko degeneriranemu zobovju pomagamo na več načinov: s premikanjem obstoječih zob v nove položaje, da lahko imajo vlogo nosilcev rekonstrukcijskih nadomestkov manjkajočih zob, z regeneracijo alveolne kosti v brez zobnih področjih za implantacijo nadomestnih zobnih korenin z nadgradnjami in s kvalitativno ter kvantitativno izboljšavo stanja periodontalnih tkiv, ki omogočajo tako okluzijo, da je ohranjena tudi normalna funkcija zobovja. Profesorica je v tem kontekstu predstavila tudi uporabo mini implantatov s poudarkom na biomehaniki.

(1) Prof. Birte Melsen na obisku na Stomatološki kliniki UKCL, s prof. dr. Martino Drevenšek, prof. dr. Majo Ovsenik ter asist. dr. Sando Lah Kravanja. (2) Člani Slovenskega ortodontskega društva z novo častno članico prof. dr. Birte Melsen. (3) Podelitev naziva, nova častna člana dr. Susanna Botticelli in dr. Morten Laursen. (4) Podelitev naziva, nov častni član SOD dr. Cesare Luzi. Vse foto: arhiv SOD.

Dr. Cesare Luzi, nam dobro poznani predavatelj, je v predavanju z naslovom **Class II treatment with no-compliance strategies and skeletal anchorage** predstavil nove pristope k zdravljenju ortodontske nepravilnosti distalne okluzije s pripomočki in orodji, ki ne zahtevajo več toliko sodelovanja pacienta, kot smo bili vajeni v preteklosti. Poudaril je pomen natančne razpoznavne pacientovih težav in »timing« ortodontske obravnave za optimalen potek na poti do stabilnih rezultatov zdravljenja. Posebno pozornost je namenil načrtovanju obravnave za primere asimetričnih odklonov čeljustnih in zobnih nepravilnosti.

Dr. Morten Laursen je v predavanju z naslovom **Extraction in Class II treatment** predstavil

biološke in estetske indikacije in vzroke za ekstrakcijsko ortodontsko obravnavo z upoštevanjem doseganja dobre okluzije ter primerne končne položaja sekalcev tako v kosti kot za izgled obraza. Predstavil je pomen upoštevanja biotipa dlesni ter kakovosti alveolne kosti pri odločitvah za ekstrakcije, biološke in estetske pogoje, tehnike in načine zapiranja vrzeli zaradi manjkajočih zob ter prognozo in stabilnost rezultatov ortodontske obravnave.

Dr. Susanna Botticelli je v predavanju z naslovom **Orthodontic treatment protocols for patients born with a cleft condition** predstavila velike potrebe po ortodontski obravnavi pri vseh otrocih, ki se rodijo z razcepi v predelu ustnic, čeljustnic in neba. Ortodontsko

zdravljenje teh razvojnih odklonov je kompleksno in dolgotrajno, naporno tako za pacienta in celotno družino kot tudi vse sodelujoče. Pomembno je predvideti potek zdravljenja in končni cilj, s poudarkom na trajnosti in stabilnosti po obravnavi. S prikazom številnih primerov iz prakse je predavateljica podrobno predstavila protokol zdravljenja in interdisciplinarno rehabilitacijo na Danskem.

Prof. dr. Maja Ovsenik je v predavanju z naslovom **Facial asymmetry** predstavila poglede na preventivo in zgodnje zdravljenje čeljustnih in zobnih nepravilnosti ter dobrobiti s stališča zgodnjega odpravljanja razvad in odklonov funkcij na skeletni in dentalni razvoj, saj lahko le-ti vodijo do nastanka transverzalnih odklonov, obsežnih obraznih asimetrij in odklo-

nov v čeljustnih sklepkih. Predstavila je sodobne slikovne diagnostične postopke za ugotavljanje odklonov, s poudarkom na tridimenzionalnih slikovnih metodah, ki ne temeljijo na ionizirajočem sevanju in so najprimernejše za otroke v obdobju rasti in razvoja.

Predavanja so bila odlična in udeleženci so bili zelo zadovoljni tako z izborom tem kot tudi s predstavitvami, kar se je odrazilo v zanimivem in dinamičnem razpravljanju.

Po zaključenih predavanjih smo v skladu s protokolom SOD, na predlog predsednice SOD **asist. dr. Sande Lah Kravanja** in s predhodno potrditvijo UO SOD, slovesno podelili častno članstvo, s pripadajočo listino in znakom. Štirje mednarodni predavatelji – prof. Birte Melsen, dr. Cesare Luzi, dr. Morten G. Laursen in dr. Susanna Botticelli – so postali spošto-

vani novi člani SOD, ki so nam nesebično predajali znanje že v virtualnih strokovnih srečanjih v času popolnega »lockdowna« zaradi koronavirusne epidemije v marcu in aprilu 2020 ter na decembrskih interdisciplinarnih srečanjih 2020 (dr. Luzi) in 2021 (dr. Laursen in dr. Botticelli).

Novi častni člani SOD so bili nad podelitvijo naziva vidno ganjeni, iskreno smo jim čestitali z dolgim aplavzom.

Po in ob predavanjih so potekali tudi družabni dogodki. Vreme nam je bilo naklonjeno za sprehod ob jezeru in ogled Blejskega otoka s pletno, petkov večer smo zaključili z druženjem ob odlični glasbi in s plesom, s častnimi člani smo imeli pred odhodom tudi slovesno večerjo na Blejskem gradu.

Na dan pred strokovnim srečanjem na Bledu se je prof. Birte Melsen

odzvala povabilu in obiskala tudi Stomatološko kliniko UKCL, kjer si je ogledala Center za čeljustno in zobno ortopedijo. Po pogovoru z našima **profesoricama Martino Drevenšek in Majo Ovsenik** o smernicah in novostih pri ortodontskem zdravljenju, s poudarkom na novih tehnologijah, je podala tudi izjavo o ortodontski obravnavi s popularnimi nevidnimi opornicami.

Hvala razširjeni ekipi American Orthodontics in vsem sodelujočim članom SOD ter specializantom čeljustne in zobne ortopedije za številno udeležbo in dobro druženje.

Asist. dr. Sanda Lah Kravanja, dr. dent. med., spec. čeljustne in zobne ortopedije, Slovensko ortodontsko društvo, sanda.kravanja@gmail.com

Duševno zdravje otrok in mladostnikov – nove realnosti, izkušnje in znanja

6. kongres DEAPS*: »Mentalno zdravje dece i mladih – nove realnosti, iskustva i znanja«

Aleksander Koroša, Žan Smogavc, Nataša Potočnik Dajčman

Pred nekaj leti smo se slovenski zdravniki specialisti otroške in mladostniške psihiatrije uspešno povezali s kolegi bivših republik Jugoslavije in v sklopu tega sodelovanja sklenili tudi dogovor, da z aktivno in pasivno udeležbo podpremo lokalne kongrese drug drugega. Kolegi iz sosednjih držav so se udeležili vseh naših zadnjih

treh seminarjev – kongresov, ki so bili izvedeni v času od 2013 dalje.

Tako se nas je po slovenskem pedopsihiatričnem kongresu šest slovenskih pedopsihiatrov in dva psihologa udeležilo tudi srbskega pedopsihiatričnega kongresa z naslovom Duševno zdravje otrok in mladostnikov – nove realnosti, izkušnje in znanja. Potekal je med 26. in 28. majem v krasni Vrnjački Banji, ki slovi po različnih zdravilnih vrelih. Na kongresu se je zbralo 140 različnih strokovnjakov, ki prihajajo v stik z otroki z duševnimi motnjami. Tudi

njihov državni kongres poteka vsaka 3 leta.

Po pozdravnem govoru je imel uvodno predavanje trenutni predsednik ESCAP – *European Society for Child and Adolescent Psychiatry*, prof. Dimitris Anagnostopoulos, ki je v svoji predstavitvi posebej opozoril na vse kršene pravice otrok in mladostnikov, ki smo jim priča v trenutnem času. Ni govoril samo o vojni, pomankanju osnovnih življenjskih dobrin in onemogočenem šolanju, pač pa tudi o kršeni pravici svobode gibanja, ki ji lahko sledimo tudi v povezavi z begunskimi vali.

Med predavatelji so bili poleg pedopsihiatrov tudi klinični psihologi,

---

* Društvo za otroško in mladostniško psihiatrijo in sorodne stroke Srbije (srb. Društvo za dečju i adolescentno psihijatriju i srodne struke Srbije)

Poročila s strokovnih srečanj

sodniki, profesorji z različnih družboslovnih fakultet in drugi. Privabili so nekaj tujih predavateljev, kot je prof. Hebebrand Johannes (z Univerze v Duisburgu v Nemčije), ki je predaval o vlogi leptina pri anoreksiji nervosi, dr. Marija Stojković (s Tavistock klinike v Londonu), ki je predstavila psihotera-

pijo v zgodnjem razvoju, in prof. Manon Hillegers (iz Kliničnega centra Erasmus v Rotterdamu), ki je govorila o tveganjih in močnih področjih duševnega zdravja mladostnikov med pandemijo covid-19 na Nizozemskem.

Letos so bile v ospredju teme, kot so digitalne tehnologije, odtujevanje

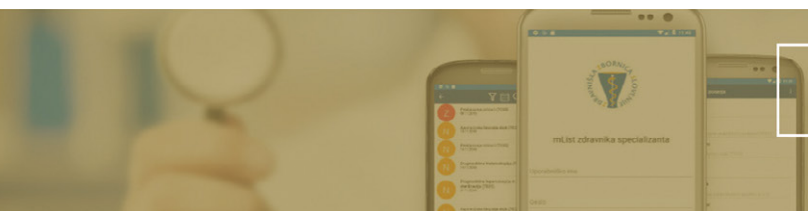
otrok, zgodnje odkrivanje duševnih motenj in ukrepanje, spolnost, prekrivanje nevrologije in psihiatrije, psihoterapija, čustveno neuravnovešene motnje osebnosti in pandemija covid-19. Vsakemu sklopu je sledila razprava, ki je bila zlasti ob temi odtujevanja še posebej bogata. V primerjavi s prejšnjim srbskim pedopsihiatričnim kongresom tokrat žal ni bilo delavnic, kjer bi lahko kakšno temo podrobneje spoznali.

V prostem času smo si ogledali mesto, ki kljub svoji majhnosti ponuja več zanimivosti. Posebnost Vrtnjačke Banje so zdravilni vreli. Vsak od njih ima svojo zgradbo, kjer je večinoma možno vodo tudi poskusiti. Vsaka od teh stavb je drugačna in privabi s svojo arhitekturo in posebnostmi. Vsi smo ugotovili, da je bližina geografskega prostora in kulture prednost, ki lahko povezuje.

Aleksander Koroša, dr. med., spec. otr. in mlad. psih., Zdravstveni dom Murska Sobota, aleksander.korosa@zd-ms.si

Žan Smogavc, dr. med., Zdravstveni dom Ptuj

**Nataša Potočnik Dajčman, dr. med., Zasebna pedopsihiatrična ambulanta
Nataša Potočnik-Dajčman dr. med., spec. psih., Maribor**

mList

Navodila za uporabo mobilne aplikacije mList

Mobilna aplikacija »mList ZZS«

Obveščamo vas, da je na voljo mobilna aplikacija »mList ZZS«, ki je namenjena specializantom in neposrednim mentorjem.

Mobilna aplikacija omogoča specializantom dostopnejše in hitrejšo vpisovanje novih posegov ter obravnav, ki jih morajo opraviti med svojim usposabljanjem, neposrednim mentorjem pa dostopnejše in hitrejšo potrjevanje (zavrnitev) posegov ter obravnav.

Aplikacijo »mList ZZS« si naložite preko trgovine Google Play ali AppStore (odvisno od

operacijskega sistema vašega telefona).

Vanjo se vpišete z enakimi podatki, kot jih uporabljate za vpis v spletno aplikacijo »eList«.

Podatki v mobilni aplikaciji »mList ZZS« in spletni aplikaciji »eList« so sinhronizirani.

Podrobnejša navodila za uporabo mobilne aplikacije »mList ZZS« se nahajajo na <https://www.zdravniskazbornica.si/mlist>.

Za morebitno pomoč pri uporabi aplikacije se obrnite na podpora@zss-mcs.si.

Zbornična izobraževanja za zdravnike in zobozdravnike

Razvoj tima

delavnica: 3. avgust, 16.00–20.00 – Postavitve meje v odnosih, Zoom

Jasne meje so znak spoštljivega odnosa: do sogovornika in do sebe! Žal pa so v praksi redke in naše učenje se bo začelo pri nepostavljenih mejah, pri komunikaciji v konfliktih, kjer se te meje še zlasti kršijo. Na delavnici se bomo seznanili z veščinami, s pomočjo katerih bomo lažje prepoznavali, kje in kdaj so meje kršene in kateri so koraki, da jih postavimo jasno in na ta način zagotovimo tako lastno kakor tudi sogovornikovo integriteto.

Izvajalka: Metka Komar, univ. dipl. ekon.

Klinični izzivi v antikoagulacijskem zdravljenju

srečanje: 8. september, 19.30–20.30, Zoom

Zdravniška zbornica Slovenije v sodelovanju s Sekcijo za antikoagulacijsko zdravljenje pri SZD pripravlja redna virtualna srečanja s področja antikoagulacijskega zdravljenja.

Reševali bomo probleme protitrombotičnega zdravljenja pri bolnikih, ki utrpijo veliko krvavitev ali trombembolični zaplet, bolnikih, ki jih čaka operacija, in pri starejših in krhkih bolnikih. Izbirali bomo najustreznejše protitrombotično zdravljenje ob zapletih pri bolnikih z rakom, antifosfolipidnim sindromom in bolnikih s trombozami na nenavadnih mestih.

Odločali se bomo o uvajanju in trajanju antikoagulacijskega zdravljenja, skratka, ko se bo zataknilo, bomo stopili skupaj in naredili najboljše za bolnika. Udeležijo se jih lahko zdravniki različnih specialnosti, specializanti, študenti medicine in upokojeni zdravniki.

Moderatorke: Alenka Mavri, Nina Vene, Tamara Fras Stefan

Sistemske bolezni in ustno zdravje – 1. del

Strokovno srečanje: 10. september, 9.00–17.00, Domus Medica

Z razvojem internističnih strok in ustne medicine se vedno bolj zavedamo nepogrešljive povezanosti in nuje po medsebojni komunikaciji ob obravnavi bolnikov. Celostna obravnava bolnika potrebuje dobro komunikacijo med timi, ki vstopajo v interdisciplinarno zdravljenje.

Le hitra in zanesljiva informacija lahko izboljša kakovost in tudi varnost protokolov zdravljenja ter na koncu tudi zadovoljstvo pacienta. Pacient potrebuje znanja o svoji bolezni in dvigovanje zdravstvene pismenosti ne pomeni samo to, da sam prevzema del aktivne vloge, ampak da je tudi zdravstveni sistem do njega proaktiven pri usmerjanju in učinkoviti obravnavi. Drugi del izobraževanje bomo izvedli v marcu 2023.

Organizator: Zdravniška zbornica Slovenije

Komuniciranje v digitalnem svetu – delavnica o odnosih z javnostmi

delavnica: 15. september, 16.30–19.45, Domus Medica

Digitalizacija in razvoj družbenih omrežij sta precej podrla vzorce, ki so se v komuniciranju vzpostavljali in uveljavljali skozi desetletja oziroma stoletja. Z množično uporabo pametnih telefonov je postal vsakdo svoj medij, lažne novice pogosto presegajo domet informacij, ki se širijo preko uradnih kanalov in tradicionalnih medijev. Kako v letu 2022 o svoji dejavnosti pravilno informirati javnost, svoje zaposlene in svoje okolje? Spoznali bomo medijski svet v letu 2022, osnove uporabe družbenih omrežij, interno komuniciranje ter se preverili pri načrtovanju izjav za medije in njihovi izpeljavi pred kamero.

Izvajalca: Andreja Basle, univ. dipl. nov., in Jure Brankovič, univ. dipl. zgod. in nov.

Delavnica za specializante

delavnica: 20. september, 15.30–18.10,
Domus Medica

Na delavnici za specializante bodo predstavljene pravice, obveznosti in odgovornosti specializanta, delovnopravne dileme specializantov in delovanje E-lista. Izvedeli boste, kako opraviti specializacijo in ne izgoreti.

Organizator: Zdravniška zbornica Slovenije

Informacijska točka

Prijave in programi: www.domusmedica.si

Pregled in urejanje prijav: www.zdravniskazbornica.si (vstop v osebni profil preko »Prijava«, zavihek »Moje prijave«). **Potrdilo o izobraževanju** bo na voljo v nekaj dneh po dogodku v vašem osebnem profilu (v zavihku »Moje prijave« v rubriki »Arhiv«).

Dodatne informacije: Andreja Stepišnik, E: mic@zss-mcs.si

AVGUST 2022

2. 8.–31. 10. • 10 NAJPOGOSTEJŠIH VPRAŠANJ O TRANSTIRETINSKI AMILOIDOZI SRCA IN O ANTIKOAGULACIJI PRI ATRIJSKI FIBRILACIJI IN VENSKI TROMBEMBOLIJ

kraj: on-line	št. udeležencev: ni omejeno	kotizacija: ni podatka	k. točke: v postopku
vsebina: e-posvet	organizator: Izstop d.o.o., Ljubljana	prijave, informacije: Primož Klun, T: 040 980 703, E: info@kardioposvet.si , W: www.ekongres.kardioposvet.si	

2. 8.–31. 10. • STA DVA ODMERKA NA LETO NOVA SMER NADZORA NAD HOLESTEROLOM LDL?

kraj: on-line	št. udeležencev: ni omejeno	kotizacija: ni podatka	k. točke: v postopku
vsebina: spletno izobraževanje: Uvod in problematika holesterola, Inklisiran – prva in edina siRNA, Klinične koristi zdravilne učinkovine inklisiran – pregled programa ORION, Možne posledice visokih vrednosti LDL: srčno popuščanje	organizator: Izstop d.o.o., Ljubljana	prijave, informacije: Primož Klun, T: 040 980 703, E: info@kardioposvet.si , W: www.ekongres.kardioposvet.si	

2. 8.–31. 10. • NOVOSTI PRI ZDRAVLJENJU POSLABŠANJA SRČNEGA POPUŠČANJA IN SRČNO-ŽILNA ZAŠČITA: VČERAJ, DANES, JUTRI

kraj: on-line	št. udeležencev: ni omejeno	kotizacija: ni podatka	k. točke: v postopku
vsebina: spletno izobraževanje: Gregor Poglajen: Novosti pri zdravljenju bolnikov s srčnim popuščanjem, Nina Vene: Srčno-žilna zaščita: včeraj, danes in jutri	organizator: Izstop d.o.o., Ljubljana	prijave, informacije: Primož Klun, T: 040 980 703, E: info@kardioposvet.si , W: www.ekongres.kardioposvet.si	

2. 8.–31. 10. • HITRO IN UČINKOVITO ZDRAVLJENJE HIPERHOLESTEROLEMIJE

kraj: on-line	št. udeležencev: ni omejeno	kotizacija: ni podatka	k. točke: v postopku
vsebina: seminar z novostmi o hitrem in učinkovitem zdravljenju hiperholesterolemije	organizator: Izstop d.o.o., Ljubljana	prijave, informacije: Primož Klun, T: 040 980 703, E: info@kardioposvet.si , W: www.ekongres.kardioposvet.si	

2. 8.–31. 10. • IZZIVI PRI OBRAVNAVI BOLNIKA S PLJUČNO ARTERIJSKO HIPERTENZIJO

kraj: on-line	št. udeležencev: ni omejeno	kotizacija: ni podatka	k. točke: v postopku
vsebina: strokovno predavanje doc. dr. Barbare Salobir in asist. dr. Polone Mlakar	organizator: Izstop d.o.o., Ljubljana	prijave, informacije: Primož Klun, T: 040 980 703, E: info@kardioposvet.si , W: www.ekongres.kardioposvet.si	

3. ob 16.10 • RAZVOJ TIMA: POSTAVIM MEJE V ODNOSIH

kraj: Zoom	št. udeležencev: 25	kotizacija: za člane zbornice ni kotizacije, ostali 52,50 EUR (če se dogodka ne morete udeležiti, se prosimo nujno odjavite v svojem osebnem profilu na spletni strani ZSS vsaj 3 dni pred dogodkom)	k. točke: 4
vsebina: Jasne meje so znak spoštljivega odnosa: do sogovornika in do sebe! Žal so v praksi redke in naše učenje se bo začelo pri nepostavljenih mejah, pri komunikaciji v konfliktih, kjer se te meje še zlasti kršijo. Na delavnici se bomo seznanili z veččinami, s pomočjo katerih bomo lažje prepoznali, kje in kdaj so meje kršene in kateri so koraki, da jih jasno postavimo in na ta način zagotovimo lastno in tudi sogovornikovo integriteto.		organizator: Zdravniška zbornica Slovenije	prijave, informacije: prijave: W: www.domusmedica.si , informacije: Andreja Stepišnik, E: mic@zss-mcs.si

1. 9.–31. 10. • KAJ JE DANES ZNANO O IMUNOTERAPIJI?

kraj: on-line	št. udeležencev: ni omejeno	kotizacija: ni podatka	k. točke: v postopku
vsebina: V e-izobraževanju asist. dr. Rok Devjak, dr. med., spec. internistične onkologije, Onkološki inštitut Ljubljana, predstavi prednosti in izzive pri zdravljenju raka z zaviralci imunskih kontrolnih točk. Izvedeli boste tudi, pri katerih rakih se uporablja imunoterapija in katera so nova spoznanja o njenem delovanju.		organizator: Adria-sonara d.o.o.	prijave, informacije: Mira Čirovič, T: 031 772 738, E: mira@adriasonara.eu , W: www.pharmonia.si

1.–30. • IMUNODISKRAZIJE

kraj: spletno izobraževanje	št. udeležencev: ni omejeno	kotizacija: ni podatka	k. točke: 5
vsebina: Prof. dr. Samo Zver, dr. med., podrobno predstavi bolezni plazmatk in stopnje ter oblike diseminiranega plazmocitoma. Večina bolnikov navaja nejasne, naraščajoče bolečine v kosteh, ki jih priklenejo na posteljo. To je urgentno stanje, ki zahteva takojšnje ukrepanje, opozarja predavatelj. Kaj še običajno zaznamo v anamnezi in kliničnem pregledu? Kaj pa pokaže krvna slika? Odgovore smo zajeli v strokovnem predavanju.		organizator: Adriasonara d.o.o.	prijave, informacije: Mira Čirovič, T: 031 772 738, E: mira@adriasonara.eu , W: www.pharmonia.si

2. ob 9.00 • IV. PEDIATRIČNA NEFROLOŠKA ŠOLA

kraj: MARIBOR, VSGŠT Maribor	št. udeležencev: do 60	kotizacija: kotizacije ni	k. točke: ***
vsebina: Strokovno srečanje je namenjeno zdravnikom pediatrom, internistom.	organizator: UKC Maribor, prof. dr. Nataša Marčun Varda, dr. med.	prijave, informacije: prijave: W: www.ukc-mb.si (strokovna srečanja), informacije: Rebeka Gerlič, T: 02 321 28 13	

8.–13. • TEČAJI MEDICINSKE HIPNOZE: OSNOVE MEDICINSKE HIPNOZE

kraj: KRANJ	št. udeležencev: ni omejeno	kotizacija: 300 EUR	k. točke: 15
vsebina: tečaj medicinske hipnoze	organizator: Društvo za medicinsko hipnozo	prijave, informacije: Boni Pajntar Plut, T: 031 322 207, E: info@hipnoza-dmhs.si , W: http://www.hipnoza-dmhs.si	

9.–10. ob 9.30 • 15. ZADRAVČEVI DNEVI: NAPREDNI PRISTOPI PRI OBRAVNAVI DEBELOSTI V DRUŽINSKI MEDICINI

kraj: MORAVSKE TOPLICE, Hotel Livada	št. udeležencev: 100	kotizacija: 100 EUR	k. točke: 9
vsebina: Napredni pristopi pri obravnavi debelosti v družinski medicini – vabljeni zdravniki sekundariji, specializanti in specialisti družinske medicine.	organizator: Zavod za razvoj družinske medicine, Dean Klančič	prijave, informacije: Zavod za razvoj družinske medicine, T: 01 438 69 14, E: info@zrdm-idfm.si , W: https://www.e-medicina.si/zadravcevi-dnevi	

10. ob 9.00 • OSKRBA VITALNO OGROŽENEGA OTROKA 1

kraj: LJUBLJANA, ZD Ljubljana, SIM-cen-ter, Metelkova 9	št. udeležencev: 15	kotizacija: 220 EUR	k. točke: 6
vsebina: izobraževanje SIM-centra	organizator: ZD Ljubljana	prijave, informacije: Anja Požnenel Belec, T: 01 47 23 780, E: prijava@sim-center.si	

12.–13. ob 9.00 • INOVACIJE IN NOVI NAČINI ZDRAVLJENJA SRČNEGA POPUŠČANJA

kraj: PORTOROŽ, Kongresni center Bernardin	št. udeležencev: ni omejeno	kotizacija: kotizacije ni	k. točke: v postopku
vsebina: Mednarodni simpozij je namenjen vsem zdravnikom, študentom medicine, medicinskim sestram in tehnikom.	organizator: Program za napredovalo srčno popuš-čanje in transplantacije srca, KO za kardiologijo, UKC Ljubljana, in Center for Advanced Heart Failure, Memorial Hermann Heart & Vascular Institute, Houston, prof. dr. Bojan Vrtovec, dr. med., in prof. Igor D. Gregorič, dr. med.	prijave, informacije: prijave: E: brms.slo@gmail.com , informacije: prof. dr. Bojan Vrtovec, dr. med., T: 01 522 28 44	

14. • POROD 1

kraj: LJUBLJANA, ZD Ljubljana, SIM-cen-ter, Metelkova 9	št. udeležencev: 20	kotizacija: 250 EUR	k. točke: 8
vsebina: izobraževanje SIM-centra	organizator: ZD Ljubljana	prijave, informacije: Anja Požnenel Belec, T: 01 47 23 780, E: prijava@sim-center.si	

15. ob 19.00 • »Webinar EFR«: FEASIBILITY, PILOT, PROOF-OF-CONCEPT: SAME, SIMILAR, DIFFERENT

kraj: preko spletne aplikacije Zoom	št. udeležencev: omejeno	kotizacija: za člane EFR je udeležba brezplačna	k. točke: ***
vsebina: Spletni seminar, udeležencem bodo dodeljene licenčne točke za zdravnike pri ZZS.	organizator: Strokovni odbor Evropskega foruma za raziskovanje in rehabilitacijo, v sodelovanju z URI – Soča	prijave, informacije: prijave: E: dogodki@ir-rs.si , informacije: Marko Oset, URI – Soča, E: dogodki@ir-rs.si , T: 030 620 377	

16. • SEMINAR »DOBRA PLAT SLABEGA: RAZUMETI BOLEZNI, MOTNJE IN DRUGE IZZIVE ČLOVEŠTVA KOT ZAŠČITO, ADAPTACIJO ALI HOMEOSTAZO«

kraj: LJUBLJANA, URI – Soča, Linhartova ulica 51, in preko spletne aplikacije Zoom	št. udeležencev: ni podatka	kotizacija: 80 EUR (z DDV) oz. 70 EUR (preko Zooma) za specializante psihiatrije in člane Zbornice kliničnih psihologov Slovenije, 110 EUR (z DDV) oz. 100 EUR (preko Zooma) za ostale	k. točke: ***
vsebina: Seminar je namenjen vsem zdravstvenim delavcem in delavcem v socialnem varstvu, ki se pri delu srečujejo z osebam, ki imajo duševne motnje, telesne bolezni ali sindrome, predvsem tistim, ki se s pacienti in uporabniki srečujejo v psihoterapevtskem ali psihoedukativnem kontaktu. Udeležencem spletnega seminarja bodo izdana potrdila o udeležbi za uveljavljanje licenčnih točk za zdravnike pri ZZS.		organizator: URI – Soča in Zbornica kliničnih psihologov Slovenije	prijave, informacije: prijave: W: https://www.uri-soca.si/sl/strokovni-dogodki/ do 5. 9. 2022, informacije: Marko Oset, E: dogodki@ir-rs.si , T: 030 620 377

19. ob 9.00 • OSKRBA POŠKODOVANCA 1

kraj: LJUBLJANA, ZD Ljubljana, SIM-center, Metelkova 9	št. udeležencev: 12	kotizacija: 220 EUR	k. točke: 7
vsebina: izobraževanje SIM-centra	organizator: ZD Ljubljana	prijave, informacije: Anja Požnenel Belec, T: 01 47 23 780, E: prijava@sim-center.si	

20. ob 15.30 • DELAVNICA ZA SPECIALIZANTE

kraj: LJUBLJANA, Domus Medica, učilnica Avgust/septembra, Dunajska cesta 162	št. udeležencev: 25	kotizacija: kotizacije ni	k. točke: 2,5
vsebina: Na delavnici za specializante vam bomo predstavili pravice, obveznosti in odgovornosti specializanta, delovno-pravne dileme specializantov in delovanje E-lista.	organizator: Zdravniška zbornica Slovenije	prijave, informacije: prijave: W: www.domusmedica.si , informacije: Andreja Stepišnik, E: mic@zss-mcs.si	

22.–23. 9., 20.–21. 10., 17.–18. 11. ob 8.00 • ŠOLA OBVLADOVANJA BOLEČINE: DODATNA ZNANJA IZ OBVLADOVANJA BOLEČINE

kraj: LJUBLJANA, Domus Medica, Dunajska cesta 162	št. udeležencev: 30	kotizacija: 680 EUR	k. točke: 17
vsebina: 3. šola obvladovanja bolečine je 60-urni program, ki je sestavljen tako, da ga SZD prizna kot dodatna znanja in udeleženec po opravljenem izpitu pridobi diplomu. Izobraževanje je namenjeno zdravnikom različnih specialnosti, ki se pri svojem delu srečujejo z obvladovanjem bolečine. Poteka 2 dni na mesec, 3 mesece zapored.	organizator: Slovensko združenje za zdravljenje bolečine	prijave, informacije: Neli Vintar, T: 041 437 195, E: nvintar@gmail.com , W: www.szzb.si	

22., 23., 29. in 30. • EXPLAIN PAIN

kraj: spletni tečaj	št. udeležencev: 30	kotizacija: 450 EUR (z DDV)	k. točke: 16
vsebina: Štiridnevni spletni tečaj v angleškem jeziku je namenjen vsem zdravstvenim delavcem, ki pri svojem delu obravnavajo paciente z akutnimi ali kroničnimi bolečinami in stresnimi situacijami. Udeležencem spletnega tečaja bodo izdana potrdila o udeležbi za uveljavljanje licenčnih točk za zdravnike pri ZZS.	organizator: URI – Soča v sodelovanju z NOI Group, izvajalec tečaja: Tim Beames, MS, BsC, MCSP	prijave, informacije: prijave: W: https://www.uri-soca.si/sl/strokovni-dogodki/explain_pain/https://dogodki.uri-soca.si/sl/Dogodki/ do 10. 9. 2022, informacije: Marko Oset, E: dogodki@ir-rs.si , T: 030 620 377	

23. ob 9.00 • TPO IN AED TER DPO – OBVEZNE VSEBINE

kraj: LJUBLJANA, ZD Ljubljana, SIM-center, Metelkova 9	št. udeležencev: 20	kotizacija: 80 EUR	k. točke: 6
vsebina: izobraževanje SIM-centra	organizator: ZD Ljubljana	prijave, informacije: Anja Požnenel Belec, T: 01 47 23 780, E: prijava@sim-center.si	

23.–24. ob 9.00 • PSIHLOGIJA KOMUNICIRANJA IN MEDOSEBNIH ODNOSOV – PRI OSKRBI BOLNIKOV

kraj: VELENJE, Hotel Paka	št. udeležencev: 70	kotizacija: 290 EUR	k. točke: 12,5
vsebina: Dvodnevno izobraževanje je namenjeno zdravstvenim delavcem, ki se ukvarjajo z oskrbo oseb s kroničnimi stanji, in je osredotočeno na pomen veščin, kot so komunikacija, motivacija, timsko delo, soočanje s stresom, vseživljenjsko učenje in upravljanje informacij, upravljanje časa, prilagodljivost ter učinkovito vodenje v timih in pri oskrbi bolnikov. Prepoznavanje omenjenih veščin ter njihova uporaba vpletene vključi v pozitivno soodvisnost in povezanost pri doseganju lastnih ciljev, ciljev podjetja ali družinskih odnosov.		organizator: Društvo EDMED	prijave, informacije: Simon Javornik, T: 041 724 318, E: info@drustvoEDMED.si , W: www.drustvoEDMED.si

29. ob 9.00 • ZOBOZDRAVSTVO – OSNOVE/NOVOSTI NA PODROČJU PRAVIC, OBRAČUNSKIH MODELOV IN NADZORNIH POSTOPKOV

kraj: LJUBLJANA, Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, soba 140, Miklošičeva 24	št. udeležencev: do 20	kotizacija: 50 EUR brez DDV	k. točke: v postopku
vsebina: Predavanja o osnovah/novostih na področju pravic v zobozdravstvu, zob-noprostetični rehabilitaciji, izvedenstvu, nadzorih ter novostih v obračunavanju zdravljenja raka glave in vratu.	organizator: Sekcija za medicinsko izvedenstvo in zavarovalniško medicino pri SZD, Ticijana Prijon, Jana Mrak	prijave, informacije: prijave: E: racunovodstvo@szd.si , informacije: Jana Mrak, T: 01 307 75 40, jama.mrak@zzzs.si , Marjana Gaber, 01 307 74 67, marjana.gaber@zzzs.si	

29.–30. • TEČAJ ULTRAZVOKA MIŠIČNO-SKELETNEGA SISTEMA

kraj: LJUBLJANA, Univerzitetni rehabilitacijski inštitut Republike Slovenije – Soča, Linhartova ulica 51	št. udeležencev: 20	kotizacija: 670 EUR (z DDV), za specializante 570 EUR (z DDV)	k. točke: 18
vsebina: Subspecialistično teoretično in praktično usposabljanje s področja ultrazvočne diagnostike mišično-skeletnega sistema. Tečaj je namenjen specialistom in specializantom radiologije, fizikalne in rehabilitacijske medicine, revmatologije, ortopedske kirurgije, travmatologije in nevrologije, ki obvladajo osnove UZ-diagnostike in ultrazvok že uporabljajo (ali ga bodo) pri vsakdanjem delu. Udeležencem spletnega tečaja bodo izdana potrdila o udeležbi za uveljavljanje licenčnih točk za zdravnike pri Zdravniški zbornici Slovenije.	organizator: URI – Soča v sodelovanju z Združenjem za radiologijo pri SZD (izr. prof. dr. Vladka Salapura in doc. dr. Primož Novak, dr. med.), izvajalca tečaja: dr. Stefaan Marcelis, Sint Andriesziekenhuis, Tiel, Belgija, in dr. Tjeerd Jager, ASZ, Aalst, Belgija		prijave, informacije: prijave: W: https://dogodki.uri-soca.si/sl/Dogodki/ do 1. 9. 2022, informacije: Marko Oset, URI – Soča, E: dogodki@ir-rs.si , T: 030 620 377

29. 9.–1. 10. ob 13.30 • 8. SLOVENSKI PEDIATRIČNI KONGRES Z MEDNARODNO UDELEŽBO

kraj: BLEJ, Hotel Rikli Balance, Cankarjeva cesta 4	št. udeležencev: ni omejeno	kotizacija: od 100 EUR do 320 EUR, več na W: https://zpz.si/8-slovenski-pediatricni-kongres/	k. točke: 18
vsebina: Na kongresu, ki ga pripravimo vsaka 4 leta, predstavljamo uspehe slovenske pediatrije, svoje delo in dosežke preteklih let, z vabljenimi predavatelji iz tujine pa ohranjamo stalno sodelovanje z najvidnejšimi predstavniki pediatrične stroke v drugih državah.	organizator: Organizacijski odbor – UO Združenja za pediatrijo, dr. Matjaž Homšak, dr. med., predsednik ZPP	prijave, informacije: prijave: W: https://zpz.si/8-slovenski-pediatricni-kongres/ , informacije: Nevenka Lepin, poslovna tajnica ZPP, T: 041 320 649, E: tajnstvo-zpz@szd.si	

30. 9.–1. 10. ob 9.00 • 33. STROKOVNI SESTANEK ZDRUŽENJA INTERNISTOV SZD

kraj: LJUBLJANA, Domus Medica, Modra dvorana, Dunajska cesta 162	št. udeležencev: 250	kotizacija: do 1. 9. 2022 – 180 EUR + DDV, po 1. 9. 2022 – 200 EUR + DDV	k. točke: 10,5
vsebina: Strokovni sestanek je namenjen specialistom in specializantom interne medicine ter njenih vej in zdravnikom konservativnih strok medicine.	organizator: Združenje internistov SZD, prof. dr. Radovan Hojs, dr. med., v. svet.	prijave, informacije: prijave: W: www.zis-szd.si , informacije: prof. dr. Radovan Hojs, dr. med., v. svet., T: 02 321 28 71, GSM: 041 719 734, E: radovan.hojs@guest.arnes.si	

30. 9.–2. 10. ob 8.00 • 8. SLOVENSKI KONGRES ANESTEZIOLOGOV

kraj: LJUBLJANA, Hotel Mons	št. udeležencev: ni omejeno	kotizacija: specialisti: 400 EUR, specialisti člani SZAIM: 300 EUR, specializanti: 200 EUR, specializanti člani SZAIM: 150 EUR, upokoenci in medicinske sestre: 100 EUR (+ DDV)	k. točke: 21
vsebina: kongres	organizator: Slovensko združenje za anesteziologijo in intenzivno medicino	prijave, informacije: W: https://2022.szaim.org/ , Robert Berger, E: info@szaim.org , W: www.szaim.org	

1. ob 9.00 • OSKRBA VITALNO OGROŽENEGA OTROKA 2

kraj: LJUBLJANA, ZD Ljubljana, SIM-center, Metelkova 9	št. udeležencev: 20	kotizacija: 220 EUR	k. točke: 6
vsebina: izobraževanje SIM-centra	organizator: ZD Ljubljana	prijave, informacije: Anja Požnenel Belec, T: 01 47 23 780, E: prijava@sim-center.si	

1.–2. ob 9.00 • OMCYRIAX: RAMA IN KOLENO – KLINIČNA OBRAVNAVA ZA ZDRAVNIKE DRUŽINSKE MEDICINE IN FIZIATRE Z MEDNARODNO UDELEŽBO

kraj: TREBNJE, Zdravstveni dom	št. udeležencev: 30	kotizacija: 340 EUR	k. točke: 15
vsebina: Izobraževanje v slovenskem in angleškem jeziku brez prevajanja. Gradivo v slovenskem jeziku. Bolniki s težavami z ramo ali kolonom so vsakodnevni obiskovalci naših ambulant. Metoda po Cyriaxu omogoča, da večino lezij na mišično-skeletnem sistemu rešimo na primarnem nivoju v ambulanti splošnega zdravnika, fiziatra ali na fizioterapiji. Na tečaju se naučimo sistema obravnave ortopedskega bolnika. Gre za ciljano anamnezo in klinični pregled (minimalno testov za maksimalni rezultat). Ko je jasna tako diagnoza kot tudi lokacija lezije, se kot terapijska modaliteta posvetimo infiltraciji, injekciji ali sklerozaciji. Bolnika poučimo in/ali ga z natančno diagnozo napotimo na fizioterapevtsko obravnavo.		organizator: Zdravstveni dom Trebnje	prijave, informacije: Mateja Šribar, T: 07 348 17 51, E: sribar.mateja@zd-tr.si

3. • PREDTEČAJ ŠOLE URGENTNE MEDICINE 2022, 4. letnik: »THE NIGHTMARES IN PEDIATRIC EMERGENCY«

kraj: GOZD MARTULJEK, Hotel Špik	št. udeležencev: ni podatka	kotizacija: specialisti 100 EUR, specializanti, sobni zdravniki, zdravstveni tehniki, dipl. zdravstveniki 80 EUR, pripravniki 60 EUR	k. točke: ***
vsebina: Na predtečaju se nam bo pridružila dr. Stephanie Doniger, specialistka pediatrične urgentne medicine, ki je zaposlena v bolnišnici CHOC Children's, Orange, Kalifornija, ZDA. Tokrat bomo iz prve roke izvedeli, kako poteka obravnavo kritično bolnih otrok na drugi strani Atlantika. Predtečaj bomo začeli z delavnicami iz oskrbe dihalne poti, s poudarkom na vzpostavitvi alternativne dihalne poti.		organizator: Slovensko združenje za urgentno medicino	prijave, informacije: prijave: W: http://www.szum.si/sola-urgence.html , informacije: E: sola.urgence@gmail.com

4.–5. • ŠOLA URGENTNE MEDICINE 2022, 4. letnik

kraj: GOZD MARTULJEK, Hotel Špik	št. udeležencev: ni podatka	kotizacija: specialisti 160 EUR, specializanti, sobni zdravniki, zdravstveni tehniki, dipl. zdravstveniki 130 EUR, pripravniki 100 EUR	k. točke: ***
vsebina: Šola urgentne medicine je namenjena specializantom in specialistom urgentne medicine ter vsem ostalim zdravnikom in zdravstvenim delavcem, ki delajo na urgentnih oddelkih bolnišnic in zdravstvenih zavodov in se pri svojem delu srečujejo z življenjsko ogroženimi bolniki. V 5 letih tako Šola urgentne medicine zajame vsa poglobljena nujna stanja, specializantu urgentne medicine pa nudi dobro »up to date« dodatno gradivo za pripravo na specialistični izpit.		organizator: Slovensko združenje za urgentno medicino	prijave, informacije: prijave: W: http://www.szum.si/sola-urgence.html , informacije: E: sola.urgence@gmail.com

5. ob 13.00 • 2. MATEVŽEVI DNEVI Z MEDNARODNO UDELEŽBO: ZDRAVLJENJE POŠKODB IN BOLEZNI RAMENSKEGA IN KOLENSKEGA SKLEPA

kraj: LJUBLJANA, Kongresna dvorana v Kristalni palači (BTC City)	št. udeležencev: ni omejeno	kotizacija: ni podatka	k. točke: 5
vsebina: strokovno srečanje	organizator: Izstop d.o.o.	prijave, informacije: Primož Klun, T: 040 980 703, E: info@ecoopedu.com , W: https://www.ecoopedu.com/matevzevi-dnevi-2022	

7. ob 12.00 • 2. LIMFOMSKA ŠOLA – IMUNOTERAPEVTSKI PRISTOPI PRI ZDRAVLJENJU LIMFOPROLIFERATIVNIH BOLEZNI

kraj: LJUBLJANA, predavalnica stavbe C, Onkološki inštitut	št. udeležencev: 60	kotizacija: kotizacije ni	k. točke: v postopku
vsebina: Podiplomsko izobraževanje je namenjeno specializantom različnih strok in specialistom, ki jih ta tematika zanima.		organizator: Sekcija za internistično onkologijo pri SZD, Onkološki inštitut, znan. svet. prof. dr. Barbara Jezeršek Novaković, dr. med.	prijave, informacije: prijave: E: jpahole@onko-i.si , informacije: Jana Pahole, dr. med., E: jpahole@onko-i.si

7.–8. • WINFOCUS WBE – FoCUS – OSREDOTOČENI UZ SRCA

kraj: SLOVENJ GRADEC, Splošna bolnišnica	št. udeležencev: 20–25	kotizacija: 150 EUR + DDV	k. točke: ***
vsebina: Izobraževanje je namenjeno specializantom in specialistom interne medicine, urgentne medicine, pediatrije, družinske medicine, anesteziologije in intenzivne medicine.		organizator: Združenje kardiologov Slovenije, Delovna skupina za slikovne preiskave v kardiologiji	prijave, informacije: W: www.sicardio.org , T: 01 43 42 100, E: sasa.radelj@sicardio.org (prijave do 25. septembra 2022)

8. ob 9.00 • KLASIČNO ODTISKOVANJE V PROTETIKI – VSE OD PRIPRAVE MEHKIH TKIV DO POPOLNE IZVEDBE

kraj: LJUBLJANA, Prodent DEMO Lab, Zvezna 2A**št. udeležencev:** 12**kotizacija:** 300 EUR**k. točke:** 5,5

vsebina: Pri odtiskovanju vse pogosteje uporabljamo skener. Nemalo pa je kliničnih situacij, kjer poteka odtiskovanje še vedno na klasični način, kar pomeni uporabo konfekcijskih in/ali individualnih odtisnih žlic, kemikalij in retrakcijskih nitk/mas za pripravo mehkih tkiv in izboljšanih odtisnih materialov. Z uporabo ustrezne tehnike odtiskovanja dobimo kakovosten odtis. Sledila bo delavnica, kjer bodo udeleženci osvojeno znanje preizkusili na modelih.

organizator: Zobozdravstvo Pohlen in izobraževanja, dr. Boštjan Pohlen, s.p.

prijave, informacije: Jasmina Kljajić, T: 041 661 435, E: jasmina.kljajic@prodent.si, W: <https://www.prodent.si/izobrazevanja>

8. ob 8.00 • 7. ARTROSOV STROKOVNI SIMPOZIJ: POGOSTA STANJA V ORTOPEDIJI

kraj: LJUBLJANA, Tehnološki park 19, stavba B**št. udeležencev:** 140**kotizacija:** ni podatka**k. točke:** 4

vsebina: Simpozij je namenjen zdravnikom družinske medicine. Priznani specialisti različnih strok bodo predstavili najnovejša dognanja na svojem ožjem specialističnem področju, ki bodo udeležencem v pomoč pri vsakodnevnih odločitvah. Vsak udeleženec prejme tudi publikacijo s prispevki predavateljev.

organizator: Artros d.o.o.

prijave, informacije: Irena Hribar Hussein, T: 030 453 535, E: irena@artros.si

10.–17. ob 9.00 • OSKRBA POŠKODOVANCA 2

kraj: LJUBLJANA, ZD Ljubljana, SIM-center, Metelkova 9**št. udeležencev:** 8**kotizacija:** 600 EUR**k. točke:** 12**vsebina:** izobraževanje SIM-centra**organizator:** ZD Ljubljana

prijave, informacije: Anja Požnenel Belec, T: 01 47 23 780, E: prijava@sim-center.si

12. ob 9.00 • POROD 2

kraj: LJUBLJANA, ZD Ljubljana, SIM-center, Metelkova 9**št. udeležencev:** 20**kotizacija:** 250 EUR**k. točke:** 8**vsebina:** izobraževanje SIM-centra**organizator:** ZD Ljubljana

prijave, informacije: Anja Požnenel Belec, T: 01 47 23 780, E: prijava@sim-center.si

13. ob 19.00 • »Webinar EFR«: EDITOR'S PICK: IS ROBOT-ASSISTED GAIT TRAINING INTENSITY A DETERMINANT OF FUNCTIONAL RECOVERY EARLY AFTER STROKE? A PRAGMATIC OBSERVATIONAL STUDY OF CLINICAL CARE

kraj: preko spletne aplikacije Zoom**št. udeležencev:** omejeno

kotizacija: za člane EFR je udeležba brezplačna

k. točke: ***

vsebina: Spletni seminar, udeležencem bodo dodeljene licenčne točke za zdravnike pri ZZS

organizator: Strokovni odbor Evropskega foruma za raziskovanje in rehabilitacijo, v sodelovanju z URI – Soča

prijave, informacije: prijave: E: dogodki@ir-rs.si, informacije: Marko Oset, URI – Soča, E: dogodki@ir-rs.si, T: 030 620 377

14.–15. • XXI. ŠOLA ANTIKOAGULACIJSKEGA ZDRAVLJENJA

kraj: LJUBLJANA**št. udeležencev:** 50**kotizacija:** 130 EUR**k. točke:** 15

vsebina: Pregled indikacij za antikoagulacijsko zdravljenje, uvajanje in vodenje zdravljenja, ukrepi ob zapletih, utrjevanje znanja ob reševanju kliničnih primerov.

organizator: Sekcija za antikoagulacijsko zdravljenje in preventivo tromboemboličnih bolezni – SZD

prijave, informacije: Alenka Mavri, E: alenka.mavri@kclj.si, W: www.trombo.net

14.–15. ob 8.45 • SLADKORNA BOLEZEN 2022

kraj: VELENJE, Hotel Paka**št. udeležencev:** 70**kotizacija:** 290 EUR**k. točke:** 12

vsebina: Udeleženci izobraževanja se bodo podrobno seznanili s sladkorno boleznijo. Spoznali bodo diagnostiko in epidemiologijo sladkorne bolezni ter posebej podrobno pripomočke in tehniko vbrizgavanja insulina in agonistov GLP1, pripomočke in tehniko merjenja ravni glukoze v krvi, zdravo prehrano, samovodenje sladkorne bolezni itn. Velik poudarek bo na sodobnih smernicah preprečevanja dejavnikov tveganja in zdravljenja sladkorne bolezni.

organizator: Društvo EDMED

prijave, informacije: Simon Javornik, T: 041 724 318, E: info@društvoEDMED.si, W: www.društvoEDMED.si

14.–17. • 46th ISOBM CONGRESS – PRESEJALNI IN PROGNOŠTIČNI OZNAČEVALCI PRI RAKAVIH BOLEZNIH

kraj: BLED, Rikli Balance Hotel, Cankarjeva cesta 4	št. udeležencev: 150	kotizacija: 400 EUR, 300 EUR in 120 EUR	k. točke: ***
vseбина: Cilj kongresa je zbrati vodilne akademske znanstvenike, raziskovalce in raziskovalke, da bi izmenjali in delili svoje izkušnje in rezultate raziskav o vseh vidikih onkologije s poudarkom na tumorskih označevalcih in njihovi vlogi pri diagnostiki in zdravljenju. Pomembne nove ugotovitve na področju raziskav, diagnostike in klinične onkologije bodo predstavili mnenjski voditelji v ustnih in posterskih predstavitev. Poleg tega bo EGTM predstavila svoje smernice o optimalni uporabi tumorskih označevalcev in njihovi klinični razlagi. Kongres je namenjen zdravnikom, laboratorijskim delavcem ter študentom medicine, farmacije in laboratorijske medicine.		organizator: International Society of Oncology and Biomarkers, prof. dr. Joško Osredkar	prijave, informacije: prijave: W: ISOBM2022.net , informacije: Antana PCO – Nina Bernard, T: 00 386 41 229 222, E: nina.bernard@antana-pco.com , UKC, KIKKB Ljubljana – prof. dr. Joško Osredkar, T: 01 522 23 34, E: josko.osredkar@kclj.si

15. ob 9.00 • REDNI STROKOVNI SESTANEK ZDRUŽENJA HEMATOLOGOV SLOVENIJE SZD

kraj: LJUBLJANA, Domus Medica, Dunajska cesta 162	št. udeležencev: 50	kotizacija: kotizacije ni	k. točke: ***
vseбина: Sekcijski sestanek: Akutna mieloična levkemija, Kronična limfocitna levkemija, Diseminirani plazmocitom, Mielodisplastični sindrom/mieloproliferativne bolezni, PKMC /CAR-T/GVHD (sodelujejo predavatelji iz Slovenije, Italije). Namenjeno specialistom in specializantom hematologije, interne medicine, onkologije.	organizator: Združenje hematologov Slovenije SZD, doc. dr. Matevž Škerget, dr. med.	prijave, informacije: prijave ob registraciji, informacije: doc. dr. Matevž Škerget, dr. med., T: 01 522 13 65	

19.–21. ob 13.00 • 6. KONGRES GINEKOLOGOV IN PORODNIČARJEV SLOVENIJE

kraj: LJUBLJANA, Cankarjev dom	št. udeležencev: ni omejeno	kotizacija: 80 do 350 EUR + DDV, za upokojence in študente ni kotizacije	k. točke: ***
vseбина: Strokovno izobraževanje je namenjeno specialistom in specializantom ginekologije in porodništva, pediatrije, babicam in medicinskim sestram.	organizator: Slovensko zdravniško društvo, Združenje ginekologov in porodničarjev Slovenije, UKC Ljubljana, Ginekološka klinika, in UKC Maribor, Klinika za ginekologijo in perinatologijo, prof. dr. Iztok Takač, dr. med., prof. dr. Adolf Lukanović, dr. med.	prijave, informacije: prijave: E: martina.peclin@mf.uni-lj.si , informacije: Martina Pečlin, T: 01 522 60 20	

20.–21. ob 8.45 • OSNOVE KLINIČNE ALERGOLOGIJE IN ASTME

kraj: KRANJSKA GORA, Ramada Resort hotel	št. udeležencev: 25	kotizacija: 250 EUR	k. točke: v postopku
vseбина: Predavanja, delavnice: zdravljenje in dg. postopki alergijskih, imunskih bolezni in astme. Dogodek je namenjen pulmologom, internistom, specializantom in specializantom splošne/družinske medicine	organizator: Alergološka in imunološka sekcija SZD, prof. Mitja Košnik, dr. med.	prijave, informacije: prijave: W: http://www.szd.si/osnove-klinicne-alergologije-in-astme/ , informacije: prof. Mitja Košnik, dr. med., E: Mitja.kosnik@klinika-golnik.si , Irena Dolhar, irena.dolhar@siol.net	

21.–22. • SLOVENSKA ARITMOLOGIJA 2022

kraj: LJUBLJANA, Domus Medica, Dunajska c. 162	št. udeležencev: ni podatka	kotizacija: kotizacije ni	k. točke: ***
vseбина: Nacionalno aritmološko srečanje z mednarodno udeležbo v organizaciji Delovne skupine za aritmologijo in elektrostimulacijo srca. Del srečanja bo namenjen temam, ki bodo zanimive za širše slušateljstvo, del pa bo posvečen najnovejšim izsledkom na področju interventne elektrofiziologije. Kot takšno je srečanje namenjeno kardiologom, internistom, specializantom interne medicine in kardiologije.	organizator: Združenje kardiologov Slovenije	prijave, informacije: T: 01 434 21 00, W: www.sicardio.org , E: sasa.radelj@sicardio.org	

27.–29. ob 15.00 • GOLNIŠKI SIMPOZIJ 2022

kraj: BLED, Rikli Balance Hotel (bivši Hotel Golf)	št. udeležencev: ni omejeno	kotizacija: 150 EUR, kotizacije ni za študente, specializante, upokojence in zaposlene na Kliniki Golnik	k. točke: ***
vseбина: Simpozij z mednarodno udeležbo je namenjen specialistom, specializantom, študentom medicine in upokojenim zdravnikom s področja pulmologije, alergologije, internistične onkologije in interne medicine.	organizator: Univerzitetna klinika za pljučne bolezni in alergijo Golnik	prijave, informacije: prijave: W: https://www.klinika-golnik.si/strokovna-prireditve/golniski-simpozij-2022-zabelezite-si-datum , informacije: Tina.peklenik@klinika-golnik.si	

Javni zavod Psihiatrična bolnišnica Vojnik

razpisuje prosto delovno mesto

zdravnik specialist psihiatrije (m/ž)

Pogoji za zasedbo delovnega mesta so:

- aktivno znanje slovenskega jezika,
- poznavanje dela z osebnim računalnikom,
- diploma medicinske fakultete,
- opravljena specializacija iz psihiatrije,
- veljavna licenca za delo na področju psihiatrije.

Delovno razmerje bo sklenjeno za nedoločen čas, s štirimesečnim poskusnim delom. Rok za prijavo je 30 dni od dneva objave.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev pošljite na naslov: JZ Psihiatrična bolnišnica Vojnik, Kadrovska služba, Celjska cesta 37, 3212 Vojnik.

ODDAMO

HCC Agencija d. o. o., Parmova ulica 53, 1000 Ljubljana, oddaja v najem poslovni prostor na izjemni lokaciji v Mariboru za daljše obdobje, lahko za ordinacijo, ambulantno.

Prostor se lahko dokonča v skladu z dogovorom in po željah najemnika. Obsega: 140 m² pritličje, 95 m² terasa, 300 m² zelenica, 7 pripadajočih parkirnih prostorov.

Razdalja do centra mesta je 3 km.

Informacije: +386 31 439 799, E: villa.r.mb@gmail.com

MEDI CENTER, d.o.o.

MEDI CENTER, d.o.o., Topniška ul. 4, 1000 Ljubljana

zaposli

zdravnika specialista družinske medicine (m/ž)

za poln delovni čas, za nedoločen čas.

Kandidate, ki jih zanima delo v prijetnem okolju, široke možnosti izobraževanja, prilagodljiv delovni čas in stimulatивно nagrajevanje, prosimo, da se prijavijo na elektronski naslov: medi.center@siol.net.

Beli medved d.o.o.

Beli medved d.o.o., Zgornji Otok 8, 4240 Radovljica,
W: <https://dental.belimedved.com/sl>

razpisuje prosto delovno mesto

zobozdravnik brez specializacije z licenco (m/ž)

za polni delovni čas, za 1 leto, z možnostjo podaljšanja.

Delo poteka v samoplačniški zobni ordinaciji s koncesijo za ortodontijo.

Nudimo:

- dolgoročno sodelovanje,
- urejeno delovno okolje,
- delo v timsko naravnanim kolektivu,
- možnost osebnega in strokovnega razvoja.

Pričakujemo:

- samostojno in strokovno opravljanje zobozdravstvenih posegov,
- strokovno, natančno in zanesljivo delo,
- sposobnost organiziranja svojega dela in dela v timu,
- komunikativnost.

Prijava na elektronski naslov: beli.medved@telemach.net

Dr. Čok Dental d.o.o. Portorož

www.drcokdental.si

Zaposlimo

zobozdravnika/zobozdravnico

za delo v splošni zobni ordinaciji.

Prijave z življenjepisom pošljite na gordan.cok@siol.net

Cenik malih oglasov v reviji Isis

V reviji Isis lahko objavite male oglase (razpise za delovna mesta za zdravnike in zobozdravnike, za oddajo poslovnih prostorov, ordinacij ...).

Cena objave malega oglasa je odvisna od njegovega obsega:

do 600 znakov brez presledkov:	100,00 EUR
od 601 do 1500 znakov brez presledkov:	150,00 EUR
od 1501 do 3.500 znakov brez presledkov:	300,00 EUR
nad 3.501 znak brez presledkov:	500,00 EUR

Člani ZZS imajo 50 % popusta.

Male oglase sprejemamo do 10. v mesecu za objavo v naslednji številki. Pošljite jih na e-naslov: isis@zss-mcs.si.

Univerzitetni klinični center Maribor

vabi k sodelovanju:

zdravnike specialiste splošne kirurgije (m/ž),
zdravnike specialiste abdominalne kirurgije (m/ž),
zdravnike specialiste torakalne kirurgije (m/ž),
zdravnike specialiste plastične, rekonstrukcijske in estetske kirurgije (m/ž),
zdravnike specialiste nevrokirurgije (m/ž),
zdravnike specialiste travmatologije (m/ž),
zdravnike specialiste interne medicine (m/ž),
zdravnike specialiste urgentne medicine (m/ž),
zdravnike specialiste anesteziologije, reanimatologije in perioperativne intenzivne medicine (m/ž),
zdravnike specialiste oftalmologije (m/ž),
zdravnike specialiste patologije (m/ž),
zdravnike specialiste revmatologije (m/ž),
zdravnike specialiste pnevmologije (m/ž),
zdravnike specialiste pediatrije (m/ž),

zdravnike specialiste psihiatrije (m/ž),
zdravnike specialiste radiologije (m/ž),
zdravnike specialiste infektologije (m/ž),
zdravnike specialiste klinične mikrobiologije (m/ž),
zdravnike specialiste otroške in mladostniške psihiatrije (m/ž),
zdravnike specialiste sodne medicine (m/ž),
zdravnike specialiste klinične genetike (m/ž).

K sodelovanju vabimo zdravnike specialiste, ki imajo opravljen specialistični izpit s področja, ki je predmet vabila, in licenco za samostojno delo.

Če ste zainteresirani za sodelovanje v našem kolektivu, vas vljudo vabimo, da nam pošljete svoj življenjepis, dokazila o izobrazbi, potrdilo o opravljenem specialističnem izpitu in licenco za samostojno delo. Dogovorili se bomo za srečanje, kjer vam bomo podrobneje predstavili delo v našem zavodu in se pogovorili o možnostih za nadaljnje sodelovanje.

Univerzitetni klinični center Maribor, Kadrovski oddelek, Ljubljanska ulica 5, 2000 Maribor

Osnovno zdravstvo Gorenjske

Spoštovana kolegica, cenjeni kolega!

Osnovno zdravstvo Gorenjske je javni zdravstveni zavod, ki poleg izvajanja zdravstvene dejavnosti na primarni ravni izvaja tudi določeno specialistično zdravstveno dejavnost. Svojo dejavnost izvaja v zdravstvenih domovih znotraj gorenjske regije.

V našem zavodu iščemo nove sodelavce, specialiste različnih specialnosti oziroma zdravnike po opravljenem strokovnem izpitu, in sicer:

- **zdravnika specialista radiologije (m/ž),**
- **zdravnika specialista oftalmologije (m/ž),**
- **zdravnike specialiste družinske medicine (m/ž),**
- **zdravnika specialista ortodontije (m/ž)**

za nedoločen čas s polnim delovnim časom v **OE ZD Kranj**,

- **zdravnika specialista urgentne medicine (m/ž) ali**
- **zdravnika specialista družinske medicine (m/ž),**
- **zdravnika specialista pediatrije (m/ž),**
- **zdravnika specialista interne medicine (m/ž)**

za nedoločen čas s polnim delovnim časom v **OE ZD Škofja Loka**,

- **zdravnika specialista družinske medicine (m/ž),**
- **zdravnika specialista medicine dela, prometa in športa (m/ž)**

za nedoločen čas s polnim delovnim časom v **OE ZD Jesenice**,

- **zdravnika specialista družinske medicine (m/ž)**

za nedoločen čas s polnim delovnim časom v **OE ZD Tržič**,

- **zdravnika specialista pediatrije ali šolske medicine (m/ž)**

za nedoločena čas s polovičnim delovnim časom v **OE ZD Tržič**,

- **zdravnika specialista družinske medicine (m/ž)**
za nedoločen čas s polnim delovnim časom v **OE ZD Radovljica**,
- **zdravnika specialista pediatrije (m/ž)**
za nedoločen čas s polovičnim delovnim časom v **OE ZD Radovljica**,
- **zdravnika specialista oftalmologije (m/ž)**
za nedoločen čas s polnim delovnim časom v **OE ZD Radovljica** in **OE ZD Tržič**,
- **zdravnika specializanta medicine dela, prometa in športa (m/ž) v OE ZD Škofja Loka.**

Naše prednosti so:

- dobri odnosi v kolektivu,
- dobre možnosti izobraževanja in izpopolnjevanja, ZD Kranj pa nudi tudi možnost najema neprofitnega stanovanja.

Če ste zainteresirani za sodelovanje v našem kolektivu, vas vljudo vabimo, da nam pošljete svoj življenjepis, dokazila o zahtevani izobrazbi, potrdilo o opravljenem specialističnem izpitu ali nam pišete na spodaj navedene kontaktne naslove. Dogovorili se bomo za srečanje, kjer vam bomo lahko podrobneje predstavili možnosti dela v naši ustanovi. Kandidati naj pošljejo prošnje do **31. 8. 2022** oziroma **30. 9. 2022**

- po pošti na naslov: OZG OE ZD Kranj, Gosposvetska ulica 10, Kranj ali na e-naslov: tajnistvo@zd-kranj.si ali
- po pošti na naslov: OZG OE ZD Škofja Loka, Stara cesta 10, Škofja Loka ali na e-naslov: tajnistvo@zd-loka.si ali
- po pošti na naslov: OZG OE ZD Jesenice, Cesta maršala Tita 78, Jesenice ali na e-naslov: uprava@zd-jesenice.si ali
- po pošti na naslov: OZG OE ZD Radovljica, Kopališka cesta 7, Radovljica ali na e-naslov: tajnistvo@zd-radovljica.si ali
- po pošti na naslov: OZG OE ZD Tržič, Blejska cesta 10, 4290 Tržič ali na e-naslov: tajnistvo@zd-trzic.si

Razvoj nevrologije na Slovenskem

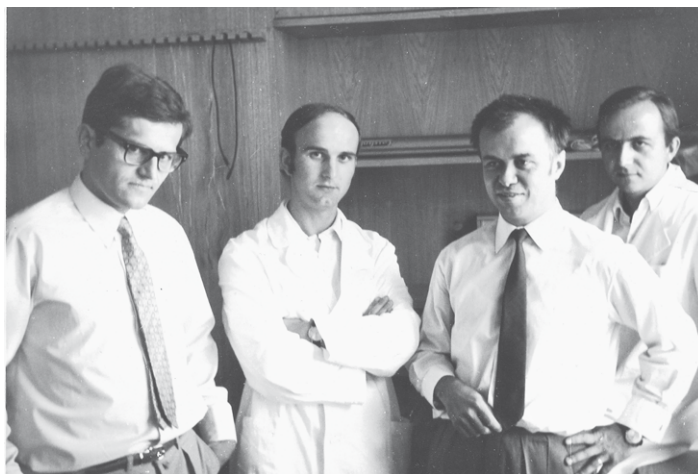
Iz monografije Zgodovina zdravstva in medicine na Slovenskem (3. knjiga)

Zvonka Zupanič Slavec

Nevrologija se je na Slovenskem začela razvijati leta 1914, ko so v Splošni deželni bolnišnici v Ljubljani odprli oddelek za živčne in duševne bolezni, kamor so sprva sprejemali nevrološke in psihiatrične bolnike, od leta 1935, ko se je oddelek preimenoval, pa le nevrološke. Stroka se je sprva imenovala nevropsihiatrija, nato se je leta 1935 razdelila na nevrologijo in psihiatrijo, kasneje je imela tudi vsaka svojo specializacijo. Prvi vodja Nevrološkega oddelka v Ljubljani je bil dr. Ivan Robida, leta 1938 ga je nasledil dr. Ivan Marinčič. Ta je poskrbel za razvoj laboratorijev in s tem izboljšal klinično in laboratorijsko diagnostiko ter začrtal pot »ljubljski nevrološki šoli«.

Leta 1945 je z nastankom popolne Medicinske fakultete bolnišnica postala klinika, Nevrološki oddelek pa Nevrološka klinika, osrednja nevrološka ustanova v Sloveniji. Vodja nove klinike je bil prof. dr. Ivan Marinčič. Klinična nevrofiziologija in raziskave v nevrologiji so doživeli razmah z osamosvojitvijo Inštituta za klinično nevrofiziologijo leta 1969, medtem ko je večina kliničnega terapevtskega dela ostala na Nevrološki kliniki. Ob reorganizaciji UKC Ljubljana leta 1996 sta se ločeni ustanovi ponovno združili in leta 2008 doživeli poln razmah po vselitvi v novo stavbo Nevrološke klinike.

Drugje po Sloveniji so bili nevrološki bolniki sprva hospitalizirani na internističnih oddelkih ali skupaj s psihiatričnimi bolniki in šele sčasoma so se začeli oblikovati samostojni nevrološki oddelki in nevrološke ambulante. Leta 1932 so odprli nevropsihiatrični oddelek v Celju, v Mariboru so leta 1946 na internem oddelku Splošne bolnišnice ustanovili odsek za živčno bolne, ki se je leta 1948 osamosvojil v nevropsihiatrični oddelek. Ta se je leta 1953 razdelil na odsek za živčne bolezni in odsek za zdravljenje psihiatričnih bolnikov. Nevrološki oddelki so nastajali v drugi polovici 20. stoletja tudi drugje po Sloveniji: v Slovenj Gradcu, Novem mestu, Izoli, Novi Gorici in Murski Soboti. Specialisti nevrologi delujejo po internih oddelkih še v preostalih slovenskih bolnišnicah in v več nevroloških ambulantah po državi. Leta 1993 sta bili v

Sodelavci Inštituta za klinično nevrofiziologijo Kliničnih bolnic v Ljubljani okoli leta 1965. Z leve stojijo kasnejši vodilni strokovnjaki akad. Jože Trontelj in profesorji Milan R. Gregorič, Tine S. Prevec in Martin Janko (s hvaležnostjo iz arhiva akad. Milana Dimitrijevića).

Kranju in na Jesenicah odprti prvi zasebni nevrološki ambulantni, kasneje še v Ljubljani, Velenju in drugje.

Razvoj nevrologije je bil v Sloveniji postopen. V 60. letih 20. stoletja so začeli uporabljati elektroencefalografijo in elektromiografijo, v 70. so se razvijale imunonevrologija, likvorska citologija in nuklearna nevrologija. Pojav novih diagnostičnih, predvsem slikovnih preiskav v zadnjih desetletjih 20. stoletja in odkritje številnih novih možnosti zdravljenja sta pogojevala pospešen razvoj. Leta 1980 je bila uvedena računalniška tomografija, kmalu tudi angiosonografske metode in leta 1993 magnetnoresonančno slikanje (MRI). V začetku 21. stoletja so bile tudi v Sloveniji vpeljane in dostopne vse sodobne oblike zdravljenja možganske kapi, multiple skleroze, epilepsije, motenj gibanja in drugih bolezni. Pokazale so se še potrebe po usmeritvi nevrologov v kliničnih centrih v posamezna subspecialna področja nevrologije; zlasti se je to kot upravičeno pokazalo pri vaskularni nevrologiji. Hkrati je prišlo do tesnega sodelovanja z drugimi strokami, npr. z nevroradiologijo in intervencijsko radiologijo.

Leta 2020 je bilo v Sloveniji 120 specialistov in 40 specializantov nevrologije.

Začetki pedagoškega dela segajo v čas ustanavljanja ljubljanske univerze, ko je bil dr. Alfred Šerko na takratni nepopolni Medicinski fakulteti v Ljubljani profesor anatomije in fiziologije živčevja. Katedra za nevrologijo je nastala z ustanovitvijo popolne Medicinske fakultete poleti 1945. Njen prvi vodja in prvi redni profesor je postal dr. Ivan Marinčič. Prvi klinični nevrološki učbenik so bile »Bolezni živčevja« profesorja Petra Kartina, ki je izšel leta 1968. Sledili so številni uspešni učitelji nevrologije. Katedra zdaj na sodoben način uči nevrologijo in prispeva k učenemu načrtu študijskega programa Kognitivne znanosti, skupaj z usklajevanjem učnih načrtov osnovnih in kliničnih oddelkov. Z udeležbo na predavanjih in multimedijskih predstavitev ter z obiski pacientov študenti interaktivno in interdisciplinarno spoznavajo motnje živčnega sistema. Katedra spodbuja tudi raziskovanje: v letih 2015–2020 je sodelovala pri enem slovenskem in treh evropskih projektih. V istem obdobju

je sedem članov katedre objavilo nad 100 člankov. Redni pouk nevrologije poteka od leta 2007 tudi na mariborski medicinski fakulteti, v kar osebje vplaga veliko truda.

Med vodilnimi dosedanjimi osebnostmi in rednimi profesorji na področju nevrologije pri Slovencih se bodo ohranila imena strokovnjakov, znanstvenikov in učiteljev (brez nazivov) Ivan Robida, Alfred Šerko, Ivan Marinčič, Peter Žiža, Peter Kartin, Franc Hrastnik, Anton Lavrič, Viktor Gaberšek, Milan R. Dimitrijevič, Tine Prevec, Jože Trontelj, Milan Roman Gregorič, Martin Janko, Janez Faganel, Anton Mesec, Miro Denišlič, Erih Tetičkovič, Tomaž Pogačnik, David Božidar Vodušek, Anton Grad, Janez Zidar, Bojana Žvan, Janja Pretnar Oblak, Fajko Bajrovič, Zvezdan Pirtošek, Tanja Hojs Fabjan, Simon Podnar, Blaž Koritnik, Uroš Rot, Saša Šega, Maja Trošt in drugih.

Nevrologija je v Sloveniji sodobna medicinska stroka, ki sledi evropskim in svetovnim smernicam in nevrološke bolezni obravnava na popolnoma primerljivi ravni. S staranjem prebivalstva se bo občutno povečal delež kroničnih nevroloških bolnikov. Njihova optimalna oskrba bo zagotovljena le

Multipla skleroza, bolezen tisočeri obrazov, je postala v svetu tako prepoznavna, da je dobila v okviru Svetovne zdravstvene organizacije svoj dan ozaveščanja, in sicer 30. maja. V Sloveniji je bilo leta 2021 registriranih okoli 3500 bolnikov.

ob dobri diagnostiki in z razpoložljivimi novimi možnostmi zdravljenja. Nujno se bodo povečevale potrebe po številu bolniških postelj, po nevrologih in drugih zdravstvenih poklicih ter po ustanavljanju in širitvi nevroloških oddelkov tudi v perifernih bolnišnicah.

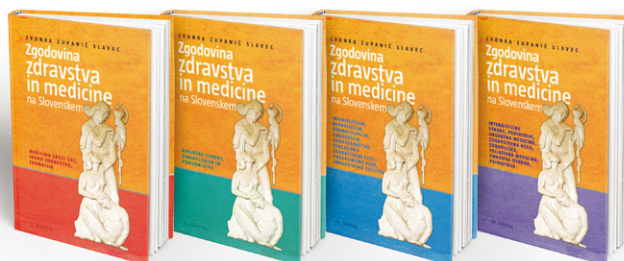
Zahvala

Le redko imamo priložnost javno imenovati mlade sodelavce, ki naklonjeno pomagajo pri nastajanju knjižnih del. Tukaj bi se rada zahvalila nevrologinjama Dominiki Novak Pihler in asist. Maji Klarendić.

Prof. dr. Zvonka Zupanič Slavec,
dr. med., Inštitut za zgodovino
medicine Medicinske fakultete
Univerze v Ljubljani,
Zvonka.zupanic-slavec@mf.uni-lj.si

Monografija Zgodovina zdravstva in medicine na Slovenskem v 4 knjigah na skupno okoli 2500 straneh formata A4, opremljenih z okoli 6000 slikovnimi prilogami, prinaša enciklopedični popis zgodovine medicine in zdravstva pri nas. V 1. knjigi je obravnavan razvoj medicine skozi čas, javnega zdravstva (zdravja) in preskrbe z zdravili, v 2. knjigi operativne stroke z diagnostičnimi dejavnostmi in ginekologije s porodništvom, v pravkar izšli 3. knjigi (752 strani, ok. 2500 slikovnih prilog) pa je prikazan razvoj infektologije, nevrologije, dermatovenerologije, onkologije in zobozdravstva. Popisan je tudi razvoj

strokovno-zdravstvenih in predkliničnih ved ter zdravstveno šolstvo. V 4. knjigi, ki izide v začetku leta 2023, bo popisan razvoj interne medicine, pediatrije, urgentne medicine, psihiatrije, zdraviliške in paliativne medicine, duhovne oskrbe bolnikov in zdravstvenih organizacij. Vse knjige so pospremljene z uvodniki kompetentnih strokovnjakov in/ali recenzentov. Avtorica je zdravnica zgodovinarica medicine prof. dr. Zvonka Zupanič Slavec z Inštituta za zgodovino medicine MF UL. Knjigo je soizdala Zdravniška zbornica Slovenije. Na voljo je pri založniku (informacije: zgodovina.medicine@gmail.com, 030 700 617).

Prim. Kurt Kancler, dr. med., spec., prvi predsednik Zdravniške zbornice Slovenije

Jernej Završnik

»Sreča je srečati prave ljudi, ki v tebi pustijo dobre sledi,« je misel pesnika Toneta Pavčka, ki še kako velja za našega dragega dolgoletnega pediatra primarija Kurta Kanclerja. Prim. Kancler je v več kot 40 letih zvestobe naši hiši zdravja ustvaril zelo močne avtorske sledi pomembnih, spoštovanja in posnemanja vrednih, strokovnih ter organizacijskih novosti, tako v našem domu zdravja kot širše v mednarodni strokovni javnosti.

Mladost je preživel v Mariboru, kjer je po maturi na takratni I. gimnaziji leta 1949 odšel na študij medicine na Medicinsko fakulteto v Ljubljani. Promoviral je januarja 1955. V našem zdravstvenem domu se je zaposlil januarja 1957. Leta 1961 je opravil specialistični izpit iz pediatrije, leta 1974 pa je na zagrebški Školi narodnog zdravlja končal tristopenjski študij javnega zdravstva.

Od leta 1964 pa vse do leta 2000 je bil v Zdravstvenem domu dr. Adolfa Drolca Maribor predstojnik Dispanzerja za otroke, več kot dvajset let je vodil organizacijsko enoto Varstvo žensk, otrok in mladine, bil je tudi pomočnik glavnega direktorja za strokovno-medicinske zadeve. Več let je predaval pediatrijo in farmakologijo na Srednji medicinski šoli v Mariboru. Leta 1984 mu je bil prvič podeljen naziv visokošolskega učitelja na Visoki šoli za zdravstvene delavce, dvanajst let je bil višji predavatelj na mariborski Pedagoški fakulteti.

Ko je prevzel vodenje dispanzerja, se je odločil, da bo uresničil tri načrte: najprej na primarni ravni zdravstvenega varstva otrok ustvariti res vrhunsko opremljen dispanzer, v katerem bodo delali odlično usposobljeni sodelavci, nato doseči, da bodo starši s svojimi otroki kljub bolezni zadovoljni zapuščali hišo, in tretjič,

ustvariti delovno okolje, v katerem bodo zaposleni zelo dobro motivirani za delo in zadovoljni z rezultati svojega dela.

V Mariboru je ustanovil Službo za varstvo žensk, otrok in mladine ter vanjo umestil dejavnosti Dispanzerja za otroke, Dispanzerja za šolske otroke in mladino, Dispanzerja za ženske in subspecialistične dejavnosti. Tudi to novost je predstavil in utemeljil v slovenskem prostoru in v tujini.

Prim. Kurt Kancler je avtor definicije dispanzerja: Dispanzer za otroke je najvišje organizirana izvenbolnišnična zdravstvena ustanova za kompletno, kompleksno in kontinuirano zdravstveno varstvo dojenčkov, malih in predšolskih otrok.

V posvetovalnicah je kot prvi v Sloveniji uvedel sistematične preglede otrok v starosti 3 in 5 let. Kasneje se je ta organizacijska oblika razširila po vsej državi.

Delo posvetovalnic za otroke v dispanzerju je razširil in strokovno utemeljil. V posvetovalnice je že od leta 1980 uvedel obvezen screening razvojne motenosti ter nadzor nad sprotno precepljenostjo otrok.

Leta 1965 je dosegel, da so lahko pediatri Maribora dojenčkom do starosti 4 mesecev na stroške socialnega zavarovanja predpisovali preparate adaptiranega mleka. S to odločitvijo smo do leta 1965 pogosto akutno prebavno obolenje dojenčkov zmanjšali na minimum in skoraj odpravili težje oblike prebavne motenosti. Ta ukrep in številni drugi so pripomogli k bistvenemu zniževanju umrljivosti dojenčkov v Mariboru. Predpis mlečnih preparatov dojenčkom na

Foto: arhiv ZZZS

račun občine je v Mariboru možen še danes. Od leta 1970 je v Mariboru organiziral pediatrično dežurno službo za obiske bolnih otrok po domovih.

V Mariboru je uspel prepričati politiko, kako pomembno je s samopriskom zgraditi novo centralno stavbo enote Varstvo žensk, otrok in mladine.

Veliko skrb je namenil letovanju otrok, še posebej pa zdravstveno-klimatskemu letovanju. Več kot 20 let je bil predsednik odbora za letovanje pri mestni organizaciji Rdečega križa Maribor in 30 let tudi njen predsednik.

Celotna dejavnost enote Varstvo žensk, otrok in mladine je v Mariboru dosegla takšno razvojnost, da sta tako ljubljanska kot tudi zagrebška univerza izbrali prav naš model za demonstracijski center.

Prim. Kurt Kancler je avtor petih poljudnih medicinskih knjig ter številnih poljudnih, strokovnih in znanstvenih člankov.

Leta 1992 je bil izvoljen za prvega predsednika Zdravniške zbornice Slovenije (1992–1996), saj je bil pomemben, celo najbolj zavzet ustvarjalec njenih temeljev, potem ko so v mariborskem zdravniškem društvu, ki ga je tedaj vodil, ugotavljali, da imajo zdravniki vse premalo možnosti in pristojnosti vplivati na zdravstveno politiko in zdravstveno zakonodajo. Formalno je bila dana pobuda za ustanovitev zbornice na občnem zboru Slovenskega zdravniškega društva leta 1991 v Topolšici, kjer je bilo poudarjeno, da hočejo zdravniki takšno stanovsko organizacijo, ki jo bo zdravstvena politika sprejela kot enakovrednega partnerja, ko gre za medicinsko stroko in dobro zdravstveno varstvo prebivalstva. Takšno stanovsko združenje so pobudniki ideje za ustanovitev zbornice videli v zdravniški zbornici, kot jo poznajo v evropskih državah in ki smo jo imeli tudi na Slovenskem vse do leta 1944, ko so jo ukinili Italijani. V želji, da bi bilo čim prej čutiti veljavo nove zbornice, si je vodstvo zbornice prizadevalo za njeno čimprejšnjo umestitev v evropski medicinski svet, kjer je bilo zbornično združevanje zdravnikov že dolgoletna tradicija.

Bistvo sporočila prvega predsednika zbornice je bilo: zbornica naj združuje in predstavlja svoboden zdravniški stan, ki bo poleg ministrstva za zdravje in nacionalne zdravstvene zavarovalnice tretji steber zdravstvene politike.

Prim. Kancler je bil osem let podpredsednik Slovenskega zdravniškega društva (1984–1992) in predsednik Zdravniškega društva Maribor

(1980–1988). Za svoje delo je bil večkrat nagrajen, navajam samo nekaj odlikovanj in priznanj:

- častni občan Maribora,
- dobitnik pečata mesta Maribor in srebrnega grba mesta Maribor,
- prejemnik častnega Hipokratovega priznanja Zdravniške zbornice Slovenije,
- prejemnik Ambrožičevega priznanja Združenja pediatrov,
- prejemnik reda dela z zlatim vencem SFRJ,
- prejemnik častnega znaka svobode RS,
- prejemnik reda za zasluge na področju prostovoljstva in humanitarnosti RS,
- pa še frajer Ezl-eka leta 2012 je bil.

Ob tem še moje osebno slovo. Primarija Kanclerja poznam vse svoje življenje. Bil je moj učitelj, prijatelj in vzornik. Kar me je zaznamovalo za vse življenje, je bil njegov pogled na svet. Revolucionarna vihra po vojni mu je maja 1945 vzela očeta, februarja 1947 pa še mamo. Nikoli ni izvedel za njen grob. Z osemletnim bratom Petrom sta tako ostala sama. Ne glede na bolečino, ki jo je vse življenje nosil v srcu, ni nikoli nikogar sovražil, temveč je odpustal.

Dragi primarij, Hvala Ti za vse.

**Prim. doc. dr. Jernej Završnik,
dr. med., spec., svetnik, direktor Zdravstvenega
doma dr. Adolfa Drolca Maribor**

Apolonija Steinmann, dr. med., spec. splošne medicine – nekrolog

Mojca Janžekovič van Midden

Gospa doktorica Apolonija Steinmann je bila rojena v Ljubljani 9. 10. 1947 očetu Jožetu, strokovnemu čevljarskemu učitelju, in materi Miloški, strokovni šiviljski in krojaški učiteljici. Zaradi težke bolezni je očeta izgubila v rani mladosti.

Po bežigrajski gimnaziji je študirala biologijo, med študijem je s kolegi stkala vseživljenjske vezi.

Leta 1974 je diplomirala na Medicinski fakulteti v Ljubljani ter po stažu delala v Kliničnem centru na Oddelku za otroško kirurgijo. Kasneje se je zaposlila v splošni ambulanti Kliničnega centra, oddelk Emona, v Dispanzerju za borce. Leta 1988 je opravila specialistični izpit iz splošne medicine.

Bila je mati odraslim sinovoma in babica štirim vnukom. Njena sinova sta bila njeno življenje. Svoje delovne navade in druge vrline je predala sinovoma, tako bo vedno ostala z njima.

Na podlagi osebnih in poklicnih izkušenj je razvila projekt Preventiva vojne v človeku. V letih od 2003 do 2010 je projekt predstavljala na kongresih družinske medicine WON-CA po vseh kontinentih od Evrope do Avstralije. Ob tem je navezala številne strokovne stike po vsem svetu.

V svojem projektu zdravljenja zlorab, ki se dogajajo med ljudmi, se je oprla na ozaveščanje pozitivnega miselnega vzorca. To je mukotrpno delo, saj se negativni miselni vzorci pogosto dedujejo iz generacije v generacijo. Zato je priporočala skupinske terapije v zdravstvu, iskanje vzrokov bolezni in več časa za bolnika.

Nekaj let pred upokojitvijo je za svoje požrtvovalno delo prejela srebrno priznanje Republiškega odbora Zveze borcev.

Že kot študentka je postala članica Slovenskega zdravniškega društva. Vedno je bila zavzeta za svoje poslanstvo, privržena zdravniškemu poklicu, do kolegov spoštljiva in do pacientov srčna.

Bila je častna članica Slovenskega zdravniškega društva, častna članica Zdravniške zbornice Slovenije in poslanka aktualne skupščine zbornice kot predstavnica upokojenih zdravnikov.

Zelo aktivna je bila v Sekciji upokojenih zdravnikov SZD, pisala zanimive članke za Isis, glasilo Zdravniške zbornice Slovenije, in sodelovala pri organizaciji slikarskih razstav v zdravniški hiši Domus Medica.

Vedno se je aktivno udeleževala številnih predavanj in srečanj.

Bila je članica Združenja univerzitetnih izobraženk Slovenije, Slovenskega ženskega društva za mir v svetu, Društva radiesteziistov in Društva Exlibris.

Kot edinstvena in opazna dama je s svojo energijo napolnila prostor.

Kot ponosna Slovenka se je rada oblekla v slovensko – ljubljansko narodno nošo, ki jo je z mamo, kasneje pa tudi s sinovoma nosila ob različnih priložnostih. Kot smučarka je uživala na belih strminah, mladost prekolesarila po Ljubljani in okolici, s sinovoma hodila v hribe. Njeno veliko veselje je bilo vrtnarjenje in plavanje v Idrijci na Mostu na Soči, kjer si je vsako poletje nabirala moči.

Vsi, ki smo jo poznali, smo bili deležni njene dobrote in darežljivosti

Foto: arhiv ZZS

v duševnem in materialnem pogledu. Bila je odlična povezovalka ljudi, z lahkoto je stkala vezi in kot izvrstna psihologinja našla pot do vsakega ranjenega srca.

Draga Polonca, pogrešali te bomo!

Naj ti bo lahka slovenska zemlja, počivaj v miru!

**Mojca Janžekovič van Midden, dr.
med., specialistka radiologije**

Vladimir Čuić, dr. med., ginekolog in porodničar (1947–2022)

Lucija Kuder, Iztok Takač

29. 4. 2022 je v šestinsedemdesetem letu starosti umrl Vladimir Čuić, dr. med., zdravnik specialist ginekologije in porodništva na Oddelku za perinatologijo nekdanje Splošne bolnišnice Maribor.

Rodil se je v Vrhovinah pri Plitvicah na Hrvaškem 30. 3. 1947 mami Sofiji in očetu Dušanu.

Mama Sofija je bila učiteljica, oče Dušan profesor in ravnatelj šole v Karlovcu.

Otroška leta je preživel v Karlovcu, kjer je maturiral na gimnaziji in se nato vpisal na Medicinsko fakulteto v Zagrebu. Diplomiral je leta 1972 in se zaposlil kot mlad splošni zdravnik v Ogulinu na Hrvaškem. Med delom je spoznal svojo bodočo ženo Branko. 22. 4. 1975 je v Zagrebu opravil strokovni izpit za naziv zdravnika. Želja po boljšem življenju in boljši izobrazbi ter po specializaciji iz ginekologije in porodništva ga je pripeljala v Maribor, kjer se je leta 1975 zaposlil v mariborski porodnišnici. Tu je začel opravljati specializacijo in nato nadaljeval pridobivanje znanja in izkušenj v največji porodnišnici na Hrvaškem, na Kliniki za ženske bolezni in porode Medicinske fakultete v Petrovi ulici v Zagrebu. 11. 6. 1979 je na Republiškem sekretariatu za narodno zdravje v Zagrebu uspešno opravil specialistični izpit in postal specialist ginekologije in porodništva.

Med delom in skrbjo, ki jo je posvečal nosečnicam, se mu je v času specializacije leta 1978 rodil sin Mladen, leta 1985 pa se mu je pridružila hči Maja. Ker ga je opazovala tudi pri delu, je začutila, da mora nadalje-

vati njegovo poslanstvo, in je po njegovem vzoru in lastni želji izbrala za svoje poslanstvo zdravniški poklic. Pri delu ga je opazoval tudi sin Mladen, ki je prepoznal njegov življenjski moto »Zdrav duh v zdravem telesu« in nadaljeval njegovo poslanstvo na tem področju.

Po opravljenem specialističnem izpitu je nadaljeval delo v mariborski porodnišnici in ga opravljal s polno mero znanja, modrosti in izjemnih operativnih ročnih spretnosti. Babice in zdravniki smo ga vedno cenili in prepoznali kot modrega in mirnega porodničarja. Kadar je bil v porodni sobi, smo bili vedno popolnoma pomirjeni, saj smo vedeli, da bo napravil vse, kar je potrebno. Tudi v najbolj kritičnih trenutkih, ki jih v porodništvu ne manjka, je deloval modro, umirjeno in strokovno vrhunsko.

Strokovno znanje si je bogatil na podiplomskem študiju iz perinatologije na Medicinski fakulteti Univerze v Zagrebu, kamor se je vpisal leta 1980. Do leta 1999 je vodil tudi Odsek za patološko nosečnost v Splošni bolnišnici Maribor.

Njegova strast je bilo pridobivanje novih znanj in nenehno izobraževanje. Vedno smo ga srečevali na oddelku z najnovejšimi članki in literaturo v rokah. Tako ni naključje, da je takoj, ko je prišlo novo znanje na Oddelek za perinatologijo, pri svojem delu začel uporabljati ultrazvočno diagnostiko in bil naš vzornik in učitelj.

V naše vsakdanje delo je uvedel sodoben način operiranja pri carskem rezu, ki je omogočil, da so porodnice hitreje okrevale in po posegu imele manj bolečin. Na naš oddelek je

uvedel metodo carskega reza po Starku, po kateri operiramo še danes.

Delo specialista ginekologije in porodništva z nosečnicami je bilo njegovo poslanstvo, strast in veselje.

V prostem času se je posvečal športnim aktivnostim, s prijatelji igral tenis, bil je mlad po duši in srcu.

Kar prehitro so med dežuranjem in nenehnim delom minila leta delovne obveze, zato se je 31. 12. 2011 upokojil. Ker pa je želel svoje znanje predajati v dobro nosečnicam, je občasno nadaljeval svoje delo v ginekološki ambulanti v Poreču.

V Mariboru smo ga največkrat srečevali v parku, pa na stopnicah na Kalvarijo, kjer je vedno izžareval radost, radoživost in zdravje. Tako verjetno ni naključje, da je zaključil svoje bogato življenje nepričakovano in hitro, med telesno vadbo.

Vladimir Čuić, dr. med., je bil velik strokovnjak, pa tudi široko razgledan intelektualac in zdravnik s srcem. Zahvaljujemo se mu za vse njegove dosežke, za vse opravljeno delo na področju ginekologije in porodništva ter za preneseno znanje na številne kolege.

**Lucija Kuder, dr. med., UKC Maribor,
Klinika za ginekologijo in
perinatologijo, Oddelek
za perinatologijo**

**Red. prof. dr. Iztok Takač, dr. med.,
v. svet., UKC Maribor, Klinika za
ginekologijo in perinatologijo,
Medicinska fakulteta Univerze**

Branje za empate (in tiste, ki jih poznamo)

Dr. Judith Orloff: *Vse, kar morate vedeti, če ste empat.* Celje: Zavod Gaia planet, 2019

Zdenka Čebašek - Travnik

Ste že kdaj opazili ali zaznali, da vas motijo močne vonjave ali dišave, ki jih v prostor oddaja jo nekateri ljudje? Da ob tem težko dihate in se neprijetno počutite? In da ob takšnih priložnostih začutite nekakšen odpor in se želite od vira dišav čim bolj odmakniti?

Če se vam to dogaja ali pa veste za koga od bližnjih, ki občuti nekaj podobnega, je to dober razlog, da začnete brati knjigo Judith Orloff *Vse, kar morate vedeti, če ste empat.*

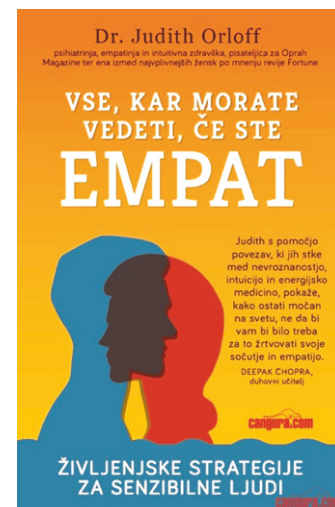
Judith Orloff je psihiatrinja, empatinja in intuitivna zdravilka, ki deluje v Združenih državah Amerike. Je avtorica številnih knjig, povezanih z zaznavanjem in uporabo intuicije v procesu zdravljenja. Leta 2000 je izdala knjigo *Guide to intuitive Healing* (Three Rivers Press, New York), ki sem jo leta 2005 dobila od prijateljice Marije, zdaj že pokojne Slovenke, ki je živel v Ameriki. Od takrat dalje, torej že več kot 15 let, je del moje stalne zbirke knjig, v katerih poskušam najti pojasnilo za nenavadne stvari, ki jih zaznavam ali doživim, in kamor dopišem lastno opažanje. Tako lahko sledim označenim delom besedila, ki so mi v preteklosti kaj pojasnili in so del *petih korakov*, ki jih avtorica priporoča za boljše telesno, čustveno in seksualno počutje. Kot eno najmočnejših orodij za boljše počutje predstavlja *meditacijo*, ki jo tudi pri nas izvaja vedno več ljudi, tudi zdravnikov. Z zadovoljstvom ugotavljam, da so mnogi o tem pripravljani spregovoriti in meditacijo priporočajo tudi svojim pacientom.

Judith Orloff je leta 2017 izdala knjigo *Empath's survival guide: Life strategies for sensitive people*, ki je njena prva v slovenščino prevedena knjiga in je leta 2019 izšla tudi pri nas z naslovom ***Vse, kar morate vedeti, če ste empat. Življenjske strategije za senzibilne ljudi.***

Besedilo je napisano v slogu priročnika, v katerem nas avtorica vodi po sledih svojih spoznanj in izkušenj pri delu s pacienti ter jih strne v devet poglavij, ki jih lahko beremo v poljubnem vrstnem redu. Začnemo na primer s

poglavjem *Empati, intuicija in neobičajne zaznave* – v katerem bomo morda prepoznali, da smo nekaj podobnega doživeli tudi sami v obliki »napovedovalnih« sanj ali neposrednih zaznav pri ljudeh, s katerimi smo (bili) v stiku. Takšna, za mnoge nepojasnjena doživetja lahko posameznike močno obremenijo, zato jim Judith Orloff priporoča tehnike za prizemljitev, ovijanje v svoj oklep, postavljanje meja in meditacijo. Najdete jih v začetnih poglavjih knjige.

Knjiga je pisana v prvi osebi, saj Judith Orloff tudi sebe opredeli kot empatinjo, zato ji tisti, ki sami občutijo vsaj nekaj lastnosti senzibilnih ljudi, laže sledijo. Tako v poglavju *Empati in zasvojenosti* najdemo pojasnilo, zakaj so empati tako nagnjeni k takšnemu vedenju (omenja alkohol, droge, spolnost, igre na srečo, pretirano nakupovanje). Tudi zame, ki sem se večino svoje poklicne poti ukvarjala z zdravljenjem odvisnosti, ta pogled predstavlja novost, hkrati pa ponuja razlago nekaterih zgodb, ki so mi jih pripovedovali pacienti. Judith Orloff ugotavlja, da je bilo med njenimi pacienti veliko empatov, ki so okrevali od zasvojenosti. Navaja raziskave, ki so pokazale, da protibolečinske tablete (npr. paracetamol) zmanjšajo empatijo in morda ravno zato privlačijo empate, ki jih zlorabljajo – da bi ublažili znake pretirane senzibilnosti. Fenomen nastanka odvisnosti še vedno intenzivno preučujejo in čeprav so nekateri elementi zasvojenosti genski in okoljski, lahko empatija prav tako igra pomembno vlogo. Odslej bom tudi sama bolj pozorna na ta del človekove osebnosti, ki poleg izjemnih darov (na primer umetniških) odkriva tudi izrazito preobčutljivost na nekatere čisto običajne obremenitve. Razmislek o empatih, ki trpijo zaradi odvisnosti, daje dodaten pomen duhovni komponenti okrevanja, ki jo prakticirajo Anonimni alkoholiki s priznavanjem *višje sile*, h kateri se zatečejo po zaščito v kritičnih obdobjih življenja. Ta višja sila oziroma duhovnost lahko velja za Boga, Boginjo, naravo, ljubezen, dobroto, sočutno univerzalno inteligenco ali moč

vašega srca – katerikoli koncept vam je najbližje.

Za zdravnike in za vse zaposlene v zdravstvu bo gotovo zanimivo poglavje *Empati in delo*. »Empati so na svojem delovnem mestu zdravi in srečni le, če se v službi dobro počutijo.« Seveda to velja za večino ljudi, ker pa se empati slabše ubranijo stresa, se hitreje izčrpajo in zbolijo. Na naše delo vplivajo trije pomembni dejavniki: smisel, ki nam ga daje, energija ljudi okoli nas in energija fizičnega prostora. Avtorica podrobno opisuje moteče dejavnike in negativno energijo, ki jo empati močno občutijo. »Empati ne moremo dobro delati brez oken ali pod žarnicami, ki oddajajo močno fluorescentno svetlobo.« Vas ta stavek spomni na znano situacijo v službi? Kaj pa misel, da obstaja nekaj, kar imenujejo *čustvena okužba* in se kot virus (na primer panike ali slabe volje) prenaša med zaposlenimi? Pri empatih je dovzetnost za čustveno okužbo večja kot pri drugih ljudeh. Zanje je moteče delo v velikih pisarnah brez vizualnih ali zvočnih pregrad, saj so njihova čutila ves čas prekomerno stimulirana, zaradi pomanjkanja zasebnosti pa so še bolj občutljivi. Zato ne preseneča, da so empati bolj zadovoljni in učinkoviti,

kadar lahko delajo na daljavo oz. od doma.

Ker so empati zelo dobri v poklicih pomoči, je treba najti delo, ki bo podprlo njihove veščine, darove in temperament. Prav tako pomembno pa je vedeti, kateri poklici in delovna mesta za empate niso primerni (gasilci, vojaki, prodaja izdelkov ali storitev). Judith Orloff se posebej posveti tudi delu v zdravstvu, saj pravi, da imajo (imamo) empati naraven dar za poklice pomoči, ker z njimi hranimo svojo darežljivo naravo. Na žalost pa mnogi zdravstveni delavci pri takšnem delu izgorijo ali postanejo *utrjeni od sočutja*, saj nase prevzemajo preveč odgovornosti za napredek pri zdravljenju posameznih pacientov. V resnici je težko dolgo časa vzdrževati ravnovesje med delom, ki empate izpolnjuje, ter izčrpanostjo, ki takšnemu delu nujno sledi. Zato pridejo prav nasveti za preprečevanje izgorelosti in utrujenosti od sočutja. Čeprav sami po sebi niso nekaj posebnega, pa so, zbrani na enem mestu, lahko empatom v veliko pomoč.

Posebej obremenjujoči za empate so poklici, povezani s terapevtsko pomočjo trpečim posameznikom ali družinam. To so lahko psihiatri, psihologi, socialni delavci, zakonski in

družinski svetovalci, ki drugim pomagajo s pomočjo strokovnega znanja, intuicije, empatije in duhovnosti. Prav v poglavju *Empati in delo* bomo tudi zdravniki našli največ napotkov o tem, kako lahko empatijo in intuicijo vključimo v svoje delo. Čeprav bodo mnogi med nami odklonilni že do takšnega razmišljanja, pa velja razmisliti o rezultatih raziskav v zvezi z učinki terapevtske empatije in intuicije. Te vodijo prav v smer poznavanja subtilnih energij in novih pristopov, ki lahko prispevajo k izboljšanju zdravja naših pacientov. O tem že poročajo tudi naši zdravniki. Sama pa razmišljam o tem, kako bi z znanjem, ki ga v knjigi podaja Judith Orloff, lahko še bolje pomagala svojim pacientom in se hkrati zaščitila pred njihovimi negativnimi energijami.

»Empati smo ustvarjalci, izumitelji, vizionarji, umetniki in ljudje, ki najprej začutijo.« To misel sem povzela kot avtoričino sporočilo in spodbudo za vse, ki v sebi prepoznavamo senzibilnost, ki je naš dar in s katero se moramo naučiti ravnati in živeti.

Dr. Zdenka Čebašek - Travnik, Kamnik,
zdenka.cebasek@gmail.com

Andrej Rahten: Anton Korošec. Slovenski državnik kraljeve Jugoslavije

Cankarjeva založba, Ljubljana, 2022, 599 str.

Marjan Kordaš

Avtor je knjigo razdelil na 20 poglavij; za opis (razlago?) osebnosti dr. Antona Korošca, ki je bil rimsko-katoliški duhovnik in hkrati jugoslovansko-balkanski politik, pa sem mi zdijo povedna naslednja:

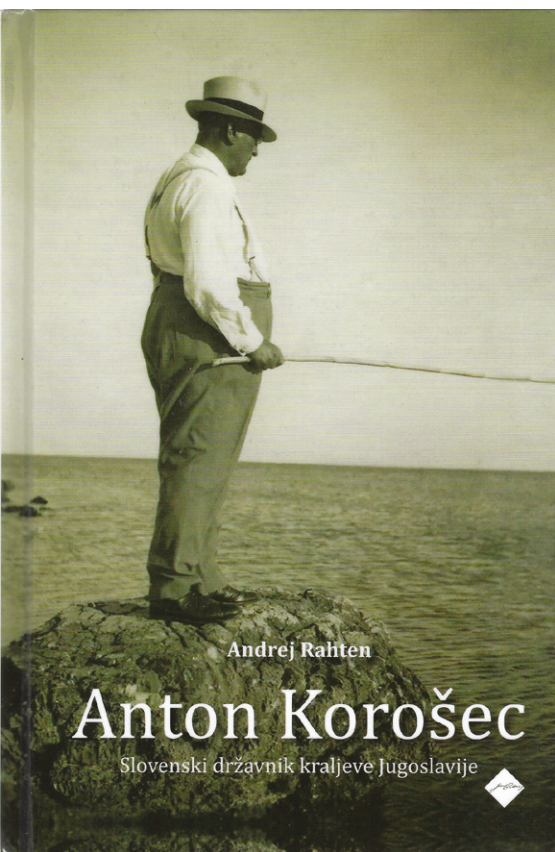
- Vrnitev na oblast (str. 371)
- Vsakdanjik narodnega voditelja (str. 389)
- Strankarska disciplina in ideološka razhajanja (str. 415)
- Sam proti vsem (str. 498)

– Skrivnost Pikove dame (str. 533)

Sladkorna bolezen se je pri Korošču pojavila razmeroma zgodaj. Leta 1924, star 42 let, je na zdravljenje že hodil na Dunaj¹ (str. 142). Obe sliki (na naslovnici ter ob predgovoru h knjigi) kažeta izrazito debelost abdo-

¹ Na Dunaju so začeli uporabljati insulin okoli leta 1923.

minalnega tipa; v zadnjih letih so mu krvni sladkor merili vsak dan (str. 537). Na večer pred svojo smrtjo je bil dobro razpoložen. Bil je v beograjski operi na predstavi opere *Pikova dama*, naslednje jutro pa mrtev. Star 68 let je uradno umrl zaradi kapi (str. 536), po nekaterih govoricah pa naj bi bil zastrupljen (str. 537).

Knjigo sem prebral kot nekakšno nadaljevanje prejšnje z isto tematiko (Mateja Ratej: **Triumfator. Anton Korošec v prvi Jugoslaviji**. Beletrina, Ljubljana, 2022, 533 str.). Medtem ko mi je slednja knjiga postavila vprašanje »Kaj je demokracija?«, mi je Rahtenova knjiga o Korošču, ki je bil kar dvajset let predsednik Slovenske ljudske stranke, postavila bolj zahtevno vprašanje:

Kakšen človek (politik) je bil Korošec in kakšen je bil njegov čas?

Najprej nekaj povzetkov povednih podatkov o takratnem času ter delovanju Antona Korošca:

- Trd oreh za Koroščevo vlado je bila tudi agrarna reforma, saj je

predvidevala razlastitev cerkvenih veleposesti, pri čemer so se v katoliški hierarhiji bali zlasti za obsežne gozdne površine.

Škof Anton B. Jeglič je prosil nuncija Pelegrinettija za papeško dovoljenje, da bi lahko v parlamentarni razpravi o agrarni reformi sodelovali tudi poslanci Slovenske ljudske stranke in jih ne bi doletela kazen izobčenja (str. 291).

- Kot predsednik vlade in minister za notranje zadeve se je Korošec zaradi protestov v Zagrebu v decembru 1928 odzval ostro. Zaprl je zagrebško univerzo, odstavil ter upokojil velikega župana Vilima Petra Zrelca. Za vršilca dolžnosti je bil imenovan polkovnik Vojin Maksimović. Zaradi nezadovoljstva z odzivom vojske v Zagrebu je Korošec divizijskega poveljnika Dragoljuba Uzun-Mirkovića premestil v Skopje, na mesto slednjega pa je imenoval poveljnika žandarmerije Vojislava Tomića (str. 302–312).

- Hitler in Mussolini sta se deklarirala kot »vodja« (*Führer* oz. *Duce*). Kot opisujejo nekateri sodobniki, ni bilo Korošču (ministru za notranje zadeve v vladi Milana Stojadinovića) prav nič neprijetno, če ga je na shodih množica pozdravljala kot »vodja, vodja«. Sicer pa so tudi Stojadinoviću na shodih skandirali »vo-đa, vo-đa« (vodja, vodja), četudi je bilo mogoče to skadiranje razumeti tudi kot »đa-vo, đa-vo« (hudič, hudič, str. 416).

- Korošec je poudarjal potrebo, da se na podlagi krščanskih nauk in pod papeževim vodstvom ljudje uprejo komunizmu. Slab sloves, ki si ga je Jugoslavija nakopala v tujini zaradi preganjanja komunistov, je zanimal takole: »Še noben komunist ni bil pri nas obsojen na smrt, še noben ni izgubil svojega življenja, in vse, kar se govori o

trpljenju komunistov po naših

ječah in zaporih je velika neresnica in grda kleveta. Mi v policijskih metodah ne posnemamo komunistov in čuvamo dostojanstvo človečanstva.« (Str. 421.)

- Slovenski katoliški tabor je vedno bolj hromila notranja diferenciacija. Izoblikovala se je vrsta frakcij, še zlasti med katoliškimi študenti. Ob omenjenih sporih med mladinskimi strujami je opozicijsko držo zavzemala tudi močna krščansko-socialna skupina, ki je bila že tradicionalno kritično nastrojena do strankarske elite (str. 424–425). Vrhunec, ki se je nato stopnjeval v razkol, pa je bil Kocbekov članek *Premišljevanje o Španiji* (Dom in svet - Nova knjiga V, 1937, št. 1–2, 90–105).

Rahtenova knjiga je res dobro branje. Tudi zato, ker se v njej vidi, **kaj** se je zgodilo (dogodki) ter **zakaj** se je zgodilo (avtorjeva interpretacija dogodkov). Fotografije so imenitne. Najbolj povedne so fotografije s Koroščevega pogreba v Ljubljani, ki je bil katoliško-politična manifestacija (glej neoštevilčene strani 573–580). Osupljiva je fotografija na str. 578 spodaj: sprevid ministrantov ter hkrati vzporedno uniformirana formacija *Slovenskih fantov*. Napoved iz leta 1940, da se bo že leta 1942 začela še bolj tragična prihodnost?

Rahtenova knjiga je bila zame tudi imenitna priložnost, da sem prek *Digitalne knjižnice Slovenije* (dLib) lahko pregledoval takratno publicistiko v Sloveniji. Največ seveda časopisa *Slovenec* in *Jutro*, od revij pa npr. *Domoljub*, *Bogoljub*, *Modra ptica*² ter *Dom in svet*. Kar zadeva (obvezno

2 Za zdravnico ali zdravnika iz sedanosti bo morda v tej reviji zanimiv zapis iz preteklosti, zapis psihiatra Bogomirja Magajne: *V kraljestvu meskalina* (Modra ptica 1937, št. 7, 220). Opisan je poskus na sebi pred pričami, med katerimi sta bila tudi patolog prof. Hribar in nevrolog prof. Šerko.

katoliško) usmeritev te revije, se mi zdi značilno tole:

Leta 1933 se je revija *Dom in svet* preimenovala v *Dom in svet - Nova knjiga*. Glavni urednik je bil literarni zgodovinar France Koblar. Leta 1937, takoj po objavi Kocbekovega *Pre-mišljevanja o Španiji* v prvi številki revije (št. 1–2) pa je bil Koblar očitno razrešen. Že v naslednji številki (št. 3–4) je glavni urednik postal teolog in klasični filolog Jože Debevec. V zadnji številki tega letnika (št. 8) je slednji zapisal tole:

»Katoliška literatura obsega vse, kar je iz katoliške volje, iz katoliške vere in katoliškega čustvovanja zadobilo v umetniškem oziru dragoceno besedno obliko. S tem merimo na osnovno miselnost pisateljevo in njegovega dela; združujemo se malenkostnega zasledovanja in vohanja, kolikokrat in v čem je v življenju morda grešil – da je grešil, se samo po sebi razume o vsakem človeku, tudi o takem, ki je prejel največje milosti; ne drznemo se preiskovati, ali se je v dogmatskih posameznostih zmotil. Odločilno je le hotenje, ki mora s Cerkvijo soglašati in ki se ji, če je nenameroma prišlo z njo v opreko, ponižno ukloni. ...«

Trdo dogmatično stališče, mar ne? Svobodno razmišljanje je takratna Cerkev prepovedovala. Ena temeljnih zapovedi je bila absolutna pokorščina. Enako kot v komunizmu.

Kot politik se je Korošec pragmatično (oportunistično?) prilagajal času, ki je bil le premor med dvema svetovnima vojnama. In kot politik je imel – enako kot takratna uradna Cerkev papežev Pija XI. in Pija XII. – kar trdo roko. Verjetno zaradi takratnega nauka, da se človek pač rodi v grehu in greha ga je mogoče obvarovati le z gorjačo! Tako je pričakovano, da je Korošec *upor* proti komunizmu razumel kot *boj* proti komunizmu. In kot politika ga očitno prav nič niso motile t. i. *umazane tehnične nadrobnosti* izvajanja njegove oblasti: nasilje. Opravičevanje na str. 421 je sprenevedanje. Ni le uboj zločin; tudi mučenje (zloglasno *batinanje* v beograjski Glavnjači) ter ječe in koncentracijska taborišča so zločin. In s policijskimi metodami ni mogoče čuvati dostojanstva človečanstva.

Za Slovenijo (oz. takratno Dravsko banovino) je Korošec naredil tudi mnogo dobrega. A (njegov?) koncept političnega katolicizma je propadel že nekaj mesecev po njegovi smrti. Propadel ne zaradi sovražnega komunizma, temveč zaradi dotlej domnevno prijateljskega nacifašizma. Kako se je nato v Sloveniji in Jugoslaviji uveljavil komunizem oz. socializem, je znano. Koliko je slednji v Sloveniji (v obdobju 1945–1990) naredil dobrega oz. slabega, je tudi znano, ocene pa so subjektivne in se zelo razlikujejo. A v tem razmeroma dolgem obdobju so Slovenci na svoji koži doživeli diktaturo in se zato zelo sekularizirali, začeli *razmišljati s svojo glavo*. In zelo se je

spremenila tudi Cerkev. Npr. to, kar danes počne papež Frančišek, bi v času papeža Pija XII. končalo na grmadi.

Rahten meni, da je bil Korošec državnik. Ocenjuje, da »... ob Koroševem dosežku v historični perspektivi zbledijo tudi njegove politične zmote in človeške šibkosti« (str. 572).

Ker nisem zgodovinar in ker si zato lahko privoščim pogled nazaj, se sprašujem, koliko za Korošca velja pregovor, da »politika, če je oblast, je strast in slast«. Smisel življenja takšnega politika je živeti skladno s svojo strastjo: obvladovati sočloveka, obvladovati ljudi, obvladovati množice, odločati o življenju in smrti. Pogubna zasvojenost posameznika s politiko, ki je oblikovala ne le preteklost, temveč oblikuje tudi sedanjost.

Zame je Korošec tragična osebnost.

Kot politik se ni mogel (znal, hotel) »dovolj naučiti« iz propada monarhije, ki je bila nesvoboden in nepravilen sistem. Zato je sodeloval pri gradnji kraljevine, ki pa je končno postala v bistvu enako nesvoboden in nepravilen sistem, kot je bila prejšnja monarhija.

In kot duhovnik je deloval ne kot kristjan, temveč kot politik, ki je imel oblast. Zato ni mogel (znal, hotel) slediti Jezusovemu nauku *Ljubi svojega bližnjega kot samega sebe*.

Kar je temeljno pravilo, ki bo – če bo – odrešilo človeštvo.

Akad. prof. dr. Marjan Kordaš,
dr. med., Ljubljana,
marjan.kordas@mf.uni-lj.si

IT-podporni kotiček: navodila za urejanje profila na spletni strani zbornice

Registrirani uporabniki lahko spreminjate in urejate podatke na svojih profilih. Za dostop do profila se morate prijaviti v sistem z uporabniškim imenom in geslom.

Urejanje profila v treh korakih

- Po uspešni prijavi v profil kliknite v desnem zgornjem kotu na gumb z vašim imenom in priimkom.
- Odpre se vam zavihek »Splošni podatki in članstvo«, kjer so zapisani vsi vaši podatki. Za spremembo oz. dodajanje podatkov kliknite na ikono (klik za spremembo) in popravite oz. dodate želen podatek.
- Po končanih spremembah obvezno kliknite gumb »Spremeni podatke« na dnu strani, da zaključite in potrdite vnos.

Spremembe podatkov zahtevajo odobritev. Zelena spremembe bodo posredovane pristojnim in bodo vidne v najkrajšem možnem času.

[Spremeni podatke](#)

Splošni podatki	Funkcije v zbornici	Izobrazba
Splošni podatki in članstvo		
Datum rojstva	01.01.1980	
Kraj rojstva	Nova Gorica	
Državljanstvo	slovensko	

Državno tekmovanje v razvoju novih analitskih metod v medicini za dijake in študente

Matej Perovnik

Marca in aprila 2022 je v organizaciji programske skupine Medicinska fizika, raziskovalcev s Fakultete za matematiko in fiziko, iz Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana ter Društva matematikov, fizikov in astronomov Slovenije (DMFA) potekalo drugo državno tekmovanje v razvoju novih analitskih metod – poimenovano RIS.

Tekmovanje RIS smo člani programske skupine Medicinska fizika osnovali z namenom spodbujanja interdisciplinarnosti v naravoslovju, tehniki, računalništvu in medicini ter odkrivanja nadarjenih dijakov in študentov, ki se želijo preizkusiti v znanju računskih spretnosti, programiranja in analiziranja medicinskih slik. Tekmovanje se je prvič pridružilo ostalim tekmovanjem pod okriljem DMFA Slovenije v študijskem letu 2020/21, ko so tekmovalci napovedovali resnost pljučnice, povzročene s SARS-CoV-2 (covid pljučnica) na podlagi slik CT prsnega koša. Letos pa smo se posvetili prav tako aktualni temi – Alzheimerjevi bolezni, najpogostejšemu vzroku nevrodegenerativne demence. Tekmovalci so analizirali slike možganov s pozitronsko emisijsko tomografijo (angl. positron emission tomography, PET) in radiofarmakom 2-[¹⁸F]fluorodeoksiglukoza (2-[¹⁸F]FDG), ki odražajo možgansko aktivnost, ki je značilno okrnjena pri

bolnikih z demenco zaradi Alzheimerjeve bolezni (AD). Tekmovalno vprašanje in način izvedbe sta bila dobro sprejeta, saj se je prijavilo kar 26 ekip s skupno 68 tekmovalci iz 14 različnih slovenskih fakultet in srednjih šol, z največjo zastopanostjo Fakultete za matematiko in fiziko (FMF), Fakultete za računalništvo (FRI) in Medicinske fakultete (MF) Univerze v Ljubljani (UL). Tekmovanje je bilo razdeljeno v dva kroga in v vsakem so tekmovalci dobili ločeno nalogo.

V prvem krogu so se soočili z nalogo klasifikacijskega tipa, tj. napovedovanjem diagnostične kategorije. Na razpolago so dobili 434 slik 2-[¹⁸F]FDG PET, na podlagi katerih so morali zgraditi računalniški algoritem, ki bo samodejno razlikoval med možgani bolnikov z AD in zdravimi preiskovanci. Za pripravo naloge so imeli tri tedne časa. Izkazalo se je, da je največ ekip za reševanje problema uporabilo t.i. tehnike globokega učenja (angl. deep learning), predvsem metod konvolucijskih nevronske mreže. Gre za modele umetne inteligence, ki posnemajo urejenost nevronske povezave v našem živčnem sistemu in skozi različne plasti izluščijo, kateri so tisti deli možganov, in v kakšni meri, ki so ključni za čim bolj natančno diagnostično napoved. Nekateri tekmovalci so svoje rešitve

prilagajali na »vhodni« strani, tako da so model usmerili s predhodnim znanjem o tem, katere možganske regije so bolj pogosto udeležene pri AD, drugi pa tako, da so spreminjali tehnične lastnosti modela. Nekateri ekipe so model v celoti izgradile same, medtem ko je večina ekip uporabila modele iz računalniške literature in jih nato prilagodila za potrebe tekmovanja (drugačen vhod in izhod modela). Njihove algoritme smo nato ocenjevali na ločeni skupini 187 slik bolnikov in zdravih kontrol. Na tak način smo namreč preverili, ali je algoritem preveč optimiziran za podatke, s katerimi so sprva razpolagali študentje, ali deluje tudi na novih podatkih. Najboljša ekipa prvega kroga se je zanesla na model globokega učenja, ki je bil natančen v skoraj 96 % primerov, kar je blizu najboljšim rezultatom iz znanstvene literature.

Prepoznavanje natančnih bioloških označevalcev različnih stopenj kognitivnega upada ni le zanimivo tekmovalno vprašanje, pač pa tudi pomembno klinično in znanstveno vprašanje za učinkovitejšo zgodnejše prepoznavanje ter razvoj uspešnih terapij Alzheimerjeve bolezni. Tako smo v drugem krogu, v katerega se je uvrstilo 11 najboljših ekip, tekmovalce soočili s problemom regresijskega tipa, tj. napovedovanjem določene vrednosti. V našem primeru je šlo za rezultat kognitivnega testiranja preiskovancev z Montrealsko lestvico ocenjevanja spoznavnih sposobnosti

(angl. Montreal Cognitive Assessment Scale, MoCA), s katero lahko prepoznamo kognitivno motnjo blažje stopnje, kot je demenca, ki pa pogosto napreduje v demenco. Največje število točk na testu MoCA je 30 in če oseba doseže manj kot 26 točk, govorimo o blagi kognitivni motnji. Poleg slik iz prvega kroga so tekmovalci dobili v analizo še dodatne slike preiskovancev z blago kognitivno motnjo, tako da so lahko svoj model »učili« na 720 slikah možganov. Znova se je izkazalo, da so bili najboljši modeli osnovani na tehnikah globokega učenja, pri čemer so v drugem krogu ekipe pokazale še nekaj dodatne iznajdljivosti pri reševanju naloge. Po oddaji algoritmov in testiranju na ločeni skupini 304 slik je zmagala ekipa, ki je z analizo možganske aktivnosti (2-^[18F] FDG PET-slik) na 3 točke natančno napovedala rezultat na testu MoCA,

sestavljali pa so jo Karel Križnar (UL FMF), Blaž Dobravec (UL FMF) in Anton Križnar (UL FRI). Ekipo, ki je zasedla drugo mesto, so sestavljali Sebastjan Kramar (Šolski center Šentjur), Matjaž Bostič (UL Ekonomska fakulteta (EF)) in Krištof Špenko (UL FMF), na tretje mesto pa so se uvrstili Luka Salvatore Pecoraro (UL FRI), Žiga Rot (UL Fakulteta za elektrotehniko (FE)) in Bernard Sovdat (UL FRI). Vse tri ekipe so bile tudi denarno nagrajene in povabljene k nadaljnjemu sodelovanju v programski skupini Medicinska fizika.

Organizacija in idejna zasnova takega tekmovanja je svojevrstni izziv, ki ne bi bil rešljiv brez interdisciplinarnih ekip pod vodstvom doc. dr. Urbana Simončiča, univ. dipl. fiz., in ostalih članov: prof. dr. Robert Jeraj, univ. dipl. fiz., Žan Klaneček, mag. med. fiz., Matej Perovnik, dr. med.,

Gašper Razdevšek, mag. med. fiz., Eva Rebec, mag. med. fiz., doc. dr. Andrej Studen, univ. dipl. fiz., in Tadej Tomažič, mag. med. fiz. Študentje in dijaki, ki so se udeležili tekmovanja, so nas prepričali, da je bil ves naš trud poplačan. Lepo je namreč videti mlade, ki se spoznavajo z znanstvenimi medicinskimi vprašanji in ki jim je reševanje takih problemov tako v izziv kot v veselje. Zato smo se organizatorji s še večjo zagnanostjo začeli pripravljati na tekmovanje v naslednjem letu, ki bo potekalo v sodelovanju z Onkološkim inštitutom in bo posvečeno prepoznavanju napovednih dejavnikov za razvoj raka dojke na podlagi rentgenskih slik (mamografija).

Matej Perovnik, dr. med., mladi raziskovalec, Klinični oddelek za bolezni živčevja (KOBŽ), Nevrološka klinika, Univerzitetni klinični center Ljubljana

Brezčasna Fildesova slika *The Doctor*

Lucija Ferš

Sir Samuel Luke Fildes (1843–1927) je bil britanski slikar in ilustrator, najbolj znan je bil po svojih portretih. Izobraževal se je na šolah South Kensington in Royal Academy. Bil je vnuk politične aktivistke Mary Fildes, kar je vidno vplivalo na njegova dela. Njegova najbolj znana slika *The doctor* je nastala leta 1891. Pol stoletja kasneje, leta 1949, je sliko uporabilo Ameriško zdravniško združenje v kampanji proti predlogu predsednika Harryja S. Trumana za nacionalizirano zdravstveno oskrbo. Slika je bila takrat uporabljena na plakatih in brošurah, kjer so skušali poudariti, da bi vpletenost vlade v zdravstveno oskrbo negativno vplivala

The Doctor, 1891, olje na platno, 166 × 242 cm

na kakovost oskrbe. Fildes je bil leta 1879 izvoljen za sodelavca Kraljeve akademije in kralj Edvard VII. ga je leta 1906 povišal v viteza.

Več o sliki ...

Slika *The Doctor* upodablja vrednote idealnega zdravnika. Prikaže viktorijanskega zdravnika, ki opazuje kritično stopnjo otrokove bolezni, medtem ko starši le nemočno spremljajo dogajanje iz zatemnjenega ozadja. Avtor je na sliki namerno izpustil napredno medicinsko opremo svoje dobe, da bi se osredotočil predvsem na odnos med zdravnikom in pacientom.

Glede nastanka slike obstajajo različne teorije. Najverjetneje pa je nastala kot posledica smrti Fildesovega sina, ki je zaradi tifusa umrl na božično jutro leta 1877. Fildes naj bi bil takrat izjemno ganjen nad prizadevnostjo in predanostjo sinovega zdravnika Gustavusa Murrayja (1831–1887).

Fildes je naredil številne skice za sliko, šest jih je shranjenih v arhivu galerije Tate v Londonu. Upodobljeni zdravnik je najverjetneje delni avtoportret, saj je po izgledu zelo podoben Fildesu samemu. Bolnega otroka pa naj bi avtor naslikal na osnovi študij glave svoje hčerke Phyllis in študij rok svojega sina Geoffreya. Čeprav je bila ena izmed skic narisana v naglici, razkriva, da je bil umetnikov prvotni namen postaviti zdravnika na desno stran platna in nasproti njega, na levo stran, bolnega fanta v naslanjaču. Na skici je bil obrnjen tudi položaj moža in žene, čeprav so njune kretnje enake kot na končni sliki. Najbolj podroben del te skice je zaskrbljen izraz na zdravnikovem obrazu, ki je osrednja točka tudi v končni različici. Fildes tako za vedno na platno ujame zdravnikovo nagubano čelo, ko si z roko podpira trdno kosmato brado, vse to pa poudarja zaskrbljeno, a mirno avtoriteto zdravnika.

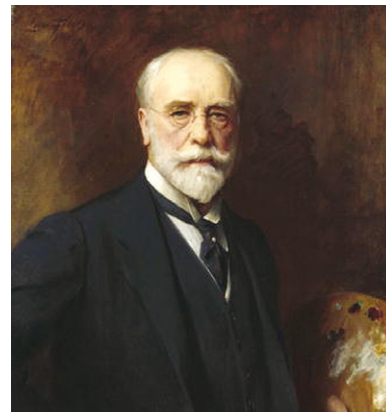
Avtor je v ozadje slike postavil dečkovega očeta, ki gleda v zdravni-

kov obraz. Hkrati oče z roko bodri svojo ženo, katere roke so stisnjene kot v molitvi. Notranjost upodobljene hiše naj bi temeljila na stanovanjih, ki jih je Fildes videl na severovzhodu Škotske. Njihov skromen življenjski slog je razviden iz opremljenosti koče, ostankov preproge na kamnitih tleh in njihovih raztrganih oblačil. Na mizo je avtor postavil napol prazno stekleničko z zdravili in skodelico s čajem, vidna sta tudi skleda za umivanje in vrč, ki naj bi jih zdravnik uporabljal za lajšanje otrokove povišane temperature. Koščki papirja na tleh bi lahko predstavljali recepte, ki jih je zdravnik v nemoči predpisal tekom noči.

Čeprav so bili stetoskopi, mikroskopi in termometri v tistem času bistvena klinična orodja, na sliki niso vidni. Medicina je tako zmanjšana na starodavne osnove: opazovanje in prisotnost. Zdravnikovo načelno sporočilo je empatija. Njegova razmišljujoča poza jasno pove, da se tudi on sprašuje: »Kaj je narobe z mojim pacientom?« in »Kako mu lahko pomagam?«

Avtor se je mojstrsko poigral s prikazom svetlobe. Svetloba, ki prihaja skozi okno, je namreč v nasprotju z osvetlitvijo iz svetilke na mizi poleg zdravnika. Umetniški konstrukti zore in mraka so se v viktorijanskem slikarstvu uporabljali za izražanje sprememb, dodajanje drame in vnašanje dvoumnosti v konflikt v sliki. Ta kontrast svetlobe je tudi način, s katerim se poudari, da je bil zdravnik celo noč navzoč pri svojem pacientu. Fildes je obris dnevne svetlobe skozi okno opisal kot simbol optimističnega skorajšnjega okrevanje otroka. Starši dečka ob tem ponovno čutijo upanje. Mati skriva obraz zaradi močnih čustev in oče položi roko na ramo svoje žene v spodbudo prvih bliskov veselja, ki sledijo.

Na prvi pogled smo tako priča cenjenemu zdravniku, ki je močno zavezan skrbi za tega ubogega, bolnega otroka, oborožen le s svojo strokovnostjo in z omejeno možnostjo lajšanja simptomatskih težav. Njegova

Sir Luke Fildes, avtoportret, 1911

inteligenca in prizadevnost sta nesporni. Avtor je izbral skrben prikaz revščine in jasne omejitve takratne moderne medicine z realističnim prikazovanjem običajnih predmetov. Z vsem tem odraža spoštovanje do zdravnikov in zdravniške službe, kar je bil njegov osnovni namen.

Danes zdravniku predstavljata neizogiben izziv pandemija in digitalizacija. Brezčasnost slike zajame bistvo, kaj pomeni skrbeti za drugo osebo, kaj pomeni skrbeti za zdravje druge osebe in kaj pomeni skrbeti za življenje druge osebe. Bolj kot karkoli drugega je v fokusu laserski pogled zdravnika. Ne glede na to, kaj se zgodi, zdravnik ne bo pogledal stran.

Lucija Ferš, dr. med., spec. javnega zdravja, NIJZ OE Celje, lucijafers@gmail.com

Karikature za vroče poletje, vegetarijance in ostale

Radko Oketič

Poletne počitnice doma v banji

Dva pajceka za ostale

Vege pajcek za vegetarijance

Ali ima življenje ceno?

Misija Hernia International v Malayi, Tanzaniji

Miran Rems

Tanzanijo si običajno predstavljamo kot vročo afriško deželo, kjer lahko na safariju vidiš v živo, kar sicer gledaš v oddajah o živalih. Res je tukaj Serengeti, je Ngorongoro, je velika selitev živali, ki poganja kolo življenja. Hkrati pa je tudi afriška dežela, kjer je zdravstvo zelo drugačno, še posebej, če gledamo nanj z našimi pogledi. Gre za sistem, kjer ni zdravstvenega zavarovanja, kot ga poznamo pri nas. Seveda so tudi pacienti zelo posebni, manj zahtevni, bolj hvaležni in z višjim pragom bolečine. Mogoče je bilo včasih tudi pri nas tako.

Med Tanzanijce sem se vrnil tretjič, tokrat v misiji v organizaciji dr. Jurija Gorjanca pod pokroviteljstvom Hernia International. Gre za organizacijo, ki kirurge izobražuje s področja operiranja kil z modernimi metodami, z mrežicami. Dr. Gorjanc je bil tokrat že trinajstič na taki misiji in kot izkušen vodja je poskrbel za odlično ekipo in za ves potreben material. Ob zdravilih, brizgah, iglah še obvezilni mehki in šivalni material ter mrežice za korekcijo kil. S seboj smo imeli oksimetre in električni nož s celotnim priborom. Nekaj malega je prispevala tudi naša bolnišnica. Običajno se na misijo prinese ves material, zdravila in tudi aparature, ki so potreb-

ne za nemoteno delo, saj je le tako zagotovljeno, da se nemoteno in kakovostno delo začne čim prej. Naša odprava je prinesla 205 kg opreme in materiala v 12 kovčkih. Seveda je materiala toliko, da še ostane za nadaljnje delo, v bolnišnici je ostalo tudi kar nekaj instrumentarija.

Letos nas je bilo v ekipi pet, dva kirurga, radiologinja, instrumentarka in anestezijski tehnik. Bili smo z vseh vetrov, od Liechtensteina in Avstrije do Slovenije, vsi z izkušnjami dela na misijah. Žal se nam ni mogel pridružiti anesteziolog, ki je prav pred odhodom zbolel za covidom. Namen misije je bilo delo dveh ekip, ki se dopolnita z domačim kadrom in se lahko tako zagotovi čim bolj učinkovito delo.

Po prihodu v Maljo, manjše mesto brez metra asfalta, smo se namestili v za tako majhen kraj odličnem domu, skoraj hotelu. Mesto Malja je oddaljeno tri ure vožnje od Mwanze, milijonskega mesta ob Viktorijinem jezeru. Leži tik pod ekvatorjem na južni polobli, tako da je vreme temu primerno. Dnevne temperature so bile od 17 °C zjutraj do 27 °C preko dneva. Sem in tja je bil tudi kakšen deževen dan. Malja ima po oceni gostiteljev okoli 7000 prebivalcev, pa smo našli najmanj tri osnovne šole, srednjo šolo in srednjo športno šolo za širšo regijo. Osnovnošolski otroci so oblečeni v šolske uniforme različnih barvnih kombinacij in jutranje poti so bile ob srečevanju velikokrat hkrati tudi kratko ponavljanje angleških fraz.

Malja ima »Health center«, zdravstveni center, ki ima tudi bolnišnične oddelke s poročnišnico in dve operacijski dvorani. V bistvu je to majhna bolnišnica s 25 posteljami in ambu-

Carski rez, ki ga izvajata splošna zdravnika.

Bolniška soba

Zdravniki v prostem času

Glavnina ekipe

lantama. Tu so zaposleni trije zagnani zdravniki, ki jih vodi dr. Marco James. Delo v ambulanti in v bolnišnici je združeno, brez delitve na primarni in sekundarni nivo. Tako je včasih zdravnik iz ambulate prišel v operacijsko dvorano ali pregledat pacienta na oddelek. Zdravniki pregledujejo vse paciente, ki potrebujejo kakršno koli zdravniško pomoč, in so ob tem porodničarji, kirurgi, epidemiologi in infektologi ter še marsikaj. Na oddelku so medicinske sestre, le v operacijskih dvorinah sta dva zdravstvenika, William in Mathias, ki sta večča apliciranja spinalnih anestezij, instrumentiranja, asistiranja, steriliziranja in vseh ostalih opravil, ki so potrebna v operacijskem bloku. Pri našem delu sta se izkazala kot zelo izkušena in pomembna člena uspešne misije.

Naš delovnik se je začel okoli devete ure v operacijski dvorani. Pred tem smo šli pogledat paciente prejšnjega dne. Nekateri so nas veseli in zadovoljni počakali že pred vhomom v bolnišnico in se zahvalili za opravljen poseg, ki si ga sami finančno ne bi mogli privoščiti, pa čeprav stane poseg hernioplastike brez mrežice le približno 70 ameriških dolarjev. Potem smo začeli z delom v obeh operacijskih dvorinah. Prva je bila večja, celo s stropno lučjo, druga pa manjša in brez(!) luči. Tam smo operirali ob pomoči čelnih svetilk. Prednost je bila, da je bila v obeh operacijskih dvorinah klimatska naprava, ki je omogočila, da je bilo naše delo v tropskih razmerah znosno. Je pa res, da je dnevno večkrat zmanjkalo elektrike in je bilo zato smiselno imeti čelno svetilko stalno pripravljeno. Delali smo do petih

popoldne in potem po zaključnem čiščenju in pripravi za naslednji dan (steriliziranje mehkega materiala) še pregledali operirane paciente na oddelku.

Naša misija je bila zgolj enotedenska. Pol prvega dne smo porabili, da smo uredili in pripravili ves potreben material in okolje za delo. Kot običajno, je tudi letos zmanjkalo polic za ves material. Pri 38 pacientih smo opravili 46 posegov. Glavnina pacientov je bila glede na simptomatiko moških, žensk je bilo 14. Operirali smo pet otrok, najmlajša je bila deklica, stara en mesec, z mamarnim abscesom(!), in 33 odraslih (najstarejši je bil 90-letnik z večjo dimeljsko kilo) tako s kilo kot tudi tri paciente z retenco testisov. Pogoste so tudi hidrocele, ki smo jih operirali pri osmih pacientih. Med misijo smo, samo v soju čelnih svetilk, operirali tudi mlajšo žensko z akutnim apendicitisom. Na začetku operacije je namreč zmanjkalo elektrike in se je vrnila šele ob šivanju kože. Pri vseh pacientih smo kožo zapirali vedno z resorbilnimi šivi, običajno intradermalno, saj ni niti zdravnikov

Jutranji pozdrav bolnika po operaciji skrotalne kile

Med operacijo v veliki operacijski sobi

nit medicinskih sester, ki bi odstranjevali šive. In tudi kontrolnih pregledov ne ... Včasih so nas pacienti presenetili in so odšli domov še isti dan zvečer ali zgodaj zjutraj še pred

Operacija v manjši operacijski sobi

vizito. V veliko pomoč nam je bila radiologinja, ki je z ultrazvokom preverjala pooperativno stanje in bila močna opora pri diagnosticiranju v ambulantni. Velika večina posegov je bila opravljena v spinalni anesteziji, saj je to njihova rutina, ki je nismo želeli spreminjati v tako kratkem obdobju. Nekaj predvsem mlajših pacientov je bilo operiranih v splošni in samo manjši delež v lokalni anesteziji. Seveda je bil namen misije, da ob operacijah izvajamo tudi izobraževanje, posebej za uporabo mrežic pri hernioplastikah. V ta namen so nas obiskali tudi mladi zdravniki iz večje bolnišnice v bližini, da smo pokazali tehniko korekcij kil z mrežicami.

V tem tednu smo bili »botri« deklci, rojeni s carskim rezom, ki sta ga opravila domača zdravnika ob naši podpori. Videlo se je, da sta pri delu suverena in spretna in poseg v spinalni anesteziji se je hitro in uspešno končal. Nobeden od njiju ni specialist kirurg ali ginekolog. Oba sta zdravnika brez specializacije (splošni zdravnik?), a imata kompetence tudi za operativne posege, kar je pri njih običajno. Specializacija iz kirurgije je

Priprava pacienta

plačljiva in kirurgi so samo v večjih bolnišnicah.

Posebej moram omeniti srečanje s sestro Avelino, kirurginjo, ki je nuna Katoliškega reda sester Usumbaya. Pomagala nam je pri carinskih opravilih in bila prve dni z nami, da je pomagala tudi pri delu in hkrati obnovila svoje kirurško znanje. Sestra Avelina vodi bolnišnico v mestu Korogwe v Tanzaniji, kjer tudi operira. V njeni bolnišnici je bilo že več odprav, tudi odprave dr. Gorjanca. Kolegica izžareva neverjetno milino, predanost in je ob tem kirurško izkušena in spretna. Zaradi jezikovnih ovir je bila odlična povezava s pacienti in mladimi kolegi v tej mali bolnišnici.

Teden dni tudi v vroči Afriki hitro mine. Ko smo se zadnji večer družili z dr. Marcom, je dobil nujni klic, moral je v bolnišnico pogledat pacienta. Zjutraj, ko smo se poslavljali, nam je povedal, da je v bolnišnico prišel sedemdesetletni pacient z zaporo urina. Podobne težave je imel že večkrat. Skupaj sta se odločila, da se opravi prostatektomija, in dr. Marco jo je izvedel v petek zvečer. V soboto smo se poslavljali in pacient je bil zelo zadovoljen, da je bil rešen težav.

Tako mora splošni zdravnik znati poleg zdravljenja aidsa, tuberkuloze, malarije in ostalega narediti še carski rez, prostatektomijo, apendektomijo, hernioplastiko in še marsikateri poseg. Potovanje do bolnišnice po ne najbolj prijaznih cestah za paciente običajno

traja več ur. Pacienti so zelo hvaležni, ko pridejo v bolnišnico, saj se lahko njihova težava razreši. Čim prej želijo tudi v domače okolje, mogoče tudi zato, ker v bolnišnici ne dobijo nobenih obrokov in za prehrano skrbijo svojci. Imajo nenavadno visok prag bolečine, zato smo predpisali bolj malo analgetikov. Žal imajo dimeljske kile, ki so zelo velike in običajno so bile vse skrotalne. Ni bilo nenavadno, da je imel pacient kilo tudi dvajset let, in to v najbolj aktivnih letih življenja. Malo, zelo malo je debelih pacientov. Praktično vsi operiranci so bili kmetje, s še vedno čvrstimi mišicami, brez veliko maščevja, aktivno so delali še v pozna sedemdeseta leta.

Verjamem in upam, da sem s tem zapisom in slikami, kako poteka delo na odpravi v Tanzaniji, komu prebudil željo in možnost za sodelovanje. Kjer je volja, se bo vedno našla pot. Zado- voljne in hvaležne oči so največje plačilo, ki ga kot zdravstveni delavci

Vhod v bolnišnico

lahko doživimo. In verjemite, te svetle oči na temnem obrazu so res posebne. Če vas je ob branju zamikalo, da bi v prihodnje sodelovali, sporočite.

**Prim. mag. Miran Rems, dr. med., SB
Jesenice, miran.rems@sb-je.si**

»Au«-foristična tinktura

Kratki aforizmi v beli halji z geografskim poreklom

Janez Tomažič

Boj proti covidu-19 je bil pogosto donkihotski. Še dobro, da moj Rocinante obvlada military.

Nedavno mi je na vprašanje, zakaj prihajate, bolnik v SPO-ambulantni odgovoril, da ima semenski nahod.

Zakaj je umrl sosed Janez?

Zaradi nedolžnega prehlada – omikronskega!

A ja, no, samo da ni bilo kaj hujšega.

Številni politiki vseh barv so med drugim znani tudi po tem, da o veliko stvareh nič ne vejo.

Novi ministrski predsednik obeta, da bo G.O.A.T.

Medrug, Polanci (Mi, Poljanci), razstava in gledališka igra

Andrej Šubic

Genius loci Poljan
(SSKJ: génius loci géniusa
lóci m (ē-ō) knjiž. *značilnosti, posebnosti kraja*)

(Ko je covid-19 ustavljal svet in smo Poljanci želeli praznovati 200 let od rojstva Štefana Šubica in 170 let prihoda na svet Janeza Šubica in Ivana Tavčarja.)

Poljane ležijo v kotlinici kot v mali skledici. Iz te skledice se je nahranilo veliko slovenskih priznanih umetnikov in odšlo skozi ožino Vesojnka v svet. Tiste v Sori ležeče skale, ki so priletele s strmin Kuclja v vodo in pripovedovale, da bo svet onkraj drugačen, nevaren, hkrati pa nov in razburljiv, da so otroci tvegali, željni znanja in ustvarjalnosti tega neznanega sveta. Poljanska skledica s svojo dušo, ljudmi, pa jim bo ostala pribežališče in navdih, hrepeneli bodo po veljavi v tej vasi, ki jo bodo morda lahko dosegli samo

z veljavo v velikih mestih, Benetkah, Dunaju, Parizu, Atenah, Pragi in ne nazadnje Ljubljani, Kranju in Škofji Loki.

V dvesto letih od rojstva Štefana Šubica pri Dovjak do rojstev današnjih, še nebogljenih Poljančkov je brbotalo v vasi od borbe za golo preživetje, borbe za svojo zemljo, borbe za besedo in jezik, borbe za svobodo najglobljih čustev, vere, borbe za ekonomski napredek, ki jo je ves čas spremljalo nekaj več. Želja po ustvarjanju, želja po izražanju z besedo in sliko, neustavljiv nagon ne samo po fizičnem preživetju, ampak po raziskovanju globin človekovega duševnega ustroja, čustvenih odzivov in medsebojnih človeških in družbenih odnosov. Ta miselni tok »geniusa loci« se je kot veter širil po Evropi, hkrati pa prinašal nazaj v Poljane njihove presežke, pa čeprav dosežene v dnevih pomanjkanja in trpljenja,

domotožja ali časa, polnega samoza-vesti in politične veljave.

Nisem vedel, da sta Kosmov Ivan (Tavčar) in Podskalarski Janez (Šubica) skupaj metala žabice s proda čez Soro, nisem vedel, da je številnim Šubicem dvesto let ob pogledu na turen sv. Volbnka enako zaigralo srce, ko so se vračali domov, da so se v Münchnu srečali sosedje iz Poljanske doline in se spominjali visokega turna cerkve sv. Martina, da so po razstavnih prostorih in javnih postavitvah svojih del naši že priznani umetniki vsi vedeli, kakšno je bilo stopnišče iz teraca v stari šoli v Poljanah.

Nastalo je nešteto umetnin, razmišljanj, zapisov, študij, predlog, pisem, razlag, slik, stavb in knjig, ki pričajo o moči tega kraja, moči predvsem njegovih ljudi, ki so se poznali in družili med seboj, prenašali nevidno svoje znanje in razmišljanje, ustvarjanje in dosežke, iz katerih nezavedno verjetno črpamo danes tudi mi.

Pa je morda čas, da se svojih prednikov, sovaščanov, ustvarjalcev, končno zavemo kot dediščine geniusa loci Poljan, posebnosti kraja, ki nam ostaja tudi za rod, ki se je prav ta mesec rodil v Poljanah.

Kaj pripelje človeka, da se začne ukvarjati s svojimi predniki v rojstnem kraju? Da jih iztrga iz dvesto let življenja kraja in išče njihove drobce?

Naenkrat sem se zavedal, da so po istih potkah hodili in se družili, vsak s svojo mislijo, z borbo za življenje, številni Poljanci. Najprej sem segel v obdobje okrog leta 1881, v čas, ko se je iztekala mladost ali so doživeli zrelo leta svojega ustvarjanja številni iz rodbine Šubicev, podobarji Štefan pod Bašucum gričam, Janez st. v Loki, Gregor doma pri Dovjak, Anton Ažbe in Ksaver Zajc v Münchnu, Franke na Kitajskem, Janez in Jurij Šubic po Evropi, Tavčar na Dunaju in vse močnejše na Kranjskem. Njihove

stezice so se prepletale, križale, združevale, razdruževale, pisma so letela, brali so se v objavah slovenskega časopisja.

Tako se znajdemo v gledališki igri leta 1881 sredi pogovora med Jurijem Šubicem in Ivanom Tavčarjem, ko nastaja eden boljših slovenskih portretov tega časa. Jurij in Ivan, sovaščana, se dotikata vseh teh ustvarjalcev, razkropljenih po Evropi in svetu, hkrati pa na čisto človeški, intimni ravni odpirata teme medsebojnih odnosov, spoštovanja, tudi zavisti, predvsem pa vprašanja, ali je za umetnost, ustvarjanje kot višjo človeško funkcijo, nujno trpljenje. Jurij trpi lakoto, pomanjkanje, a ohranja zanos in navdušenje, Ivan si priskrbi materialne dobrine, pa morda ustvarjanje sproži drugačno, ljubezensko, bivanjsko trpljenje. Odgovora na to vprašanje ni, jasno pa je, da ljudje iz enega kraja nosijo s seboj v svet pripadnost in tisto prvobitno željo biti del širše družine tega kraja. Izjemen opus poljanskih likovnih in književnih ustvarjalcev tega časa priča o izjemnem obdobju, v katerega delček pokukamo na razstavi Medrug Polanci in ga, upam, globlje doživimo v tem dialogu izpred sto štiridesetih let.

Mine sto let, vmes se zgodita dve svetovni vojni, dvakrat razpadeta in nastaneta novi državi, kraj bije bitke za svojo veljavo in njegovi potomci po svetu ustvarjajo naprej. Tavčar vzbrsti še enkrat, kar je v prvem dejanju napovedal, nastaneta Cvetje v jeseni in Visoška kronika; potomci Šubicev – Ivan (ustanovitelj prve tehnične šole v Ljubljani), Mirko (ustanovitelj restavratorske stroke), Vladimir (arhitekt, avtor Nebotičnika, Meksike) in potem kot vrhunec Ive – puščajo močne sledi v slovenski umetnosti in življenju.

Dogajanje na odru se preseli v leto 1981, sto let po Tavčarjevem portretu, v Ivetov atelje. Tudi Ive se je dotikal Tavčarja, kot smo se ga dotikali gledališčniki v Poljanah. Po uprizoritvah Cvetja v jeseni, Raubarskega cesarja, Holekove Nežike je prišla Šarucova sliva. Nadrealistično trpeča ženska, ki bi lahko pomenila navdih tudi za Ivetove izjemne slike nadrealizma in kubizma, ki jih je spoznal ob študiju doma in v Parizu, predvsem pa v druženju s številnimi umetniki, ki so se v tem času zgrinjali kot letoviščarji v Poljane. To je okvir pogovora med mladim medicincem, režiserjem, fantičem Andrejem in zreli umetnikom Ivetom. Ne moreta mimo glavne

teme Ivetovega umetniškega življenja, njegovega iskrenega navdušenja za upor proti zavojevalcem, iskrenega umetniškega navdih v partizanskih podobah trpljenja, življenja njegovih rojakov v strahu najprej pred nacisti, potem tudi pred zmagovalci. Ive najgloblje v sebi nosi te slike. Ideološka prerekanja v kraju in škoda, povzročena z njimi, na umetniški zapuščini poljanskih umetnikov boli še danes, popraviti jo je mogoče samo s poštenim odnosom do vseh umetniških del in svobodo, ki jo puščamo ustvarjalnemu razmahu. Ive ostaja svetel zgled intimnega navdušenca za lepoto kraja in njegovih ljudi.

Mine še 40 let, v letu 2021 generacije novih razmišljujočih in angažiranih umetnikov Poljan stopajo v velike čevlje prednikov in uporabljajo njihova ramena za trdno oporo. Številni, vseh ne morem naštet, vendar Jovanovič, Sitar, Ramoveš, pa tisti, ki imajo v Poljanah korenine, ne zastajajo za svojimi predniki. Vmes nastane samostojna država, ki ji že Jurij z alegorijami da usmeritve o spoštovanju visokih družbenih načel, kjer napredek ni samo ekonomska kategorija. Doživimo močne družbene spremembe sveta, hkrati nas zaustavi in preoblikuje kuga enaindvajsetega stoletja, korona.

Za predstavnika poljanskih novih ustvarjalcev, neizmerno pestrih v žanrih, sta izbrana prijatelja Maja in Metod, ki se pogovarjata ob Majini ilustraciji Visoške kronike in Metodovem portretiranju Maje. V usta jima

polagam besede, za katere vem, da niso njune, so besede avtorja drame, prepričan pa sem, da so to tudi besede celotne generacije, ki bo verjetno doživela še kaj hujšega od korone. Drnec v ekološko katastrofo je vse hitrejši. Od nastanka besedila in uprizoritve se je zgodila še katastrofa v Ukrajini, ki jo na žalost v igri tudi preroško napovemo: »Govorijo o miru s puško v roki in bombami na hrbtu!«

Če je prva tema trpljenje in lakota, druga nasprotje ideologij, se v času izobilja kaže čut umetnikov za ohranitev tega sveta in družbe. Ali je mogoče z umetniško intervencijo, ustvarjenimi deli, spremeniti družbo na bolje, ozavestiti narcisoidne voditelje, preroško govorimo:

Ali lahko z umetniškim posegom spreminjaš narcisoidne

voditelje, ki nimajo estetskih vrednot, da bomo planet lahko uporabljali še vsaj nekaj generacij? Vsega, kar nas teži, ne moremo povedati, kaj šele postoriti, vendar stavek, ki nas v igri najbolj opominja na ekološko obnašanje, si pa lahko zapomnimo in ga tudi brez škode za nas udejanjimo:

Od zavedanja do boljšega obnašanja je veliko bliže kot od nezavedanja do boljšega obnašanja.

»Miljarde lit bo ta svetloba naprej potvala, milijarde lit.« (J. Ramoveš) Upam.

Razstava in gledališka igra Medrug Polanci sta celota, ki nam ponuja estetske užitke, nagovarja k razmišljanju, obuja spomine, da smo vsi, ki tu živimo, na istemrodu kdaj

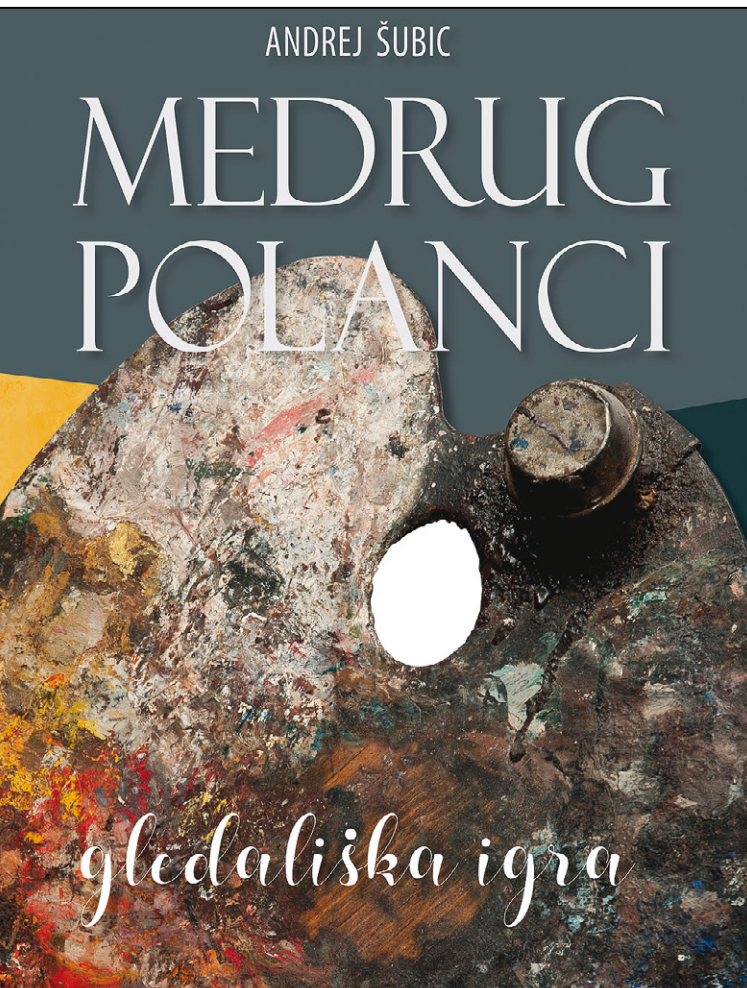
pobrali kamenček in ga vrgli v Soro, od koder se je počasi kotalil v svet iz Poljan kot naša umetniška dela in navdušenje.

Avtor gledališke igre, režiser in pobudnik projekta: Andrej Šubic, dr. med.

Predstavljeni slikarji na razstavi: Štefan Šubic, Franc Ksaver Zajc, Ivan Franke, Janez Šubic, Jurij Šubic, Anton Ažbe, Ive Šubic, Peter Jovanovič, Iztok Sitar, Metod Frlic, Maja Šubic

Liki v igri: Jurij Šubic, Ivan Tavčar, Ive Šubic, Andrej Šubic, Metod Frlic, Maja Šubic

Andrej Šubic, dr. med., Ambulanta Šubic, zasebna zdravstvena dejavnost, d. o. o., Škofja Loka

Ob praznovanju 170. obletnice rojstva pisatelja Ivana Tavčarja se Poljanci z uprizoritvijo izvirne gledališke igre priklanjamo poljanskim likovnim ustvarjalcem.

**Andrej Šubic, dr. med.
Medrug Polanci**

• gledališka igra
6. oktobra ob 19.30
Modra dvorana ZZZ
Ljubljana

Vabljeni!

Vabljeni tudi na likovno razstavo reprodukcij:
28. september – 6. oktober 2022
Zdravniška zbornica Slovenije

Mnogi Poljanci so se razpršili po svetu in se z umetnostjo zapsali zgodovini. S ponosom jih sprejemamo v poljansko gledališče.

Kočljiva resnica

Barbara Podnar

V neki slovenski bolnišnici je bil zdravljen gospod Seul zaradi periferne ulcerativnega keratitisa. To je v oftalmologiji kar redka in precej resna diagnoza – terja takojšnje zdravljenje s protivnetnimi zdravili in široko diagnostiko za izključitev morebitnih povzročiteljev ali povezanosti s sistemskimi boleznimi. V sklopu diagnostike se izključuje tudi okužbo s *T. pallidum*.

RPR reaktiven. Gledam v izvid in ne vem, kaj pomeni. No, že vem, kaj pomeni, da gre za presejalni test, ampak kaj pa zares pomeni, pa ne. Sprašujem se o občutljivosti (senzitivnosti) in specifičnosti testa. Kmalu obupam nad brskanjem po zaprašenih škatlah spominov in ker je tudi stric Google danes premalo osredotočen na

podajanje informacij v ravno prav natančni in točni meri (toži, da ima »brain fog«), raje zavrtim telefonsko številko konziliarnega infektologa. Razložim situacijo. Ne samo pacientovo, ampak tudi svojo, da prvič držim v rokah pozitiven RPR-test.

»No, lahko da je v resnici pozitiven. Ali ima kakšne simptome?«

»Pojma nimam,« pomislim, »pravi, da je zdrav,« pa odgovorim v slušalko.

»No, le vprašajte ga malo ... Torej, vzeti morate kri za ... (našteje plejado seroloških testov), kakšen teden ali dva bo trajalo, da dobite izvide,« nadaljuje.

»Kaj pa do takrat?« pogumno vprašam, ker je infektolog prijazen, in še bolj, ker se mi zdi, da se zadeve sama ne znam prav lotiti.

»Spolna vzdržnost ali vsaj zaščiteni spolni odnosi. Pa oglasite se spet, če bodo izvidi pozitivni.«

Vem, da pacient opravlja poklic z nerednim delavnikom, terenskim delom, nočnimi dežurstvi. In oddelčna sestra je rekla, da se ji zdi »že taprav«. In RPR je reaktiven. Trudim se ostati na nepristranski strani. Poizkusim razmisliti, kako naj vodim pogovor, a me misli, polne nestrpne treme, kot nevihtni oblak preženejo, da raje kar takoj povabim pacienta v preiskovalnico.

Globoko zajamem sapo in razložim situacijo – tokrat samo pacientovo. Poizkusim razložiti tudi pomen presejalnih testiranj in njihovo nedokončnost. Začudenje, v očeh skoraj strah, nejevera in vsakršno zanikanje. Spet pove, da je zdrav, in po razmisleku zanika vse možne simptome in znake. Kako naj pove ženi.

Razmišlja naglas, sklene, da bo najprej malo prespal vse skupaj. Ali počakal na izvide dodatnih testov. Opazujem in se ne vmešavam v tok njegovih misli. Ne vem, kaj naj rečem. Odidem za delom. Ko ga čez dve uri srečam na hodniku oddelka, olajšanega obraza pove, da se je z ženo že pogovoril. In da je zagotovo negativen.

Gospod v prihodnjih dneh in tednih redno hodi na kontrole in vsakič vpraša za izvide. Čaka jih nestrpno, kot odrešitev, jaz pa bolj čakam konec čakanja in končanje nedokončanega. Ko končno prispejo, je titer enih izmed protiteles mejno pozitiven. Razložim, da bi prav lahko pisalo tudi »mejno negativen«. Na inštitutu, kjer preiskavo izvajajo, povejo, da pacient sifilisa skoraj zagotovo nima, da pa je treba preiskavo ponoviti. Izvid s kislim priokusom in zagotovilo brez gotovosti. Spet pogovor, spet tokrat že bolj vase prepričan (ampak ne še čisto) »saj vam rečem, da je to nemogoče«, ponoven odvzem krvi in dober teden (za pacienta mučnega) čakanja.

Kontrolni pregled št. n. Z gospodom Seulom sva že znanca, »kako kaj vrt, pridelki, otroci«, pozna svoj sedež in potek pregleda, in na koncu vprašanje »a so prišli izvidi«. Tokrat lahko z nasmeškom postrežem sladico, ki ni niti prevročja niti grenko-kisla – »prišli, in vsi so negativni.« Usta na gor, kamenje odpade z ramen in skoraj vzklik: »Sem vam rekel, seveda sem negativen, ni mogoče drugače!« Kot otrok se nestrpno preseda po sedežu, malo od veselja,

Foto: Klara Masnik, dr. med.

malo od neke napetosti, potem pa le izusti še: »Ampak na vašem mestu bi pa razmislil, kaj bi drugič sploh povedal pacientu.«

Zmedem se. Za trenutek nisem več zdravnica, ampak študentka medicine petega letnika, sedim v amb. št. 1 na Onkološkem inštitutu. Opazujem dogajanje. Vstopi pacientka. Onkologinja jo pozdravi, sočutno pogleda in začne pripovedovati o poteku dogodkov, nadaljnji diagnostiki, zdravljenju. Pacientka najprej nekoliko zmedeno posluša, nato pa onkologinjo prekine in širokih oči vpraša: »Ja, kaj pa imam?« »Kaj vam niso ničesar povedali?« onkologinja obupano vzdihne in se še v isti sapi opravičuje ... Naknadno izvem, da je

bila pacientka nekaj tednov pred tem hospitalizirana na kirurgiji za odvzem bezgavke in punkcijo kostnega mozga. Pred odpustom naj bi napol izsilila petsekundni pogovor z zdravnikom, da je izvedela, da patohistološke izvide dobi naknadno po pošti. No, dobila naj bi le vabilo za pregled v amb. št. 1.

Spomin je morda trajal trenutek, drobec trenutka. Dvignem obrvi in z začudenjem povprašam pacienta: »Ja kako pa bi vi na mojem mestu?« Kot da je imel odgovor skrbno pripravljen že nekaj časa, odvrne: »Rekel bi, da še čakamo »ene izvide« iz Ljubljane ...«

Ne spominjam se, kako se je pregled zaključil. Ostale so misli o tem, kako in koliko in kdaj kaj pove-

dati. Spolno prenosljive bolezni so na svojevrsten način kočljiva tema, vsekakor pa ne edina. Kaj se mora pacientu na vsak način povedati, s čim se lahko počaka, česa morda sploh ni treba povedati. Kako ločiti med kandidati za »celo resnico«, »pol resnice« in – upam, da tretja možnost ne obstaja. Verjamem v odprto komunikacijo kot podlago enakopravnemu odnosu pacient – zdravnik, v katerem pa nosi vsak svoje odgovornosti.

Kako pa bi vi na mojem mestu?

**Barbara Podnar, dr. med., UKC
Maribor, Oddelek za očne bolezni**

Državni prvenstvi v tenisu in triatlonu za zdravnike in zobozdravnike

Športno društvo Medicus napoveduje dva dogodka ob koncu poletja.

V organizaciji triatlonskega kluba TK Trisport Kamnik bo **3. septembra na Bledu** potekalo 1. državno prvenstvo zdravnikov in zobozdravnikov v triatlonu. Kdor se je s triatlonom šele začel ukvarjati ali bi poizkusil, se lahko prijavi na **TRIATLON ZA VSAKOGAR** oz. Medicus rekreativni (0,3-13-3,3). Medalje za prve tri v moški in ženski kategoriji. Kdor se resneje ukvarja s triatlonom ali z eno od disciplin, je vabljen na **OLIMPIK TRIATLON** oz. 1. državno prvenstvo zdravnikov in zobozdravnikov v triatlonu, ki bo potekalo hkrati z državnim prvenstvom Slovenije. Medalje za prve tri v moški in ženski kategoriji. Prijave na spletni strani <http://www.prijavam.se>, navodila za tekmo so objavljena na spletni strani TK Trisport Kamnik.

SZŠD Medicus vabi na Zdravniško državno prvenstvo v tenisu!

Družabno-rekreativni dogodek bo potekal v soboto, **27. avgusta 2022**, na teniškem igrišču Partizana Vič na Tržaški ulici 76 v Ljubljani. Zbor in prijava na turnir se začneta ob 8.30. Turnirski sistem bo odvisen tudi od števila prijav. Kotizacija znaša 20 EUR. Prijave so možne na elektronski naslov gagihorvat@gmail.com.

Lepo vabljeni in se vidimo na peščenih podlagi.
Andrej Kansky

Gašper Horvat

The professional public journal of the Medical Chamber of Slovenia

The Isis Journal is issued on the first day of each month. The annual subscription for non-members is €54.12. A single issue costs €4.92. The tax is included in the price. Manuscripts are not returned to authors. An honorarium is paid for selected articles.

Print run: 9.600 copies.

The journal is named after Isis, an Egyptian goddess. Legends say that she had healing powers, that her power extended throughout the world, and that each person is a drop of her blood. She was considered to be the founder of medicine. Her name were chosen to be the title of the journal of the Medical Chamber of Slovenia, the goal of which is to unite and link together doctors in their efforts towards the welfare of all people.

The President of the Medical Chamber
Prof. dr. **Bojana Beović**, dr. med., spec.

The Vice-presidents of the Medical Chamber
Boštjan Kersnič, dr. med., spec.
Krunoslav Pavlović, dr. dent. med.

The President of the Assembly
Asist. dr. **Marko Jug**, dr. med., spec.

The Vice-president of the Assembly
Mojca Drev, dr. dent. med., spec.

Executive board of the Medical Chamber of Slovenia

The President of the Educational Council
Izr. prof. dr. **Nataša Bratina**, dr. med., spec.

The President of the Professional Medical Committee
Prof. dr. **Sebastjan Bevc**, dr. med., spec.

The President of the Primary Health Care Committee
Rok Ravnikar, dr. med., spec.

The President of the Hospital Health Care Committee
Boštjan Kersnič, dr. med., spec.

The President of the Dentistry Health Care Committee
Krunoslav Pavlović, dr. dent. med.

The President of the Legal-ethical Committee
Peter Golob, dr. med., spec.

The President of the Social-economic Committee
Mag. **Marko Bitenc**, dr. med., spec.

The President of the Private Practice Committee
Asist. mag. **Matej Beltram**, dr. med., spec.

The Secretary General
Tina Šapec, univ. dipl. prav.

Head of Legal Department
Peter Renčel, univ. dipl. prav.

Finance and Accounting Department
Mag. **Nevenka Novak Zalar**, univ. dipl. ekon.

Health Economics, Planning and Analysis Department
Nika Sokolič, univ. dipl. ekon.

Head of Postgraduate Medical Training
Tina Šapec, univ. dipl. prav.

Head of Basic Postgraduate Medical Training, Licensing and Registry Department
Barbara Galuf Zajc, univ. dipl. prav.

Head of Public Relation Department
Andreja Basle, univ. dipl. nov.

Head of Congress Activities
Mojca Vrečar, univ. dipl. psih., MBA

Head of IT Department
Maja Horvat, mag. posl. inf.

The Medical Chamber Of Slovenia

Founded in 1893 as The Medical Chamber for the Carniola Province. The Medical Chamber of Slovenia was subsequently founded in 1992.

The Medical Chamber of Slovenia is an independent professional organisation of medical doctors and dentists. Membership is an honour and obligation for all those that work as physicians or dentists in Slovenia and have direct contact with patients. The Medical Chamber of Slovenia protects and represents the interests of the medical profession, and helps to ensure the correct behaviour of doctors and uphold their reputation by:

- Having and issuing a Code of Medical Ethics, monitoring the behaviour of doctors and administering any measures necessary for violations of the Code.
- Maintaining a register of members and issuing membership cards.
- Issuing, extending, and revoking doctors' licences for independent work.
- Participating in the development of the undergraduate education programme for doctors.
- Managing (planning, monitoring, and supervising) the secondments of the two-year compulsory postgraduate training in hospitals; secondments for specialisations; other postgraduate professional training, and examination.
- Organising professional seminars, meetings, and other types of professional medical development.
- Professionally auditing and appraising each doctor practising in Slovenia.
- Participating in the preparation of regulations, planning, and staffing plans in health care issues.
- Determining doctors' fees and participating in negotiation on the prices of health care services.
- Representing the interests of doctors in determining contracts with the Institute of Health Insurance of Slovenia.
- Participating in the negotiation of collective contracts, and concluding them on behalf of private doctors as employees, thereby enhancing the value of medical professionals' salaries.
- Providing legal assistance and advice to members on insurance against medical compensation claims.
- Maintaining a Welfare Fund to help members and their families.
- Monitoring the demand for doctors and helping unemployed doctors find a job.
- Assisting members to find suitable temporary replacements during their absence.
- Publishing activities, editing activities; issuing a free journal to members, publishing books and other publications.
- Encouraging co-operation between members and arbitrating in disputes.
- Encouraging the cultural and social activities of members; organising cultural, sporting, and other social events and activities.
- Monitoring alternative methods of treatment.
- Deterring prohibited and unacceptable medical practices.
- Providing a free, permanent consulting service to members.
- Undertaking other tasks pursuant to legal regulations and the Medical Chamber charter.

Domus Medica za vas!

Domus Medica je bil ustvarjen kot osrednja hiša slovenskega zdravništva. Velika Modra dvorana, številne sejne sobe in klubski prostori so bili zgrajeni z namenom srečevanj, stanovskega druženja, odprtega dialoga, organiziranih strokovnih predavanj med zdravniki in zobozdravniki.

Z veseljem vas obveščamo, da smo predstavitev Domus Medica pripravili tudi na internetni strani: <http://www.domusmedica.si/>.

Vabimo vas, da si spletno stran ogledate in v prihodnosti svoje srečanje organizirate v prostorih **Domus Medica!**

INFORMACIJE:

Andreja Stepišnik

T: 01 30 72 194

E: andreja.stepisnik@zzs-mcs.si

